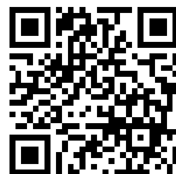
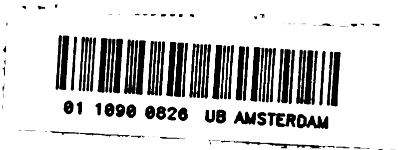

01 1090 0826 UB AMSTERDAM

EEN SCHOONE

HISTORIE

VAN DE VIER

HEEMSKINDEREN.

Waar in verhaald word alle haar vroome Daaden van Wapenen, die zy bedreven hebben ten tyde van den grooten Koning Karel, zynde zeer genoeglyk om te Leezen.

Van Nieuws Overzien ende Verbeterd met schoone Figuren.

TE AMSTELDAM,
By S. EN W. KOENE, Boekdrukkers, Boek- en Papierverkopers, op de Linde Gragt, 1795.

Hier begint de HISTORIE, Van de vier Vroome Aymyns Kinderen.

IN de Oude geesten vinde wy beschreven / also gy zult hore hoe de Keiseren / Koningen en andere grote Heeren een gewoonte hadde dat zy eens des jaers feest hielden met grote triumphe en vrolykheid. Dese zelve gewoonte had de edele Koning van Vrankryk / dat hy alle jaren met grote gloriefeest plag te houden binnen de stad van Parys. En daer worden ontboden en genoot alle de edelste van de werelt / van Vrankryk en van alle Koningryken en elk wierd daer getracteert na syne waerden: nu te komen tot onser materie / zo was Koning Karel houdende een seer rykelyk Hof / na ouder gewoonte in gedenkenis dat hy gekooren en gekroont was Koning van Vrankryk / so datter gekomen waren tot syner eeren en weerdigheid / om syn glorie te vermeeren / de Edelste der uitgenomenste van 't Keiserryk Geestelyk en Wereltlyk. In den eersten / onsen aerdschen Vader de Paus van Romen / de Patriarch van Jerusalem / de Cardinalen / Bisschoppe / Legaten / en een deel groote geestelyke Prelaten en 12 gekroonde Koningen / 12 Hertogen / 33 Graven / 100 Ridders / 5000 Jonkers en Schildknegten / wel geboren vroom ter wapen / in oorloge en Tornoyen / daer waren seer veel schoone vrouwen ende Jonkvrouwen / alle van Adel en hoog van geslagte / die seer kostelyk en cierlyk toegemaekt waren / en voort van anderen volk was daer seer groote menigte sonder getal: want dese Feest was des dingsdags naer Pinxter / in het schoonste en geneuglykste van den Jare. En wat men tot dier Feesten behoeven mogt / was daer overvloedig / meer dan men kon denken / so dat 'er niet gebrak wat vreugt of solaes maken konde / want elk was geseten ter tafelen na synder waerden. En tusschen twee Ridders sat een schoone Jonkvrouw / dat seer geneug-

lyk was om te zien. Daer diende ter tafelen menige Edelman / en diende seer begeerlyk en met groote naerstigheid / om dat 'er niet gebreken en soude aen spyse en drank. Dus sat Koning Carel Keiser van Romen aen syne troone in groote triumphen en blymigheid / besyden hem sat Melhouwe de Keiserinne / en in de zale zat tot eender tafele de Heere Aymyn Grave van Dordoen en Aymeryn van Nerboen / ende was Heer Huygen van Dordoen / een Susters sone van Aymyn / en was een schoon man met geel hair / en seer wel ter spake. Dese Heer Huygen stont op van der tafel daer hy sat / en ging voor Koning Carels tafel daer hy sat met synder Keiserinne in groote triumphe ende glorie. En als hy voor de tafel stont / is hy ootmoedelyk ter aerden gevallen op zyn knien / en groete den Koning en synder Vrouwe / en alle de Baronne en Edelingen die daer geseten waren / en heeft geseid tot Koning Carel met soete woorden: Heer Koning u is wel kondig dat hier thans mede in der Zalen syn myn twee Omen / d'eene is Aymyn / een Ridder goet en koen / d'andere is genaemt Aymeryn van Nerboen / en hebben u trouwelyk gedient in Turkyen / als goede Capiteinen haer Heere schuldig zyn te dienen / en hebben menig Heiden verslagen / en in menig

perykel

perykel om uwent wille geweest / dat zy willig en geerne gedaen hebben. Daerom Edel Heer Koning Carel ik u wel kondig dat gy hen lieden niet zo veel en gaeft datze een paer sporen mogten kopen. Aldus Edel Heer Koning hebbe zy my aen u gezonden / begerende vriendelyk dat gyze begiften wilt / dat zy eerlyk haren staet mogen opvoeden. Als Koning Carel deze woorde hadde gehoort / sprak hy tot Heer Huyge met eene toornigen moed / en zeide : Gy eisschet te vergeefs voor hen lieden want zy hebben 't my menig reis ge - eist / en ik en heb hen noit iet willen geven / noch en zal hem nog niet geven zy doen daer toe dat zy mogen. Als Heer Huygen de Koning deze woorden hoorde spreken / zo wert hy zeer ontzet van binnen en sprak met hoveerdige tale / zeggende Heer Koning en wildy myn Oomen niet begiften die u zo lange tyd eerlyk en Ridderlyk gedient hebben / men zal u grooten laster en schande spreken in andere Heeren Hoven / en u goede eerlyke name en fame die gy hebt / zal daer in vergaen en uit gedaen werden het welk u oneerlyk wezen zal. Als Koning Carel deze hoogmoedige woorden gehoort had van Heer Huyge / zoo wert hy zeer met toorne ontsteken / en toog met haesten zyn zweert uyt en sloeg Heer Huyge dat hy dood ter aerden viel voor Koning Carels tafel / dat de vloer van der zalen zeer nat was van zynen bloede. En daer wert een groot gerugt en gekrysch onder de Edelen en Jonkvrouwen ; waer van verscheiden gedood wierden.

Het II. Capittel.

Hoe Heer Huygens dood gewroken wiert van beide zyn Ooms en haer helpers, en hoeze Koning Karel uit den lande bande, en ter zoene kwamen.

HEer Huygen en andere aldus deerlyk verslagen zynde van Koning Carel en zyn dienaers / zo verkeerde de blydschap die daer was in grote bittere rouwe: Als dat Aymyn van Dordoen en Aymyn van Nerboen / Heer Huygens vrienden sprongen verbolgen op als briesschende leeuwen / en wierpen de tafel met de spyze om / dat spyze en drank ter neder viel onder de voeten. Aldus zynde in druk om de dood van haer Neve / zeyde zy met toornigen moede wy willen den dood van onze Neve wreken / dat men daer af spreken zal zo lang als de wereld staet / al zouden wy alle dood blyven. Aymyn wapende hem en zyn volk / en had tot zyn hulp 100 Ridders / uitgeleezen van al zyn land. Coning Carel wapende hem met al zyn magen en vrienden / hy had geringe zyn batalie in ordinantie gestelt / en had ontwonden zyn standaert daer hy onder had 10000 mans wel gewapent en van harnas versien daer kwamen van Lauwen Koning Carel veel te hulpe. Die van Romen en Milanen kwamen ook met grote magt van volk / want zy stonden onder de magnificentie en magt van Koning Carel ; Koning Carel hadde tot zynder hulpe Vlamingen / Brabanders / Allemagnien en Vriezen / zo dat Koning Karel had groot volk uit veel dieverscheplecken meer dan ik schryven kan. Doe toog Koning Carel met alle deze grote menigte van mannen om Aymyn en zyn vrienden te dooden en te verslaen / haer land te branden en niet te maken. En Aymyn hadde in zyn hulpe met al dat hy vergaderen mogt 30000 manne / en waren alle meest grote Heeren / als Hertogen / Graven en Ridders edel van geboorte / en zy reden met ontwonden banieren ter poorten uit / met groot geblaes van hoorne en trompetten. Daer was het geroep groot Nerboen / Nerboen. Als Aymyn met zyn volk kwamen daer Koning Carel zyn volk in ordinantie gezet had / zo vielen de twee scharen met grote magt en uit t' zamen zo dat in 't vergaderen menigen speere gebroken wert / en menigen Ridder van den Peerde ter aerden gedrage wert. Aymyn riep met luider stemme / en zeide: Edel baroenen en vrome mannen helpt my wreken den dood van Heer Huygen myn Neven / ik en vrage daer niet na / hoe lange dat ik daer na mag leven. Aymerijn zeide: dat zal ik doen / myn lyf en goet zal ik daerom avontuuren ende in perykel stellen. Daerom vergaderde menig Edelman en vagten zo lang dat haer zweerden en geweer gebrak / zo dat zy hen weerde metten appel van de zweerden. En Aymijns volk weerden hen zeer vromelyk / alzo dat zy vermoeid werden en sloegen Koning Carel menigen man af / en veldenze met grooter kragt ter aerden / alzo dat over beide zyden groote moort geschiede van Ridders

ders te verslaen. Daer was menig man besprengt met den bloede / en had liever gerust dan langer gevogten: men sag daer de Peerden met 20 of 30 t'effens sonder Heer / want den stryd was fleur en snel / die der Nerboenen verweerden hem / ende zy vogten allegaer met een stouten moed / als of Aymijn haer Vader had geweest. Zij streden tot dattet donker nagt wert/alzo dat zij van noot schelde moesten Koning Carel verloor doe veele van de zijne / want hij hadde op die tijd de meeste schade / zo dat hij verlooren had van zijn volk binnen die dagen duysent man ofte meer / en Grave Aijmijn had van zijn volk verlooren 30 of 31 mans. Doe moeste Aijmijn wijken overmits den donkeren nagt. Heer Huijgens dood koste menig Edelman 't lijf / en sonderlingen bij den overmoed van Koning Carel en Aijmijn / en menig schoon kasteel ende sterke muur werd daeromme geveld en verbrant om de dood van Heer Huygen. Doe sprak Koning Carel met grammen moede: Ik geloof het / God en zyne kragt heeft ons dien nagt gescheiden / ik en laetse hier niet langer blyven / uitten lande wil ikse verdryven / en bannen se met haer vrienden uit alle myn landen / en nemen hen alle haer goederen. Doe riep Koning Carel al zyn hoogste Baronnen en Raedsheeren als Koningen / Hertogen / Graven / en dedese zitten ter vierschare / elk na syner waerde / daer dingde Koning Carel en maekte Aymijns geslagte Balling over al zyn Ryk. Dit gedaen wesende vernam Aymijn en zyn vrienden met haren helpers / dat zy het land ruimen moesten / het welk sy met groter haeste gedaen hebben. De Grave Aymijn hadde met hem agt honderd Ridders / die alle vrome en uitgelesen mannen waren ter wapen en zy namen mede met haer elke van haer goed dat sy bergen mogten want wisten wel dat sy Konings Carels magt niet wederstaen en mogten. Koning Carel nam hen alle haer goed dat zy gelaten hadden / en gaf die 't hem beliefde / dat was Grave Aymijns volk verdrietelyk te lyden want Aymijn en zyn volk die met hem verdreven waren moesten haer des daegs onthouden in het digste der woestynen. Hier meugdy horen des Graven Aymyns wonderlyke avonturen / des nagts plagt hy met zyn volk te branden en te

roven al dat hy buyten vaste muuren besloten wist of konde vinden / also dat hy niet en spaerde Geestelyk nog Wereltlyk waer hyse mogt bekryen ofte begaen. Veel kloosteren en kerken destrueerde hy / en sloeg veel Geestelyke lieden / Monnicken / Papen / Klerken / Nonnen en Leeke-lieden / en destrueerde tot Parys toe. Hy hadde by hem een Neve geheten Malegys / een stout Ridder / was geleert in de konsten van Nigromantien / daer hy groote schade mede dede. En 't Gout dat zy roofden in de kerken / dat sloegen zy de Paerden onder de voeten. Deze Oorloge duurde zestien Jaer.

Het III. Kapittel.

Hoe Koning Carel Ambassaten zond tot Aymyn van Dordoen, om Peis met hem te maken.

De Oorloge aldus zeer lange durende / was ten lesten de genote van Vrankryk zwaer te lyde en verdrietelyk / want als Aymijn woude moesten zy stryden. En overdroegen des / en gingen te rade met malkanderen dat zy den Koning bidden wouden / dat hy Vrede maekt met Aymijn en zyn volk. Als zy dus met malkanderen gesloten hadde / zynse gekomen daer zy Koning Carel vonden / en hebben hem gegroet met reverentie / en als zy hem dus eer gedaen hadden / zeyden zy: Heer Koning u is kondig hoe dat de Oorloge lang gestaen heeft tusschen u en Ay-

Aymijn van Dordoen wy bidden u zeer dat gy dag vrede met hem wilt maken / want 't land daer of beschadigt en geschent word. Als Koning Carel deze woorden en begeerten van zyn Heeren gehoort hadde so verdroeg hy 't seer zwaerlyk / nogtans in hemselven overleggende dat de Genoten hem al baden so consenteerde hy / dat hy het doen woude dat hem lieden daer goet in dagten. Daer tracteerden en overdroege de genoten dat Koning Carel schryven sou een minnelyke groete en eenen brief aen Aymijn en syn Magen / als dat hy syn misdaed beteren wilde / die hy tegen hem en syn vrienden misdaen had. 't Welk terstond gedaen was. Daer sont Koning Carel de Ambassaten met een brief tot Aymijn die te Pierlepont lag / inhoudende dat hy hem Huyge syne Neve den doden op-wegen soude met goud negen werf / en dat hy daer mede syne peis mogt krygen. Als Aymijn deze brief gelesen had gaf antwoort / en seide met toornigen moede tot den drie Ambassaten: segt Carel den Koning dat ik de Oorloge nog hadde liever te houden dan ik alsulken soen aenname over myn Neve. Dese drie Ambassaten syn wederom gekeert en hebben dese woorde de Koning geseyd. Doen zondse Koning Carel wederom met eenen brief tot Aymijn inhoudende: waer dat hy hem de dood vergeven woude van syn Neve dat hy hem geven wilde syn Suster / vrou Aye tot een wyf / en al syn goet dat hy hem ofte syn vrienden genomen hadde / dat soude hy hem vry weder geven / alsodat hy 't van niemant soude te leen houden / sy / nog haer erfgenamen die na hen komen souden. Als Aymyn dese brief overlesen hadden die hem Koning Carel gesonden had / heeft hy de drie Ambassaten geheten dat se toeven soude / hy soude hem met syn vrienden beraden. Aldus heeft Aymijn syn vrienden by hem doen komen / als Aymeryn van Nerboen Willem van Orangien / en menig Edel Baron / en seide 't geene dat hem Koning Carel by synen brief geschreven en ontboden hadde / en bad hen alle dat sy hem wouden helpen raden wat hier best in gedaen waer en hen alle dogte. Daer seiden sy alle woudet Koning Carel hem houden / en doen 't gene hy hem ontboden en geschreven had / sy waren des goedwillig te doen. Aymijn sond eenen brief aen Koning Carel by Adelaert en Malegys syn Neven / inhoudende waer dat hy hem syn Suster geven wilde tot een wyf / en voort onderhouden dat Tractaet also hy hem by brieven ontboden had / dat waer te vreden de peis aen te gaen / en die te onderhouden al syn leven lang / met veel andere woorden die in den brief geschrebe stonden / die te lang waren te schryven. En als Adelaert en Malegys quamen tot Parys / so gingen sy tot den Koning en deden hem reverentie. Dit gedaen synde / gaven sy hem den brief in der hand / en seiden dat hy hen daer op een antwoord soude doen hebben / want den peis en mogte niet gemaekt / nog de dood van Heer Huygen haer Neve gesoent worden / ten ware dat hy dede den inhoud des briefs. Doe Koning Carel den brief ontvangen hadde / dede hy den brief voor syn Magen en hooge Baronne lesen. Als sy den inhoud des briefs gehoort hadden / en wel verstaen de opinie en meininge van Aymyn en syn Magen / soo waren sy alle blyde / en hieten den Koning dat hy al vol quam / en hem dan terstont de antwoorde ontboden / het welk Koning Carel geerne dede. Daer wert ontboden voor den Koning Adelaert en Malegys: en doe sy voor den Koning quamen / seide hy tot hen dat sy togen en seiden Aymijn dat hy quam met syn Magen te Senlis / om aldaer een vast Tractaet van den soene te maken / want ik wil geen Oorloge tegen hem voeren / en ik wil volkomen doen al het geene dat den brief inhoudende is. Met dese antwoorde

de

de zyn van den Koning gescheiden / en zyn zo lange gereist tot datze kwamen tot Pierlepont en hebbe Aymyn wederom gezeid des Konings meninge / en dat Aymyn en zyn Magen komen zouden tot Senlis / om aldaer peis te maken. Als aymyn en zyn Magen verstaen hadden des Konings meininge / zynze blyde geweest / en hebben hen bereid te Senlis te trekken / elk zo hy eierlyks en eerlyks mogt met al haer magt. Als Koning Carel hoorde dat Aymyn en zyn Magen by Senlis kwamen, is hem te gemoet getogen met zyn Magen / en menige Edelman met Vrouwen en Jonk vrouwen / en dede zyn Tente slaen in een schoon plein daer men den Peis make zoud / en hy is Aymyn een stuk tegen gegaen met die hondert Ridders / wullen en barvoets en is voor Aymyns voeten gevalle / zeggende: Ik heb misdaen / ik bidde u dat gy my vergeeft de dood van uwe Neve om Gods wille / die om onzent wille onschuldelyken zyn preciose bloed voor ons aen den Kruice gestort heeft / ik wil u en u magen beteren en helpe wat ik vermag. Als aymyn deze woorde hadde gehoort / zo werden zy met vriendschap vereenigt.

Het IV. Kapittel.

Hoe Aymyn troude met Koning Carels Suster; en by haer wan Ridzaart, Writzaart, Adelaart en Reynout, dat hy 't niet en wiste, en hoe zyze heimelyk opvoeden.

Doen de peis gemaekt was / zo hielt men die Bruylost en de Bruid wert te Kerken geleid / aen d' een zyde leideze de Bisschop / aen d'ander zyde gink Roelant. Daer troudeze Aymijn met groten staet / ende men hield de Feest 14 dagen lank met groter eeren / zo blydelyk dat men 't niet en zou konnen vertellen. En Koning Carel dede Aymijns Neve den doode negen-wet f op wegen met gout / en dat gout gaf hij Aymyn over zyn Neven dood. Als Aymyn 't gout van den Koning ontfangen had dogt hy in hem zelven / hoewel de Koning peis maekte over zyn Neve, hy zou hem nogtans vergelden dat hy nog met mans bloed betalen zou / nogtans gaf Koning Carel hem en zyn magen wat Aymyn ofte zyn Magen wonnen op de Heidens / dat zy 't zouden vry houden / zonder van iemant te leen ontfangen: als dit gedaen was en Aymyn met zyn Vrienden te vreden gestelt waren / ontfongen wat hem in de zoene belooft was / zo gink aymyn tot Koning Carel / en bad hem vriendelyk of 't hem beliefde dat hy by hem in den Hove bleve: Koning Carel zei dat hy des niet en dede / waerom Aymyn zynen hant wierp op den Koning / en nam zyn Wyf met hem / en toog met haestige ende gramme moede van Koning Carel te Pierlepont / ende Koning Carel toog met zyn volk voort van Senlis en voort tot parys. En als Aymyn met zyn Wyf ende vrienden gekomen was tot Pierlepont / doen zeide hy tot zyne Heren. Ik zal Hof houden met al mijn vrienden en magen 40 dagen lank / al zoudet hem Carel storen / en wat zoen hy my en myne magen gedaen heeft / ik en houde van geender weerden / nog ik en begeer geen vrede / want waer ik iemant van geender zijde ('t zy vrienden ofte vreemde) kan begaen / zal ik krenken waer ik mag aen Lijf en Goed: doen Aymyn deze woorden sprak zo was daer menig Edelman by dien 't zeer leed was: maer daer was niemant zo koen die daer tegen dorst zeggen. En Vrou Aye was 't ook zo leed dat zy eeten nog drinken konde. Dit gedaen zynde / gink Aymyn zitten ter Tafelen met zyn Vrienden en Heeren. Daer wert elk na zyn weerde eerlyk gedient / daer was grote blydschap en jolyt / zo dat elk zyn rou vergat zonder Vrou Aye die was zo droevig datze niet blyde wezen mogte / deze Feest duerde tot ten avont toe, de grave begifte elk na zynder weerden en verdienste. En dit gedaen zynde / gink de Grave slapen / ende als hy in de Kamer was / toog hy zyn zweert in toornigheyd, en leide zyn vinger op 't kruis van 't zweert / zweerende dat hy dooden zoude al de Kinderen die van haer kwamen, en slaen alle Karels magen daer hy 't by brengen mochte. Vrouw aye hoorende deze woorden / was zeer droevig / maer zy hield haer manierlyk als of zy daerom niet en gaf, en gink by haeren Man te bedde en bewees hem groote vriendschap als 't God hebben wou, want hy wan dier nagt aen haer een jongen Sone. Aymyn en was niet lange t' huis / en toog in de oorloge daer hyze wist als hy gewoon was. Vrou Aye bleef dragende / hield dat secretelyk dattet niemant konde merken / dan een Juffrou die zy 't te kennen

nen gaf / en beval 't haer secretelyk te houden. Doe zy by na op haer tyd was zo riep de Jufvrou datze in een Klooster trekken zoude / en blyven daer tot dat zy gelegen waer van 't kinde en dat zy zeggen zoude/ dat zy pelgrimmagie woude gaen/ 't welk zy gedaen heeft in 't klooster wezende / zo wert zy verblyd van een jonge Sone. Men dede dat Kind kerstenen/ en wert geheeten Ridsaert, die gevaders waren bisschop Tulpyn / en Grave Willem en het Kind wert heimelyk besteed / maer 't hadde brieve by hem dattet egtelyk gewonnen was / van edeler geboorte / maer men wist niet wie 't toe hoorde: Want de Moeder ontzag Aymyn zeer, en kende zyn wreetheid dat hy 't zoude doden/ waer 't dat hy 't vername. Hier en binnen is Aymyn t' huis gekomen / had gevogten op de Heidenen/ want hy was op hem zelve uitgetogen / en door niemants bede of bedwank. Op den zelven dag als Aymyn te huis kwam/ zo kwam vrou Aye zyn huisvrouw mede t' huis en hadde haer Kerkgang gedaen. En zavonts ging Aymyn met zyn wyf te bedde / en wan nog een Sone/ en dit droeg zy zeer secretelyk en lag weder in 't Klooster / zo dattet niemant wiste / en dat Kind wert gekerstent en Adelaert genaemt en wert mede heimelyk opgevoed. Daer na ontfing zy den derden Sone wert mede gedaen als met de anderen / en Widzaert genaemt. Doe is Aymyn in de oorloge getrokken daer hy 7 Jaer was/ dies had vrouwe aye grote rouwe/ want daer was tydinge gekomen dat Aymyn dood was/ daer zy zeer t' onvreden om was. Terwylen dat zy de rouwe bedreef/ kwam Aymyn t' huis/ en had zyn peerd gewapent / zyn schilt aen de hals / zyn baniere ontloke. Als de Vrou vernam dat Aymyn kwam/ gink zy hem tege met een vrolyk aengezigte/ en nam hem in haer armen / en kuste hem vriendelyk / en hiete hem wellekom / als Aymyn zyn Vrou zag / was hy blyde/ en trad van de paerde / en gink met haer in eene kamer/ zo gekwest als hy was wan hy Reynout/ die zy meede heimelyk opvoede. Aldus had Aymyn vier Kinderen dat hy niet en wist / de jongste van de vier was groot en sterk boven de andere/ gelyk een valk boven de sperwer. Te dezer tyt hadde Koning Carel een zone geheeten Lodewyk/ deze zone en Reinout waren van eenen ouderdom/ en eener groote/ maer doen zy vyftien jare oud waren ontwies Reinout Lodewyk een voet. Deze Lodewyk wert t' huis gehaelt/ om oorzaken die ik hier na verklaren zal / hier wil ik van Reynout zwygen / en schryven van Koning Carel.

Het V. Capittel.

Hoe Koning Karel zyne Sone Lodewyk wou doen Kroonen Koning van Vrankryk; en hoe Bisschop Tulpyn des niets woude laten toegaen, ten ware dat de Grave Aymyn hem mede kroonde, en ten hove kwam, en hoe om de Grave gezonden was, en hoe den Grave Aymyn van zyn wyf gezeid was, dat hy 4 kinderen hadde, 't welk hem zeer verwonderde, en hoe hyze Ridder sloeg, en den jongsten gaf hy dat goede Ros Beyaert,

Het is gebeurt dat 't gink tegen pinxter/ als dat Koning Carel hof hielt/ alzo hy gewoonlyk was: zo had hy ontboden alle de Edelste Geestelyk en wereltlyk / als de paus/ patriarchen/ bisschoppen/ Koningen/ hertoge/ graven/ en zonderlingen de twaelf genoten/ en als zy by hem in de zale waren gekomen/ zo heeft Koning Karel een stilte doen gebieden / en is opgestaen/ zeggende gy Edele Barronnen / u is kennelyk dat ik zeer oud van dagen werde / alzo dat ik voortaen de wapenen niet wel gebruiken mag nog de grote heerlykheid daer ik ben / niet beregten mag / overmids de grote moeite die daer is. Daerom wil en begeer ik / dat gy 't consenteert en volbrengt als dat ik mijn zone lodewyk over geve myn kroone en land / en dat gy hem kroont / en zet als geweldig Koning: want hy een vroom Jongeling is. Doe sprak Bisschop Tulpyn en alle de heeren en zeiden: heer Koning 't is waer: en het waer wel mogelyk / maer ik weder zegge dat/ want al is Lodewyk jonk en schoon / en tot redelyken tyt / ten mag nogtans niet geschieden / want u Hof en is nog niet volmacht: Doe sprak Koning Carel met haestigen moede / wie is hier gebreekende/ want ik hebbe hier binnen myne Hove de vermaerste / Geestelyk en wereltlyk van alle kerstenryk. Doe antwoorde Bisschop Tulpyn / Heere Koning ik zegge u voorwaer / hier gebreekt een die vryste en Edelste Man van der Werelt

Werelt/en is van den hoogsten geslagte, en een vry onbedwongen man/ want en hoezt zyn goet van niemant te leen, en was van u gebannen 15 Jaren en zes weken/ alzo dat hy menige overmoedige reize op u volk deed/met feitenvanwapenen/want hy sloeg al doot en roofde enbrande u land/wat geestelyk of weereltlyk was/en dat gout daer men God mede diende op den altaer daer besloeg hy de peerden de voeten mede. En als bisschop Tulpyn zyn woorden ge-eind hadde/ zo sprak Koning Carel dat is Aymyn/ hy heeft my dikwils menig verdriet gedaen/ nochtans kenne en weet ik dat hy metter hand die doorne kroone ons Heeren/ die hem op zyn gebenedyt hoofd gedrukt was/en hy wan mede de nagelen daer onzen Heere aen den kruice mede genagelt was/ en weet voorwaer dat hy my de dood gezwore heeft/ en al dat van my gekomen is. Ik zegge u voorwaer en belooft God/konde ik iemant van myn vrienden/ magen of Heeren bevinden die gy myn eenige hulpe of bystanddeden/ik zouze doen dode. Maer wist ik eenige bode zo stout, ik zouze zenden om aymyn. En bid u lieve bisschop Tulpyn wilt my hier in raden wat best is/ gy weet dog hoe dattet met my staet. Bisschop Tulpyn antwoorde: Heer Koning/ de besten raed die ik weet is dat gy u Feest en Hof doet verlangen 40 dagen en zend terstont om aymyn een bode met een brief/ inhoudende dat gy hem zweert vrede en vast geleide op St. Denys lichaem, en stelt te borge (datte houden) 12 de beste van u Ryk/ ballet wat zwaer en verdrietelyk/ 't is nogtans wel eerlyk gedaen. Als Coning Carel dezen raed van Bisschop Tulpyn gehoort had, dogtet hem goet/ en zeide tot den Bisschop: waer zoude ik vinden iemant zo koen die zou dorven aennemen de boodschap te doen? Doe sprak Bisschop Tulpyn en dede voor den Koning komen den stouten Roelant/ Willem van Orangien/ Betram en Barnart als zy voor den Koning kwamen/ vraegde hy hen of zy de boodschap aennemen wouden? 't welk zy geerne deden/ men gaf hen elk een cierlyk Peert met kostelyke tuygen van gout en zyde. Deze vier Heeren bereiden hen te reizen/ en zaten op hare Peerden die hen Koning Carel gegeven had die goet waren. Als zy nu te peerde zaten/met een cierlyken mantel en telgen van olyven/ zo reden deze vier Heeren met een blyden moed en vrolyker herten/ zonder eenig toeven zo lange tyd dat zy kwamen in aymyns lant/ en zagen Pierlepont (daer aymyn op dier tyd hof hielt/ met al zyn vrienden; en daer waren 32 vrome Ridders. En aymyn hadde de gewoonte als hy Hof plag te houden/ dat hy 800 mans binnen zyn kasteel had/ die altyd gewapent waren/ en verzien van Harnasch: de uitgeleezene van zyn volk namen waer 't kasteel van aymyn/ voor verraders of oploop Zo gebeurde als de maeltyd gedaen was dat Vrouw aye voor een venster van de zale gink staen/ en zag in een valeye komen deze vier Ridders. Doe zyze gewaer wert/ merkte zy met groter ernst en zorgvuldigheit wieze mogten wezen/ten lesten wert zyze kennende: en zeide in haer zelven: Is den eenen niet myn Neve Graef Roelant/ en de andere graef Willem van Orangien/ den derden den stouten Ridder/ en is genaemt Betram, de vierde is Heer bernart/alzo my dunkt begerenze hier te wezen zo dugt ik datze in haer dood tyden/ik woude datze waren over duizent mylen. De Edel vrouwe riep de Poortier tot haer/ en zei: gaet haestelyk tot de vier Heeren/ die ginder komen gereden/ en vraegt hen deze vier hoedbanden/ den besten geeft myn Neve Roelant en zegt hem dat ze zyn Moeye hem gezonden heeft/ die vrouwe is van dit land/ en brengtze in de Zale/ zy komen voor de overmoedigste man die in alle de gantsche werelt is.

Tot deze tyd zat aymyn onder zyn edel baronnen in een schoone en kostelyk Wlpant van groene Zyde/ dat verciert was met meenigen precieusen steen die zeer kostelyk waren te zien. Dus zat aymyn met groote overmoed/ al had hy een heer geweest over gansch Christenryk/ hy was ook zo ontzien onder zyn baronnen datter niemant en was zo hoog noch zo Edel die spreken dorst/ ten was by consent van aymyn. Deze vier Ridders daer ik te voore of zeide/zyn gekomen in de zale als zy in de zale quamen, en aymyn gewaer wierden/ zo hebben zy hem eerlyk gegroet/ en alle dat binnen der zale was. Daer was niemant zo stout in de zaele die zeggen dorste/ weest wellekom Doe vielen de vier Heere op haer knien voor aymyns voeten. Doe zeide Graef Roelant met zoete woorden:

Edel Grave Aymyn/ wy komen aen u als boden gezonden van Koning Carel die u by ons laet bidden dat hy komen wilt tot Parys/ en kroonen zynen zone Lodewyk/ want hy en ken niemant zoo Edel en hoog gebooren/ die hem zonder u mag spannen de kroone/ en heeft daerom zyn Hof doen verlengen 40 dagen. Aymyn aenhoorde de tale van Roelant/ en antwoorde hem niet/ en zweeg stil/ en woude niet opzien/ maer al zyn bloed veranderde/ en al zyn verwe ontgink hem/ zo dat hy bleek wierd als hy zyn vyanden voor hem zag staen hadde hy ze eenigzints met eere mogen slaen/ zy zouden hem niet ontgaen hebben. Anderwerf zeide Roelant sprekt tegen ons Edel Grave Aymyn/ dat bidden wy u en zegt ons u meiningen/ of gy Lodewyk kroonen wilt/ want gy zult op dusdanige conditie antwoord geven een Misdadig Mensche/ Aymyn en antwoorde niet. Doen zagen de Ridders op malkander zeer droevig/ vrou Ape de Edel vrouwe merkte dat/ en nam een goude schale/ en gootze vol van de beste Wyn/ en zeide drinkt Neve Roelant den edelen Wyn/ ik zal heden u Schenker geerne zyn: doen gaf zy Roelant de schale/ en daer na die ander drie heeren dat zy drinken zoude, dit benyde Aymyn zeer. Doen zeyde vrou Ape tot Aymyn: edel Heere ik bid u vriendelyk/ wilt deze Heere antwoort geven want het zyn u zelfs magen/ ende beste van 't Kerstenryk dat gy nu zwygt is dorperheid. Als Aymijn deze woorden van Vrou Ape hoorde, was hy toornig/ en sloeg haer metter hand dat ze ter aerde viel/ en 't bloed liep ter neuze uit Hier by stonden de vier Ridders/ als Roelant en die andere/ en zy hieven Vrou Ape van de aerde op: als zy tot haer zelven kwam dogt zy in haer zelven/ dat zy om minnewerken woude van haer man en zeyde: Gy Heeren ik hebbe geen noot; zy veegde haer van den bloede en gink met een vrolyk aengezigt tot Aymyn en kuste hem vriendelyk en omhelsde hem, zeggende: Edel Heer ik bidde u vriendelyk/ geeft deze antwoord. Doe Aymijns toorn verkoelt was sprak hy tot haer: Beminde Vrouwe mag ik antwoorde zegge/ ik zegge u zertein dat ik ben de ongevalligste Man die nooit op aerden kwam en gy ongevalligste wyf dat nooit lyf ontfink: Doe antwoorde vrou Ape wederom/ zegt my dat lieve Man? Aymyn zeide/ beminde Vrou ik mag 't wel zeggen, want ik heb u meer dan twintig jaer gehad/ en God verleent my noit de gratie dat ik een kind aen u had gewonnen die myn land na myn dood bezitten mogt/ en nu zal myn land komen aen een dood vyant/ ik weet wel voorwaer dat hy 't myn Vrienden ontweldigen zal als ik dood ben en nu willen en begeeren zy/ dat ik hem kroonen zal/ dat ik niet doenen wil: want ik hate hem meer dan de vader/ want kon ik iemant van zyne vrienden begaen ik zouze schaden daer ik mogte/ en desgelyks zouden zy my mede doen; want werden zy my machtig en kregen zij my/ zy zouden my dooden. Doen zeyde Vrou Ape: Edel Heer/ waer 't dat gy kinderen had luttel of vele/ zoude gy ze doden? doen sprak Aymyn weder/ vrou ik zegge u certein hadde ik kinderen/ ik zoude ze opvoeden en lief hebben/ en doe hen gelyk een vader schuldig is te doen. Doen zeyde edel vrouwe: voorwaer Heer zo zyn de reden verlooren die gy zwoert/ doen ik eerst werf by u sliep/ als dat gy dooden soude alle de Kinderen die gy by my wonnet. Doe antwoorde Aymyn en zeyde: eerwaerde vrouwe/ verbolgen ofte ongedwongen reden syn van geender weerden/ had ik kinderen so mogt ik vrolyk wezen maer neen ik God betert. Doe sprak die Vrouwe ape/ zweert my by u Ridderschap dat gy u kinderen vrede doen sult by avonturen gy sult 'er eenige vinden. Doe Aymyn dese woorde van vrou Ape hoorde/ gaf 't hem vreemt/ seggende: vrouwe dat wil ik geerne doen/ maer gy segt my dat ik kwalyk geloven kan/ want ik weet ik nooit kinders gewan aen myn Edel vrouwe Doe nam de Edel vrou Ape den grave Aymyn by der handen en seide gaet met my gy sultze sien/ Aymyn die verblyde hem seer van de woorden die hy zyn vrouwe hoorde spreken/ en stond op en gink met haer. En als hy voor by de voorsz. Ridders gink/ so groete hyse elk by name/ en hietze wellekom Hij seyde hij soude weder by hen komen in de zale/ dat zij stijns daer bij verbeijde/ hij zoude hen goed antwoord geven/ maer hij moeste nu eerst gaen en besien sijn kinderen/ daer hem seer na verlangde. Als hij sijn woorden ge-eind hadde leide hem de Edel Vrouwe voor eenen steenen Kamer/ daer zij inne waren

ren. Doe bleef Aymijn een weinig voor de deur staen/eer hij gink. Ter wijlen dat hij voor de kamer stont (en die Jongelingen die daer in saten/ hier af niet wetende) so heeft Reynout geseit met een overmoedige sin/ overmits dat hij seer stout en onvervaert was/ondank moet hebben de gene die hier is Hof - meester en drossaert en dient ter Tafelen van eeten en drinken/want wat gerechten dat hij hier brengt hebben eerst op ander tafelen geweest / en sijnder afgenomen en wij en hebben noch krijgen geeven wijn die goet is / ik segge voorwaer / had ik hier den botteliers en Schenker ik soudese so slaen dat se nimmermeer op en stonden ; doe antwoorde Adelaert tot Reinout / en seide broeder ik bid u dat gij van die tale op houd / wij seggen 't gene ons gelieft/want gij weet wel dat ons Moeder ons bevolen heeft/ dat wy stille wesen souden/al weten wy wie ons Moeder is/wy en weten niet wie ons vader is/ want ons Moeder wil het ons niet seggen/en ik segge u certein sloeg gy Aymyns Drossaert/ Botteliers en Schenker / hy is soo wreet hoogmoedig van sinnen/ hy soude u doen doden metter alderharste dood die men een Man doen mogt/want gewapent volk heeft hy altyt op de zalen en op 't Kasteel / daerom broeder laet sulke woorden te spreken/gy hebt onregt. als Reynout dese woorde van zyn broeder hoorde sprak hy met toornigen moede : Soude hy my doen doden / Aymyn die houd / des moeste de duivel woeden / ik en geve om syn gewapende lieden niet een kaf / ik sou hem so slaen met myn vuisten dat hy niet meer opstonde. Dese woorden hoorde de stoute Aymyn daer hy voor de deure stond / en verblyden daerom / seggende tot synder vrouwe ik segge voorwaer dat Kind is myn dat hoore ik wel / maer van de anderen twyffelt my. Doe sprak Aymyn/ ik wil proeven haren moed/ ofte zy vroom syn van herten : hy heeft met synen voet op de deur gestoten met sulken kragt dat sy ontwee brak/ en viel neder op de vloer des kamers Rijnout sprong op met haeste/en met dat Aijmijn in de Kamer kwam/ wierp hij hem over de bank/dat hij ter aerden viel seggende tot Aijmijn/wat doet gij hier oude grijsaert/ik segge u voorwaer wij hebben gegeten/had gij hier eer gekomen gij mogt van onser chartate genomen hebben. Doe kwamen die andere broeders toelopen. Als dat Aijmijn sag/ verbaerde hij hem daer hij ter aerden lag / en Reynout stont over einde met een wreet aengesigte. Doen riep Aijmijn haestelijk en seide : Edel jongelingen en wilt my niet slaen/ik ben u vader / en ik sal u van dese avont Ridder maken. Doe sprak Reynout: sydy onsen vader/ so waer my leed dat ik u had geslagen. Ten eerste kuste Aijmijn Wridsaert aen synen mond/daerna den stouten Adelaert ende Ridsaert/als hij Reijnout kuste drukte hij Reynouts aengesigte hart aen 't sijne/ so dat Reijnouts lippen bloede/ des was Reijnout toornig/en seide: wat doet gij hier oude grijse: ik segge u waert gy myn vader niet so geschiede u euvel/ik soude u slaen u sterfdag lage daer aen. Doe sprak Aymyn / lieve Sone des ben ik blyde, dat gy gratie hebt Ridder te worden. Doe sprak vrou Aye / edel Heer/ wat sy behoeven sullen van Ridderlyke wapen / dat heb ik doen maken cierlyk en puntelyk / zo meugdy ryden met Kinders tot myn broeder ten Hove.

Het VI. Kapittel.

Hoe de Grave Aymyn zyn Kinderen Ridders maakten , en hoe hy Reynout 't Ros Beyaart gaf, en dede hem dat beryden, dat veele Heeren aansagen.

Als Aymyn met vrouw aye in de zael waren gekomen / dede hy spreiden een groot laken van syde / en liet syn Kinderen voor hem komen Ridsaert kwam eerst. Men brengt hem twee verguldе spooren die kostelyk waren die spande men aen syn voeten En Aymyn gorden hem 't zwaert en dede hem knielen/en sloeg hem in den hals / seggende: siet op Ridsaert / weest kloek en vroom/ en helpt dat bloed Christi wreken dat hy voor ons aen den kruyce storte. Ik hebbe hier voortyts seer overdadig geweest/dat beroud my seer/aldus weest een vroom Ridder heus in woorden en werken. Ik en geve Erf noch land / gy sult selver metter hand winnen / met dyne wel snydende zweert op de Heidenen en Turken / ik sal u geven alsulcke Zweerden als myn Vader my gegeven heeft / 't goet dat ik heb derf men my niet vergunnen / want ik 't metten zweerde gewonnen heb op de Turken/ Gods vyanden / en wat gy daer op

meuge

meugt winnen moet u God te goeden geven / maer gy moet met mijn ten Hove eer gy op de Heidenen vaert. Doen zo liet aymyn adelaert komen / hy brogt een Zweert aen zyn hals / zyn sporen waren gesponnen / die kostelyk en goed waren: aymyn gorde hem 't zweert en sloeg hem in den hals / seggende / peinst om God die men in de hals sloeg / en dat minnelyk was / verdragende van de Joden onze verlossinge. Ik zeg u voorwaer tot Ridderschap hoort veel dieze eerlyk dragen / ik geve u tydlyk goet borg nog kasteel / gy wintze met u vromigheid op de Heidenen en Turken / maer gy moet mede ten hove met my eer gy vaert op de Heidens. Daer na maekte aymyn wildsaert Ridder / en zeide hem 't gene hy zyn andere kinderen gezeid had. Dat gedaen zynde / liet hy Reynout komen die hovaerdig en stout was: zyn sporen waren hem gesonnnen / en was zo lank doen hem aymyn in den hals zoude slaen / dat hy op een bank moeste staen. En dit gedaen zynde / zeide aymyn / Reynout staet op ridder goed / en hebt den moed van een Espetin: want hy draegt Karbonkelen in zyn hoorn / den zegen verliest hy nimmer. Reynout ik geve u dan alleen Pierlopon / Montagu / en Valentyn / gy en zult niet laten op de Turken en Heidenen te vegten. Doen brogt men daer vier schoone Rossen die goed waren / geneuglyk in 't aenschouwen / 't beste van vier gaf men Reynout / daer hy op soude ryden ten Hove / want 't was een voet hooger dan de andere drie. Doe Reynout dat ros zag / dogtet hem te klein / hy verhief zyn vuisten / sloeg 't Ros daer mede tussen zyn ooren dattet voor hem dood viel. Hy zeide / vader dit is een kleine gifte / want die ros is veel te krank en ligt. Doen de Edel Vrouw aye dit zag / verwonderde haer / en zeide: gy zoudse alle dood slaen die men u voor brogt. Des volgde aymyn / en zeide met een toornigen moed / zwygt vrouwe van de woorden / laet Reynout myn Sone zyn kragt proeven / ik zegge u voorwaer / ik woude dat men hem hondert voor bragt / en dat hyse al dood sloeg. Doe brogt men hem een uitter Stal dat hooger was dan het ander; dat sloeg hy mede met een vuist dood; daer na brogt men hem dat derde dat uitter maten groot was / en meerder dan de andere / daer spronk Reynout op / spronk 't de lenden aen stukken datter sterf. Als aymyn dat zag / was hy blyde in 't herte / en zeide: Sone weest niet droevig; ik weet u een ros en heet beyaert / en heeft de kracht van tien rossen / en slaet in eenen sterken toorn / daer en derft niemant by de ros komen / overmits syn kwaetheid. Deze Beyaert is van eenen dromedaris gekomen het is zo snel van lopen alwaer 't een Sperwer / die eerst uit syn muitten kwame en zo neder vlogen / dat die gene die daer op beyaert saten / het reiken mogte / hy zoude den Sperwer / zyn vederen korten al vliegende. Doen Reynout zynen Vader dit ros hoorde pryzen / zeide hy lagchende / Vader dat waer wel myn Peert: doe sprak aymyn tot Reynout / doet u Wapenen aen dat rade ik u / want 't is vreesselyk / 't en laet hem niemant genaken / en heeft een sterk gebit / want u bye steen gelyk ander rossen hoy; en Reynout sprak / zal ik my wapenen tegen een Peert / 't waer groote schande / wie 't hoorde of zagen. En aymyn sprak: ik rade u dat gy u wapent / want het Ros is groot / fel en sterk. Als Reynout de woorden hoorde van zyn Vader / zoo wapende hy hem in zyn volle Harnas als of hy te stryde zoude gaen / en nam in zyn hand eenen stok van een vadem lank / en gink daer het ros was. Hem volgden veel Ridders en Jonkvrouwen om te sien hoe 't Reynout vergaen zoude: zyn Vader en Moeder volgden ook mede / zomwylen lagen de Ridders en

Jonk-

Jonkvrouwen op den muer / wat zy groote begeerte hadden te sien wat aventure datter geschieden zoude. Doe gebood Aymyn dat men den stal ontslote / en zeyde tot Reynout: Sone dwingt dat Ros ik zal 't u geven. Met dien dat Aymyn die woorden tot Reynout sprak, riep hy in de Stal/als of hy 'er in was/zo sloot men de deure. Doe zag Reynout dat ros voor hem staen / en dat ros sloeg Reynout met een voet voor zyn hooft / dat hy als voor dood ter aerden viel / en lag lang eer hy bekwam. Vrouw Aye dat siende/ liep met grooter haeste en wrong haer handen seggende: och myn kind is dood. Doe zeide Aymyn, Sone dwingt dat Ros ik geeft u / want ik 't niemant beter gunde dan u. De Edel vrouwe Aye riep zeer jammerlyk / och hy is dood / siet waer hy leid. Aymijn zeide, zwygt vrouwe / hy is van mynen bloed en ik hem gewonnen hebbe / en twyffelt niet hy sal genesen: onder dees bekwam Reynout en schaemde hem daer hy lag / hy heeft zyn stok verheven / en meinde Beyaert daer mede neder te slaen / die hem beyaert benam / u Reynout nam in zyn muil by de hals-krage die hy scheurde/en wierp Reynout voor hem inde kribbe. Reynout sloeg weer op beyaert / en beyaert wierp Reynout op de aerde. Had 't Reynout van schande moge doen hy had uit den stal gelopen. Doe nam Reynout beyaert by den hals / en hield 't manlyk / en sloeg 't ros met vuisten: aldus wrogt en vogt hy lang tegen beyaert/aldus nu boven. als dan onder vechtende kreeg hy den briedel in den mont / en sprank daer op met twee scherpe sporen. Doe dede men de Staldeur wyt open/ en vloog om 't hoogst ten eersten loop en sprongen van beyaert. Als Reynout en beyaert / kwam op 't ruime/ gaf hy hem de sporen ende toom / en sat 'er op of hy daer uit gewassen had geweest. En beyaert was sterk / groot en snel / en droeg Reynout door twee wyde gragten met eenen spronk / elke gracht was 40 voeten wyd. aldus reed Reynout een lange wyl weg en weder tot dat 't moede wiert / en beyaert was seer bezweet / en bloede van de spoorslagen die hem Reynout gegeven had. Doen trad Reynout van den rosse/en veegde 't van den bloede en zweete: Vrouwen en Jonkvrouwen kwamen van de Muer om beyaert te sien. Doe sprak Reynout de koene Gringert/ die ros gaf ik om geen goet. Beyaert stont voor hem en beefde / en leide syn voeten t'samen en neeg Reynout toe / en wende dat ros datter een kind op mochte gaen speelen sonder misdoen. Het was zwart al datter aen was/ en voor was 't wit/ seer breet over de heupen: Reynout dede maken een kostelyken Zadel met syden regarden die seer kostelyk waren.

Het VII. Kapittel.

Hoe dat de Grave Aymyn met dese Kinderen ten Hove kwam, en hoe ontfangen wert van Koning Karel, en hoe Lodewyk Koning Karels Sone gekroont was Koning van Vrankryk, en hiet zyn en Drossaart en Kok dat men Aymyns Kinders niet en gave. En zyn Kamerlink dat men geen Bedde en gave om te leggen. En hoe hy alle zyn Heeren begifte sonder Aymyns Kinderen, die gaf hy niet.

DE grave Aymyn met zyn kinderen bereidden hen om te Hove te varen/en wapende hen of sy souden ten stryde varen/ en versagen hen wat van noode was: menig mensche verwonderden hem dat Aymyn en syn kinderen met zyn volk soo gewapent reden, want haer Peerden waren versien van alles datter toebehoort. Daer reed mede de Grave Roelant/ Willem/ Barnat Betram en rede te hove waert/ sy reden zo lange datse tot Sults kwamen / en van daer kwamen sy te Parys. Reynout en syn broeders saten op beyaert / de aerde beefde / en 't vier spronk uit de stenen/daer Reynout en syne broeders over reden/sy hadde hare banieren ontwonden / also sy cierlyk toonden ; aldus genaekten sy ten hove. Doe koning karel vernam dat Aymyn by Parys kwam met zyn volk gewapent so sond hy hem een Bode/die seide dat hem Koning karel bade dat hy hem met syn volk ontwapende het welk Aymijn also gedaen heeft. Koning karel bereide hem met syn volk om Aymyn te gemoet te trekken en vriendelyk te ontfangen. Dit roude Lodewyk seer, en seide tot synen Vader ; suldy nu tegen trekken de gene die u haet en dood vyant is? Koning karel seide: zwygt Sone/ik wil dat men die twist versoene en make ; nu bereid u sonder toeven ; gy moet mede varen en sien uwe neven en groetense

mildelijken. Koning Karel bad alle sijn Edele baronnen / vrouwen en Jonkvrouwe / dat sy met hem togen tot Aymijn / om den cierlijken te ontfangen. Sy antwoorden de Koning dat sy 't geerne deden. Dus gingen sy met de Koning Aymijn te gemoete / heerlijken opgeseten en wel rustig toe gemaeckt / en soo cierlijk als elk konde / beide van Heeren en vrouwen. Doe Aymijn by Koning Karel quam so ontfink hem de Koning blijdelijk, en hiet hem wellekom met sijn kinders en alle sijn volk. Des dankte Aymijn de Koning met soete woorden; maer Lodewijk sprak Aymijn noch sijn kinderen niet toe / maer zweeg stille. Dit was het eerste in dertig jaer dat men Koning Aymijn ongewapent had gesien. Roelant bad den Koning dat hy Aymijn heerlijk ontfinge / en hy bad Lodewijk mede / daer Lodewijk op antwoorde: hy en had met Aymijn ofte sijn kinderen niet te doen. Doe seiden de baronnen en Jonkvrouwen tot malkander / dit is de Vader Aymijns Sone Reynout / 't is een der beminlijkste en schoonste jongeling die in Kerstenrijk is. En dit hoorde Lodewijk en haetde hem seer / want hy was de schoonste Jongeling naest Reynout / die men vinden mogte / maer Reynout was eenen voet lang / marlijker / schoonder van huit / en sat op dat beste ros dat in de werelt was. Hoort hoe fortelijk dat Lodewijk sprak en seide: waer hoort men oolt dat Aymijn kinderen had en van waer sij gekomen waren / maer hij heeft se geheurt / ik sal proeven in korten tijd of Reynout mijn maeg is of niet. Dus dit seggende / reed Lodewijk tot Reynout en groete hem seggende: Neve God groete u goeden dag. Reynout seide: Neve des moet u God loonen. En als sij malkanderen gegroet hadden / seide Lodewijk tot Reynout: Neve / geeft mij dit Peerd daer gij op sit / ik sal u danken. Reynout seide / [illegible] soude ik dit Peerd iemand geven / ik haet u ik wil u geerne dienen met mijn lijf / maer dit Peerd en slaet mij niet af / 't is mij suer genoeg gewonnen eer ik 't kreeg / en [illegible] en mag gij geen ander Peert dragen. Als Lodewijk dit hoorde van Reynout was hij toornig / en seide: Hij is van grooter geslachte / hij is geboren de [illegible] / maer ik segge u / [illegible] is [illegible] Majesteit / en gekroont sal [illegible] en ik [illegible] sal so en sal ik u niet [illegible]: Reynout wert toornig als hij dit Lodewijk hoorde spreken / en seide: geeft [illegible] die

't [illegible]

't van doen is / ik en heb u giften niet van doen want mijn vader heeft goet genoeg / zo dat ik 't niet van doen en heb. En doen deze woorden ge-eijndigt waren / gingen sij in eenen lustigen boomgaert / daer Koning Carel plag te singen. Daer was alderhande spel en solaes / men schackte / men schermde: daer saten vrouwen en jonkvrouwen / elk verloor den tyd eer hy 't wist. En als 't maeltijd was men zoude gaen eten beval Lodewijk dat men aijmijns kinderen geen eeten voor zette. Deze woorden hoorde menig Edelman / men gaf water / als dat betaemde / eerst de Paus / patriarch / daer na den koningen en Koninginne elk na zijnder weerden werd ter tafel gestelt: aijmijns kinderen zette men in een hoek daer de honden haer gank meest doen / so dat de honden hen dikwils hinderlyk waren. Daer wert eerlijk gedient van spijs en drank / maer aijmijns kinderen gaf men niet / sij souden wel gegeeten hebben hadden zij 't gehad / sij sagen op malkanderen / en waren toornig. Doen zeide Reijnout en zwoer dat hij eten halen soude wie 't lief of leed waer / en stond op en liep in de keuken met verstoorde sinnen en sliet de deur met een voet dat se op spronk hij nam seven schotelen met spijse: De kok dit siende woude se Reijnout benemen / en seide tot Reijnout: laet staen in duivels name. Reijnout wiert gram / en sliet de kok met de voet dat hij in 't vier viel. De kok hiel Reijnout nogtans bij zijn klederen en wilde hem niet laten gaen. Doe verhief Reijnout sijn vuist en sloeg den kok daer mede 't hooft in stukken / dat hij dood ter aerden viel. Reijnout gink met de spijse daer sijn broeders saten seggende: broeders hier is genoeg van alles: Doe kwam klagte voor den Koning dat zijn kok dood geslagen was / hij vraegde wie 't gedaen hadde: sij seijde aijmijns sone / Reijnout Doen sprak Koning Carel en loeg / dat hij den kok dood sloege des is hij dank waerdig / hij sag selve wel dat zij niet te eeten hadden / ende hen en ware nog iet gebracht / en hier eet nog soo menig Man. God beware den kok dat hij daer tegen was / dat hy de spijse nam / hy heeft zijn regte loon dese Jongelingen zijn mijn Magen / ik en wilse niet verdrijven en houde vreemde lieden voor hen: Ik segge voorwaer / 't en staet mij op een kok niet / wil ik 't er een mij komt 'er tien / want daer een misdaen is / dat neme ik op mij. Als zij dit hoorden van den Koning die over Reijnout klaegden / zwegen sij / gingen weg. Doe kwam de bakker / en gaf Reijnout van als genoeg. Daer kwam de Wijn-schenker en seide tot Reijnout: Heer wildij iet van Wijn ik sal hem u geven / aldus diende men aijmijns kinderen eerlijk: Hier en binnen kwam de drossaert die daer diende van den gerichte en loeg op Reijnout en seijde jongman gij het misdaen / bestont den kok mij iet / ik segge voorwaer ik zoude u daerom slaen / want gij hebt hem dood geslagen des en hebben geenen dank / Reijnout sprak tot de Drossaert gij zijt niet vroet / gij driegt te veel sonder misdoen / sloegdij mij / u doods-dag lag daer aen. Doe wert den drossaert gram en seijde: dat wert beproegt al waerdy noch zo stout / ende nam eenen stok en sloeg Reijnout: Reijnout dit siende / schoot hij op / ende schutte den slag op sijnen arm / hij verhief sijn vuist en sloeg de Drossaert dat hij doot ter aerden viel / en sliet dat dode lichaem dat voor hem lag met zijn voet / dat het een stuk weegs in de Zael vloog. Dit sag Koning Carel dat hij sat en zeijde Ik weet wel dat die, die daer overdaet doet / toornig is. Lodewijk sprak: Heer Vader dunkt u goet / gij zijt Heer van den lande / corrigeerdij 't niet men zal u laster en schande seggen. Doe kwam daer klachten aen den Koning dat hij Drossaert was; nochtans gebood den Koning weder datter niemant zo koen en waer die Reijnout misdede: doe en was 'er niemant zo koen die hem tegen Reijnout dorste setten. Doe liet men voort komen die Speel-lieden om solaets te maken / en verbreugde die daer over Tafelen saten. als men soude gaen slapen zo beval Lodewijk zijne Kamerlinge dat men elk versage van bedden / sonder aijmijns kinderen / dat men se wijse een bank daer sij op slapen souden / de kamerling dede alsoo. Reijnout die siende wiert toornig / en zeijde tot zijn broeders. Ik wedde dat wij noch 't avond de beste bedden sullen hebben. Doe de Heeren en knegten al te zaemen te bedde waren nam Reijnout in zijn hant een halsberg en begon zo zeer te slaen op den genen die te bedde waren / dat zij meijnden niet in tijds weg te komen: zodat zij vielen over malkanderen / ja 't kind over den Vader / die een vriend over den

ander

ander/ wie eerst weg kon komen was de beste zo dat Reynout ledig wierd van dertig bedde en leide zyn broeders op dat beste bedde dat hy in het Hof vant / en die gene van haer bedde verdreven waren zommige half gekleed/ zommige by na naekt / klagende den Koning hoe zy gevaren waren en wie 't hen gedaen hadde, en baden hem dat hy 't corrigeeren zoude. Als de Koning dit hoorde / zeyde hy met toornigen moede: gy doet kwalyk en 't is grote schande dat gy alle klaegt over een man, ik en doe daer geen Justitie over: als zy dit hoorden waren zy droevig/ en gingen weg/ en lagen daer zy mogten Reynout en zyn broeders sliepen met blyder herten tot den dag schoon aen kwam. Doe stonden zy op en kleden hen, en als zy gekleet ware gingen zy tot 's Conings hove/ en de Koning kwam hen te gemoete met menig Edelman / en wouden gaen tot zyn zone Lodewyk: de Koning hadde hem dertig Bisschoppen/ zes gekroonde Koningen / twaelf Hertogen / en gink tot Lodewyk / en aymyns kinderen mede. En doen Koning Carel tot Lodewyks slaep-kamer kwam / zeyde hy: Sone staet op 't is tyt, want u zal heden groter eer geschieden / met dien regt hem Lodewyk op / en zeyde/ zyt wellekom Heer vader/ en gy Heeren allegader: doen zei Koning Carel tot zyn zone met een blyk aenzigt zone ik zal u nog hede geven myn kroone en maken u Heer over all Kerstenryk. Lodewyk zeyde Heer vader het zy ter goede tyd / de Grave Aymyn hielp Lodewyk kleden/ en Tulpyn aerts-Bisschop mede, nogtans diende hem menig man want twee Koningen besteden hem zyn mouwen en twee Bisschoppen. En doen zeyde Koning Carel den Grave Aymyn dat hy zyn kinderen vraegde of zy eenigen Officien bedienen wilde/ elk na haer vermogentheid ofte goetwilligheyd welke diensten zy geern ontfangen wilde, en daer toe danke en eere bewyzen den Koning zeer hooglyk. En doe hiete Karel dat men Reynout maekte Botelier en Adelaert Drossaert / Ridsaert dat hy voor den Koning diende/ Writsaert voor de bisschoppen als de gekroonde Koning Lodewyk rede was, zo leide men hen in der kerken. Writzaert ging voor hem / en Adelaert Markgrave dat hem niemant niet mogt genaken / bezyden hem ging Reynout die was een voet langer dan Lodewyk en gink achter Ridzaert; aldus leyde men Lodewyk ter kerken. Deze vier gebroeders droegen eene groene pelle dat men Lodewyk boven zyn hooft hing om dat hem de wint niet bewaeide; als Lodewyk in de Kerke kwam / zo leyde men hem in 't koor dat cierlyk toegemaekt was de Koning ging by hem/ en de Heeren gingen elk staen na haerder weerden. Aymyn stont daer by 't schoonste van zyne kinderen by hem en Koning Carel. Men vint beschreven in de Chronyk van Vrankryk dat niemant gerechtig Koning van Vrankryk mag werden / hy moet echte kind zyn; en men mag misse singen op zyn lichaem / en het lichaem conzacreren en offeren ter eeren Gods. Ook moet men hebben Oly, keerze en vier mede, dat is de zallige kroone / want gebrake daer iets van deze zake/ men mogt hem geen Koning maken. Doe wert Lodewyk geleyd voor St. Marien autaer; en Bisschop Tulpyn zank de misse/ de Patriarch van Jeruzalem diende ter misse, als 't zo verre kwam dat men offere zoude / offerde Lodewyk een Byzant van goude ter eeren van God doen offerde Reynout twe Byzanten/ die dogt Lodewyk in hem zelven dat zyn offerhande te klein was / en offerde twee Byzanten doen offedre Reynout weder drie; Als dit Aymyn zag zeyde hy: ter goeder tyd waert gy geboren / ik woude dat ik al myn goet verkogt hadde in Byzanten en hier gebragt en dat gy ze offeren zoude. Doen zag Lodewyk op den altaer hem, en kwam geen Oly nog keerzen doen bad Carel met vieriger herten / dat zyn zone hebben zoude wat een Koning toebehoorden. Doen kwam terstont in schyn van twee Duiven en bragt Oly / keerzen en vier. Doe deed men hem grote eer en reverentie / en men conzacreerde God op zyn lichaem / en als de misse zo verre was dat men Pater-noster zand / doen mogt men een kostelyk Kroone die zeer kostelyk was verciert met menigen kostelyke steen daer stonden aen drie Robynen groot en schoon in 't aenschouwen en andere steenen ontallyke. Doen zette menze hem op 't hooft, en doe hy de Kroone op 't hooft had was hy in hem zelven opgeblazen van hoovaerdye. En als Lodewyk dus zat met de Kroone op 't hooft sloeg hy de hand aen alle de Edelen die daer waren in teeken

hen dat zy Lodewyk onderdanig souden zyn. En doe men hem de kroone spande / doen wert daer groot geluit gemaekt met trompetten / met klaretten / en met alderhande instrumenten / so dat de Feeste van den Koning nooit soo gesien en was / en doen de Koning aldus gekroont was / doen wert hem een bloot Sweert sonder schede op zyn syde gegort / tot een teken dat hy 't regt beschermen soude / en regte Justitie doen. Als lodewyk gekroont was / leide men hem ter Paleise-waert / aen de een zyde van hem gink de paus / en aen d' andere seide de Patriarch / en daer na kwam Koning karel met de 12 genoten van Vrankryk / daer na grote menigte van Bisschoppen / agter dese volgde de Grave Aymyn met zyn Heere / daer was een eerlyke statie / een iegelyk ging manierlyk en statelyk / tot dat men ten Paleize kwam. Aymyns kinders / als Reynout en syne broeders waren voor ten Hove gegaen om haer officien te bewaren. En als Lodewyk en de Heeren ten Hove gekomen waren / so ging men ter tafel sitten / elk na synder waerden / en na dat hy van gebooirten was: Aymyn sat mede aen Koning Carels tafel. Daer dienden Aymyns kinderen elk na zyn Officie / twe Bisschoppe dienden / met Ridsaert en Adelaert dienden in de zale / en Writsaert diende twee Graven elk was sorgvuldig in syn officie so datter eerlyk gedient was / als Reynout diende syn officie / so dat men van syner dienste wist te seggen: alle ding was daer overvloedig van spyze en drank / als de maeltyd gedaen was / doe ging men danssen en geneugt hanteeren / want daer waren ten Hove veel edel schone Jonkvrouwen / die seer behaeglyk waren in 't aensien. Men schonk 'er de wyn overvloedig in goude en silvere vaten. Daer waren Speellieden en meniger hande Spel / elk toonde zyn konste so hy best mogte: de vreugde was daer groot / in goeder genugte dat een iegelyk die daer was / de tyd niet en verdroot ofte ongeneugte daer in had. De maeltyt gedaen synde / ging Koning Carel met zyn Heere en Vorsten: lodewyk de jonge Koning dede roepen overluid die gifte of leenen ontfaen wouden van hem datse hem volgden / hij soude elk na haren staet met rykdom begiften. Lodewijk ging in een schoonen boomgaert / en ging sitten onder een prieel datter bereid was schoon en kostelyk: als hy gezeten was dede hy de Heere voor hem komen / en gaf hem schoone giften na dat hem dochte datse waerdig waren / of dat hyse lief had / en zy aen hem verdienen souden / daer en was niemant hy ontfink giften hoe neder dat se van gebooirte waren luttel of veel / sonder alleen de Grave Aymyns kinderen die hy niet gaf. Als aymyns kinderen dat sagen dat het al begift was dat in den Hove was by den Koning sonder zy alleen / en dat lodewyk hen zo hatig was gingen zy tot haren vader en klaegde hem / hoe zy gevaren waren. als de Grave aymyn de klagte van zyn kinderen gehoort had / wiert hy toornig / en ging haestelyk tot Koning Carel / daer hy in zyn kamer op 't bedde lag: als hy by den Koning kwam groete hy hem minnelyk / en als hy hem gegroet had / seyde hij Heere Koning! lodewyk u sone heeft gegeven alle den Heeren die zyn Hof volgen / schone lenen en giften en sy hebben alle giften ontvange sonder myn kinderen alleen / die will hy niets geven nogtans hebben zy hem gevolgt en reverentie bewesen meer als d' ander die in syne Hove waren / ik en weet niet dat myn kinders hem iet misdaen hebbe. Als Koning Carel dese woorden van aymyn hoorde / hadde hy medelyden met hem en seide: Hael my uw kinderen ik wilse niet verstooten of verdorven hebben / ik salze selver begiften en geven hen gave zo eerlyk als eenige Heere in myn Ryk. Als aymyn dit hoorde / ging hy om zyne kinderen en bragtse voor de Koning. En alsze voor des Konings bedde kwamen vielen zy op haer knien en groeten Koning Carel / hy hietse wellekom: seggende tot hen lieden / ik will u begave en schoone giften geven ridsaert gy zyt de oudste van u broederen want het is my geseyd / dat gy de eerste gebooren zijt ik zal u geven gaven en schat / ik make u in Spangien Markgrave / dat zult gy van my ontvangen u leven lang. Adelaert ik make u Markgrave in Peelgien / dat ryke land suld gy bedienen u leven lang. Wridsaert de derde Broeder / ik geve u 't beste schilt tusschen Parys en loven / het is schoon goed / gy meugt uwen staet daer eerlyk op dragen. Doe zeyde hy tot reynout / gy moet ook mede wel begift zyn / u geve ik dat land van Artoys / Angrico en Boytous. Als

dese vier gebroeders aldus hooglyk begift waren van de Edele Koning Carel / soo vielen sy op haer knien voor Konings Carels bedde, ende kusten zyn voeten / dankte hem seer / en ontfingen dat leen blydelyk. Als sy dat leen ontvangen hadde / namense oorlof aen de Koning en gingen in de boomgaert. Doen wert Lodewyk geboodschapt dat aymyns kinderen van den Koning begift waren / des hadde hy nijd. Doen aymijn en syn kinderen kwamen in den boomgaert / sprak aymyn tot Lodewyk in arremoede: dank heb Heer Koning van u giften. Lodewyk antwoorde / ik heb wel gehoort hoe dat myn Vader u kinderen schoone giften gegeven heeft / maer voorwaer ik en wilt niet toelaten / want het is wel dat twede deel van mijn ryk / ik zal 't haer kortelyk wederom benemen: dese woorden geëindigt synde / seyde Lodewyk: ik moet sien of myn Heeren kragt hebben / en nut syn om wapenen te dragen / aen eenen steen die hier leyd in den boomgaert / ik vermeete my dat ik de sterkste ben die nu ter werelt leeft / en niemant is van zoo hogen geslagte als ik ben. Zijn Heeren deese woorden horede zwege alle stille. Ende hy seijde noch eens deselve woorden. Doen wiert aymyn toornig en mogt zyne vermetelen woorden niet langer verdragen / seggende tot Lodewyk: Zydy sterk en edel 't zal hem selver openbaren wat wilt gy u beroemen / ik weet een jongeling van twintig jaren / woude hy syn kracht doen / hy worp den steen soo verre als gy: als Koning Lodewyk dese woorden hoorde / so sprak hy tot aymijn / met arremoede: Gy oude gek / God moet bedroeven u lyf / ik seg u certein / liet ik 't voor God / ik sou u met vuisten slaen dat gy 't nimmermeer vergat / laet u kinderen hier komen proeven haer macht met den steen. Lodewijk toog uit syne mantel met arremoede / wierpse neder / en nam den steen en wierp die 20 voeten verre. Daer stond meenig Edelman by die 't aensag / daer aen wierpen de beste en sterkste van Vrankrijk / maer daer was niemant so sterk en machtig / Lodewyk ontwierpse eenen voet / daer was niemant of sy gaven Lodewijk den prijs: als Lodewijk aldus den prijs hadde van den steen boven hen alle so seyde hy tot aymyn met hoogmoedige tale wat segdy nu gy oude grysen hond / hoe en haeldy nu niet uwen Sone Reynout? gy segt hy soude my de steen ontwerpen / die u regt dede hy son u trekken by den baert / dat u oogen verkeeren in u hooft / hoe en haelt gy nu Reynout u soone niet / waer na beidy? u woorden sullen u beschamen / want gy u Soone gepresen hebt boven alle Heere in ons land wonende. Dese schimpige woorden die aymyn Lodewyk hoorde spreken / verwermende syn bloed seggende: Ik zegge u Koning Lodewyk / gy syt niet soo koen / dat gy u hand soud slaen aen myn baerd: want kwam u hand in onwaerden aen myn baerd / u hand en arm en toogdy nimmermeer weder na u. Koning Lodewyk seide: Gryse hond / loopt henen tot u soone Reinout en doet dat gy gesegt hebt / laet hem den steen tegen my werpen. Doe aymyn van Lodewyk aldus smadelyk toegesproken wert / liepen hem de traene uit de oogen. En de tranen over zyn wangen loopende / kwam in 't prieel by syn kinderen / die 'er saten en songe met vrouwen en jonkvrouwen / en waren vrolyk: als Reynout zyn vader weemoedig sag en de tranen over zyn wangen liepen / liet hy zyn vreugde / en kwam tot zyn Vader / seggende: vader wat is u misdaen / ik sal 't wreken al sou ik myn lyf en goet verliesen. Aymyn de Grave antwoorde Reinout met bedrukter herten / ik stond in den boomgaert by Lodewyk / en daer begon hy vermetelyk te spreken / dat niemand syns gelyken was in kragt / schoonheid of van edele geboorte / en beroemde hem so veel dat 'er zyns gelyke in de werelt niet en ware: anderwerf seyde hy het weder. Doe en mogt ik 't niet langer verdragen en seide tot hem / dat 'er noch een was van 20 jaren / woude hij syn krachten doen / hij sou den steen so verre werpen als hy. Doen wierp hij syn mantel in arremoede neder / en ontwierp de gene die 'er waren een voet Doe sprak hy my kwalijk toe en hete my een grysen hond / is 't dat gy dit niet en wreekt en werpet den steen tegen hem / ik sal 't besterven. Hierom bid ik u Sone wilt my verhooren en laet my geen leugenaer blyven. Reinout antwoorde: Vader ten waer niet behoorlyk dat ik dat dede: want Lodewyk is ons Coning / syn verwaende woorden die hy sprak / en zyn hovaerdige daden komen toch overmits syner jonk-

jonkheid. Vader set u te vrede / ik en wil tegen hem niet te doen hebben. Als aymyn dese woorden van Reynout hoorde / was hy toornig seggende: myn sone / suldy my in dese schande laten / en werpen den steen niet tegen Lodewyk ik sal 't besterven. Doen seyde Reynout / vader hebt mate in u lyden / gy weet wel dat wy Coning Lodewyk voortaen onderdanig zyn / en wat hy misbruykt / overmits zyn hoveerdig en op geblasen herte / dat verbetert zyn Vader. Aldus seg ik u vader / ik en wil heden niet tegen hem werpen / daerom matigt uwen rouw. Aymyn horende dat hy niet en vorderde met bidden aen sijnen Sone seyde hij met haestige woorden: sou ik dan blyven een leugenaer / my waer liever dat ik storve / segge Sone wildy den steen werpen tegen Lodewijk / ik sal u geven Beyaert. Ten laetsten wert Reijnout beroert met medelyden / en seijde met arremoede: Vader ja ik ontwerp hem den steen alwaer hy de duyvel. Met dese woorden sprong Reijnout op / en gink met zijn vader in den boomgaert daer Lodewyk was / hem volgden syn broeders en menig Edelman / vrouwen en Jonkvrouwen om te sien dat werpen van den steen. Als aymyn met syn kinders in den boomgaert kwam / gingen sij daer den steen lag. Reijnout nam den steen en wierp hem eenen halven voet verder dan Lodewijk / des was Lodewijk toornig daer hij stont als een overmoedig man / en sag dat selve metten ogen / daer was niemant so kloek geweest te voren Lodewijk dede se overwerpen een voet / en sag nu dat Reijnout verder wierp dan hij / aijmijn seide tot Reynout: Sone ik bid u / peinst heden om u eere: Lodewijk toog sijnen mantel uijt in toornigen moede / en wierp hem daer heen en sette sijn Kroon van 't hooft / en hiete dat men hem den steen brenge soude / 't welk terstont gedaen wert / want hij nam dat in groot eubel dat hem Reijnout den steen ontwierp. Lodewyk nam den steen wederom / en wierp verder dan Reijnout / Reijnout nam den steen en wierp die nog verder dan Lodewijk. Doe nam Lodewijk de steen weder / en konde hem so verre niet werpen als Reijnout / nogtans dede hy sulke kragt daer toe dat hem 't bloede ter neuse en monde uijt sprank: Aijmijn sag op Reynout / en bad hem dat hij sijn kragten aen den steen woude tonen. Doen wierp Reijnout sijn Mantel neder en bad Ridsaert dat hij hem den steen langde / het welk hij dede. Als Aijmijn den ouden / de jongen den steen toedrage sag / stont hij op en loeg daerom. Als Reijnout den steen hadde wierp hij hem met sulker kragt dat hij den steen wierp drie voeten verder dan hij te voren gedaen had / dat verwonderde menig Edelman. Doe seijde Aymijn gebenedyt sijdy Reijnout: En alle die daer waren / jong / oud / vrouwen en jonkvrouwen gaven Reijnout den prijs. Als Lodewijk Reynout des hoorde prijsen / had hij groten nijt in het herte / seggende tot den volke: dit is immers een sot ding van uliden / dat gij een huerling die om gelt gehuert is / hoewel hij seyd dat het sijn Sone is / aldus prijst want een groot Kerel is somtijs so sterk als een Edeling / daerom en is hij niet prijsens waert. Met dese woorde keerde lodewijk hem om / en ging van daer. Doe seijde Aijmyn tot reynout / myn sone nu is Beyaert u eigen Doe loeg reynout en seyde: Heer Vader ik dank u seer der giften. Doen seyde Aymyn / segt my sone hoe mogt gy u kragt so inhoude / had gy u kragt ten vollen getoont gij had Lodewyk den steen nog eenen voet ontworpen: dese woorden hoorde Lodewyk weggaende / doe schaemde hy hem noch meer / en ging van daer met een bedroeft herte. Doe kwam hem in 't gemoet Guwelloen / Heer de roode / Macharis en Fouke / dat waren alle verraders en lodewyks naeste raeds-lieden. Sy groetende den Coning en vraegden hem wie meester was van de steen? lodewyk zweeg ende en antwoorde niet. Doen seyde Macharis: Ik sie wel wat u deert / reynout heeft u leed gedaen / maer ik weet u raed / suldy u eere bewaren dat u elk pryse / suldy gaen in den boomgaert / en nemen aymyn in u armen daer 't al de Edelen sien / vrouwen en Jonkvrouwen en sult seggen met geveinsder herten / datmen hoore dat gy Godt dankt en syne moeder die u verleent heeft sulken schonen Kind / dat hy alle Edelingen te boven gaet in schoonheid en kragt / als gy wel betoont heeft aen den steen. Als gy dit gedaen hebt sal elk u prysen en groote eere spreken / dan suldy seggen tot Adelaer / dat hy komen sal in een kamer by u / als gy hem daer hebt suldy tot hem segge dat hy tegen u schake. En wil hy het niet doen / so suldy hem seggen dat hy het ver-

meten heeft dat hij 't beter kon dan gij. En wil hij dan daer tegen seggen / so suldij seggen / dat wij het onder ons drie gehoort hebbe/en is 't van noode wij sullen der noch veel meer toe krijgen / die het selve sullen seggen. En dan suldij maken eenen eed / die op den anderen wint vijf speelen sal hebben gewonnen des anderen hooft / en dat niet te verdingen om een goet / en so haest dees vijf speelen gewonnen sijn / den genen die 't gewonnen heeft sal terstont den andere 't hooft afslaen. En als gij dan die vijf spelen op Adelaert gewonnen hebt so suldij hem 't hooft afslaen en niet laten verdingen. En aldus moogdij dan van de schaemte die u gedaen is bate ontfaen en dan sal der voor niemant meer so kloek en vermetel sijn die iet tegen u sal derven doen. Lodewijk dese woorden horende van Macharis dogtet hem goeden raed en seide Macharis gij hebt waer geseid/want daer is niemant die 't schaeckbert beter kan dan ik: lodewijk dede also hem de verrader geraden had / hij stont voor een venster en wenkte Adelaert met eenen handschoen. Als Adelaert dit sag dat hem de Coning wenkte/ meinde hij of hij had willen drinken. Adelaert ging in den Wijnkelder en tapte van den beste Wijn / en schenkte in een goude schale en boodse den Coning lodewijk / seggende: Heer Coning drinkt van dien Wijn / het is den besten die gij van dage gedronken hebt. En lodewijk dese woorden hoorende wert hij toornig / en sloeg 't hooft neder en sprak niet. Als Adelaert sag dat lodewijk toornig was schaemde hem seer / en wist niet wat te doen / hij seide: Heer Coning heeft u iemant te kort gedaen dat gij wreeke wilt seg't mij. Als Adelaert dese woorden tot den coning sei / sloeg hij hem de schale uit de hand datse tegen de wand sprank in stukken. Doe woude hij weg gaen als hij de jonge Coning so verbolgen sag. Als lodewijk sag dat hij weg gaen woude sprak hij met eubele moede/ik meinde te hebben vrienden en magen in noode die mij beschermen souden / maer mij dunkt het zijn mijn vijanden/als Ridsaert/ Adelaert en Reinout, ten was hen niet eere genoeg dat Reinout boven mij had den prijs van den steen / maer gij Adelaert hebt u vermeten dat gij sijt mijn meester van den Schaekspel / aldus verhief gij u en vermeet u mij/ 't welk mij vertoornt / en als Adelaert lodewijk dese woorden hoorde spreken / keerde hij weder/en seide: des neme ik God in oorkonde dat ik noit en dogt die woorden te spreken: en ik sweer bij God en S. Dionijs, waer der iemant die 't mij opseggen woude ik dede hem missaken in eenen strijt. lodewijk seide : daer en wert niet toe gedaen / maer gij moet gaen met mij in een Kamer daer sullen wij een ander spel beginnen. Doe nam Macharis Adelaert bij der hant / en gingen t' samen met lodewijk in de Kamer / en als sij in de kamer kwamen so was daer Guwelloen doen seide Macharis, en Guwelloen / dat Adelaert hem vermeten hadde beter te konnen schaken dan lodewijk. Nog waren daer seven Graven die des mede oorkonde / en seijden dattet waer was: Adelaert wert geleid in een Kamer en beset van de Heeren / om dat hij hen niet ontgaen soude. Doe ging Adelaert tegen lodewijk over sitten / en men bragt een schaekbert dat kostlijk en subtijl was van werk. Lodewijk seide tot Adelaert / ik segge wij moeten speelen wie eerst wint op den anderen vijf speelen / sal hebben des anderen Hooft. Als Adelaert dese woorden van de jonge Coning hoorde / seijde hij: Heer Coning ik en speel om so kostelijken pant niet / en ook Heer coning waert schande dat gij u hooft tegen 't mijne sette/maer wildij spelen om Kastelen of Sloten dat doe ik geern ! lodewijk antwoorde weder / ik ben een Coning en moet mijn woord houden / ik sweer u bij mijnder krone dat ik anders om geen dingen spelen dan om u hooft en 't mijn: Als Adelaert dit hoorde was hij droevig / en seide met soete woorden / wel in Gods naem moet 't sijn. doe seide Guwelloen in hem selven nu hebbe ik mijn wil / want waer lodewijk dood ik droege nog de Kroon te Parijs. lodewijk hadde 't voortrecken / om dat hij des dages Coning gekroont was / elk dede sijn beste. lodewijk nam Adelaert een Ridder / elk een oude. Adelaert sei: God hebt deel / mijn ongeluk is groot. De Coning wan op Adelaert drie speelen achter een / en sei seer vermetelijk : had u br[illegible]en prijs van den steen / maer ik blijf hier af u meer / ik seg u certain ik sal u hier ter stede u hooft doen afslaen. Als Adelaert dit hoorde versuchte hij / en sloeg 't hooft neder / en seijde: O Coning of gij mij hooft won en en soud ik 't niet mogen verdingen ! De Coning seide:

neen

neen gy Adelaert, al gaf dy my alle u goet daer voor / ik nam 't niet voor u hooft / dat seg ik u certein. En Adelaert sprak in hem selven / seggende: O Heer! ik bid u door u bitter passie en dood dat gy my gratie geeft / dat ik met ere van myn Neve heeren mag. Zy setten haer spel also 't haer goet dogte Ik schake u/en mat u met een stok seide Adelaert / en nam hem eenen Ridder: de Koning wert toornig als hy sag dat hy het spel verliesen moeste. Adelaert seyde / men moet van twee kwaden het beste kiese / nu trekt voor Heer Koning. Adelaert begon 't spel scherpelyk / en mat den Koning met een Ridder / de Koning en mag 't niet beteren. En Adelaert won de vyf spele agter een. Als Adelaert had gewonnen / was hy vrolyk van herten en stont op / seggende tot de Koning: Neve en Heer Koning nu weet gy dat ik u hooft heb gewonnen/ maer ik begeert niet / en ik bid u dat gy niet meer so kostelyk en speelt/ik segge u die u de sen raed gaf dat hem u leven verdroot: de Koning was seer kwaet om dese woorden/ en sloeg Adelaert 't schaekbert in 't aensigt dat hem de neus en mont bloede/ en seide: valsche vilein segt dat tegen my? Adelaert was droevig / en had hem geerne geweert / maer hy en had niet waer mede / also dat hy zyn slip nam en hieldse voor syn neuse en ging in de stal daer Bejaert stond. Niet lange en hadde hy daer geweest / Reinout en kwam daer mede. Als hy Adelaert bloeden sag was hy toornig / en seyde wie heeft u geslagen? Adelaert seide niemant: ik hoor u liegen broeder gy sullet my seggen / of u leven leid daer aen. Broeder seide Adelaert ik heb my gestoten aen een balk dat myn neuse en mond bloed / hier in den stal Reinout seide / broeder ten is so niet / ende toog syn zweert op Adelaert: als Adelaert sag dat Reinout toornig was zeide hy het hem en riep genade/ik kwam in de stal om dat ik Bejaert soude geven koorn en hooi / als ik 'er by kwam sloeg 't my onversiens voor myne mont dat ik ter aerde viel: Reinout dit hoorende seide tot zyn broeder gy liegt want ik heb Bejaert so gewent dat hy myn broeder niet zal misdoen / daer om is 't leuge dat gy my doet verstaen/met dien nam hy hem by den haire ende hief dat zwaert op. als adelaert dit sag / wiert hy verveert/ en riep genade Edel Broeder, ik sal 't u seggen / al sou ik daerom sterven / heden doe gy de pyps had van den steen was Lodewyk toornig en ging in de zale en wenkte my / en als ik 't zag nam ik wyn mede of de Koning had willen drinken. als ik daer kwam vant ik 'er Guwelloen / Macharis en Heredriet en doe ik de Koning drinken bood sloeg hy my de schale uit er hand doe woude ik weg / als ik weg zou gaen/ klaegde hy over ons en zey: dat ik my 't schaekspel vermeten had beter te konnen dan hy; als ik 't hoorde wende ik my wederom / en zeide dat ik onschuldig was / ende woudet my iemant opleggen / ik woude hem doen misstaken in een perk. Doen nam my Lodewyk by der hand en leide my in een kamer / daer zeyde Macharis / Guwelloen en Heredriet datse gehoort hadden dat ik my vermeten had te konnen schaken beter dan Lodewyk en daer waren seven Grave die 't mede seiden / daer ging lodewyk tegen my over sitten / ende moeste dusdanig spel beginnen. Doe ik sat wierd 'er gebragt een schaekspel / en moest by bedwang spelen: doe zwoer Lodewyk by zyn Krone / dat hy om geen ding speelen en soude / dan die op den anderen won d' eerste vyf speelen / soude hebben des anders hoofts. Doe wan ik op lodewyk de eerste vyf speelen / en ik zeide dat hy niet meer en speelde om zo dieren pant en dat hy kwalyk dede die 't hem ried. Daerom werd Lodewyk toornig / en sloeg my met de schaekbert in 't aengesigt / en daerom was ik droevig en ging van daer Reynout zeide tot zynen broeder / sulken diere pant als 't hooft van een Koning wil ik hier laten.

Het VIII. Kapittel.

Hoe Reynout lodewyk dat Hooft af sloeg, en wierp 't tegen den wand, dat 't bloed in Karels aansigt sprank, en hoe Aymyn gevangen was, en Koning Carel hem woude doen hangen, en hoe Aymyn zyn Kinders verzweerd en Vrouw Aye, dat hyze Koning Carel gevangen soude leveren.

REinout en adelaert gingen t' samen tot haren Vader / en klaegde hem hoe adelaert met lodewyk gevaren had van begin tot 't einde. Doe aymyn dat hoorde wert hy half verwoed / en hiet dat elk hem wapende/ en dat men de peerde heimelyk wyter stad leide / dat men 't

in 't Hof niet en vername / en Aimyn toog met syn volk terstond uitter stad heimelyk / Reinout hielt Adelaert Beyaert sadelen en uitter stad leiden: en als alle ding te passe was seide Reinout / 't kost dat 't mag ik sal 't hooft van Lodewyk onsen Koning hebben / met dese woorden wapende hem Reinout en Adelaert / en togen hare kleederen over het Harnas en sloegen een mantel om / en namen in de hand een bloot zweert / aldus gingen sy ten Hove / onder des is het volk meest gekomen uitten Boomgaert in der sale / en Lodewyk stont en gaf elk zyn leen. Hier en binnen kwam Reinout en Adelaert in de sale / en Koning Carel stont by Lodewyk / doe hieten sy alle dat men Aimyns Kinderen doorliet. Doen Reinout en Adelaert by Koning Carel kwamen / groetense hem minnelyk ende Lodewyk niet. En terstont greep Reinout Koning Lodewyk by den hoofde en sloeg 't af / en nam het hooft by den haire en wierpet tegen de muer dat 't bloet in 's Konings aensigt sprank. Als Koning Carel zyne Soone so deerlyk vermoord sag / was hy met toorne ontsteken / en sprank op met groote verbolgentheid / en seide: gy Edele baroenen die my nu lief hebben / helpt my wreeke de dood van myne Sone / die Reinout so deerlyk vermoort heeft. Doe stonden al de baroenen op en wapenden hen haestelyk / wel tot twee hondert toe / en togen na Reinout. Doen Reinout en Adelaert dit sagen vlieden sy / en ruimden met hen beide de stad / en reden na haeren vader daer hy lag met 800 Manne wel versien van Wapenen / en waren op een schoon velt / en riep met luider stemmen / Vader laet ons vlien / geeft my Beyaert want ik hebbe Lodewyk dat hooft afgeslagen / het vlieden is ons geen schande / want Carel is onse Koning. Aimyn zeide dat en zal niet geschieden dat van Nerboenen en plegen niet voort te lopen of te vlien / maer ik zal blyven op 't veld en verwagten wat my aenkomen mag / en vermeten my tegen Koning Carel / en is dat iemant vlied ik zal hem terstont doen hangen. Daer was elk voorsien van wapene / Reynout sat op Beyaert daer hy hem seer wel op vertroude / want hy 't seer bedwongen had / en zyn Broeders saten op andere schoone rossen als die geene die hen wouden verweeren en haer vyanden klein agten.

Aldus reden sy den Koning tegen / en Reinout sag den Koning ryden beseiden den geenen die de standaert hielt / en noopte Beyaert met sporen / en stak den Koning met sulke nyt door de schilt en hals kraeg / dat hy van den peerde viel en eer hy het zweert trekken konde wert hy seer geslagen; Reinout broeders reden mede in den hoop en deden wonder metten zweerde / nochtans souden sy daer in den aenvang gebleven hebben / en had Aimyn haer vader hen niet ontset / die met zyn volk aenkwam en dede wonder met den Zweerde. Doe gebood Koning Carel dat men Aimyns volk in het heir besluiten soude. Als Aimyn dit sag seide hy / hier mag niemant vlien / elk weert hem vromelyk. Daer vogt Aimyn so lang dat hem al zyn volk afgeslagen was maer hy en syn kinderen saten noch op haer Peerden. Doe wert Aimyns peerd dood gestoken / soo dat hy vallen moest / en Reinout meende dat syn broeders gevangen waren / want hy sagse nergens / doe stak hy Beyaert met sporen / en het sloeg en beet so dat 't menig man om hals bragt. Aldus doorbrak Reinout de schare / met syn broeders / alzo dat zy vloden / en het heir volgde / en de broeders haer rossen dood bleven en waren te voet. Als Reinout het sag hiet hyse springen op Beyaert / doen namen sy haer gereiden en leidense op Beyaert / en sprongen daer op en namen de vlucht / alzo dat hen het heir niet volgen mocht. Als dat de Koning sag / was hy

hy droevig / noch stond Aimyn en vocht / en weerde hem vromelyk / daer wasser veel die het jammerde en hem noode sou sien sterven. Doe riep bisschop tulpyn / ende seide Aimyn geeft u gevangen. Aimyn seide geerne Heer bisschop in u geleide is 't des Konings wil / terstont reed de bisschop tot den Koning en seide wil ik Aymyn vangen: de Koning syde / waer hy gevangen ik deed hem hangen / de bisschop ving Aimyn / en leide hem in vaste hoede / als dit gedaen was / vande de Koning Aimyn kinderen uit alle syn land / en zwoer dat hy Aimyn soude doen hangen / en vrou Aye doen verbranden / om dat sy hem gedrage had die syne sone Lodewyk had verslagen. Koning Carel hiet Fouke van Parys dat hy Aimyn nam en sloeg hem terstont 't hooft af. Bisschop Tulpyn seide: Heer Koning dat waer grote slegtigheid dat men een gevangen dood soude slaen / eer 't geschiede / ik soude hem helpen met al myn magt; doen seide Roelant / so zou ik mede. Doen seide Fouke: Heer Koning het waer misdaen / soudy hem slaen / want hy is gevangen / laet hem verdingen hy heeft heden so grote vromigheid gedaen dattet wonder waer te seggen. Doe seide Koning Karel / ik sal hem ook hange en vrou Aye doen verbarne 't hoste dat mag / doe antwoorde Roelant / Heer Koning dat was groote schande dat gy Aimyn soud hange en u Suster barnen. Doe seide de Koning met arremoede / set gy u tegens my Roelant? neen ik seide Roelant / u Heeren en souden 't niet willen gedoge / dat men Aimyn souden verdoen en u suster ontlyven / zy soude daer liever al om sterven en tegen u vegten. Als Fouke dese woorden verstont seide hy tot den Koning: Heer Koning hier is Betram myn sone / ik heb hem seer lief / of hy iet tegen u misdede soude ik dat ontgelden / dat waer immers schande / al heeft den Grave Reinout en syn broeders tegen u misdaen / gy hebt hen leden schoon goet gegeven dat se tot hare lyve gehad soude hebben / het welk sy verbeurt hebben wat wilt gy vader en moeder lyten. De Koning seide tot Fouke wil Aimyn syn kinderen verzweere / hy sal hem kwyt scheiden / doen riep Tulpyn Aimyn dat hy 't doen soude. Doen zwoer Aimyn en syn Wyf haer kinders dood by S. Dionys hooft / waert in haren magt sy soude haer kinderen den Koning leveren om synen wille met haer te doen / hier mede schonk hem de Koning 't leven. Doe riep de Koning de 12 Genoten voor hem / en hietse zweeren / waert dat sy Aimyns kinderen vonden dat syse den Koning brengen soude / het welk sy alle beloofde. Hier wil ik zwygen van Aimyn / en seggen van zyn kinderen.

Het IX. Kappittel.

Hoe Aymyns kinderen in Spanje kwamen, daar zy waaren ontboden by den Koning Saforet die Heidens was, en hoe hem Reynout het hooft af sloeg, om dat hy hem zynen schat onthielt, en valt op 's Konings Volk die den dood van haar Koning wreken wouden.

Als Reinout met syn broeders des Konings heir ontruimt waren overmits de snelheid van Beyaert / reden sy met haeste tot dat sy in 't Kasteel te Pierlepont kwamen En als sy daer kwamen / vraegden de geene die daer gebleven waren hoe 't vergaen was met hen? en waer haer vader en moeder waren? sy seiden / sy en wisten niet of haer Vader dood of gevangen waer / want doen wy van hem scheiden stont hy te voet en vocht. Doe sy dat hoorden die in de sale waren / bedreven sy groten rou. Binnen dien tyd kwam daer een jonkvrouwe die seer behagelyk was / en was een broeders Dochter van Aimyn en die vraegden de Heere wat sy te Hove vernomen hadde? Reynout antwoorde / de duivel woude dat wy daer uit kwamen / want wy hebben Koning Karels Soon lodewyk verslagen. Als de Jonkvrou dit hoorde / was zy seer droevig / en had hoe langer hoe meer verdriets / dat haer Neven souden blyven verdreven uit den lande: En om haren Oom Aimyn had zy ongemenen rouwe / want sy en dagte hem nimmermeer te sien / en bad onse lieve vrouwe dat hy korts t' huis komen mogt en verdingen tegen Koning Karel. De Heere gingen eten / als de maeltyd gedaen was / begeerden sy dat men hen verslag van het gene dat behoeftig wezen soude / en baden om een somme Gout en Juweelen. Als de vrouwe de vermaninge van de Heeren verstaen had / gebiedde de

Dienaren datse doen souden dat de Heeren be-
geerden en laden een Kemel met Gout en Ju-
weelen / en maekte een pak daer zy in dede wat
van noode wezen soude: en als dat gereet was /
bereiden hen de Heere werwaerts sy haren weg
neme wouden. Doe verdroegense dat zy varen
wouden in Spangien tot Saforet / en namen
oorlof aen alle die in het Hof waren. Om haer
weg reisen wert groote rou bedreven. Dus re-
den de Heeren tot datze in Spangien kwamen /
daer sy den Coning vonden / want haer Vader
Aimyn hadde by den Coning onthouden ge-
weest seven jaren. Doe de Coning dese broeders
zag komen / zo kende hyse aen haer wapenen;
seggende tot die by hem waren / die daer komen
zyn Aimyns kinderen / begerense by my te bly-
ven / ik salse houde / hebbense den aerd van haer
vader / ik zullense myn vyanden haest verdreve
hebben. Doe dede de Koning de valbrug neder
leggen. En hier en tusschen traden die Ridders
van haer Peerden en gingen den Koning te ge-
moet. Sy groeten den Koning met soete woor-
den / en de Koning hen weder / en hy vraegde
haer wat zy begeerden. Doe seide Reinout ik en
myn broeders souden u geerne dienen / en ont-
houd hebben by u. Doe seide de Koning wildy
gelooven aen onse Wet en Afgoden? Reinout
seide / neen ik Heer Koning/dede ik dat so waer
ik sot. Ik gelove in God Almagtig die Hemel
en Aerde maekte / en ons verloste met zyn pre-
cieuse bloed aen de galge des Kruices / en houde
de Kersten Wet / maer willen u geerne dienen
om Soudye. Doe seide Saforet / by Mahometh
ik gunt u wel ik en sal u niet laten gebreken / op
het Kasteel dat ginder staet en neemt daer u lo-
gys / dat Kasteel leen ik u / en doet my uwen
schat ik salse bewaren tot uwen beste / als 't u
believt sal ikse u weder geven / als gy van my
scheiden wilt. En wildy by myn blyve so lan-
ge als ik leve zo hebdy onthoud. Als Reinout
dese woorden de Koning hoorde spreken was hy
blyde. Sy gaven den Koning haren schat / dat
hyse bewaren soude / Reinout met zyn broeders
reden op 't Kasteel / 't welk sterk en schoon was
en vonden daer al datse behoefde / so waren zy
met den Koning van Spangien genoemt Sa-
foret / 3 Jaer / en dienden hem in alle Oorloge
als sy de Koning gedient hadden / vergingen
haer kleederen datse gebrek hadden en werden
niet geagt nog ge-eert van des Konings volk/
zoo bad Reinout den Koning dat men hem zyn
goed gave. Hy seide dat hy 't doen soude / en dat
hy daerom kwame / maer men gaf hem niet:
Reinout dit siende werd toornig / en seide; ik be-
looft God en geeft hy onse schat niet / ik sal hem
het selve doen dat ik Lodewyk dede. Doen seide
Adelaert broeder slaegdy deze Koning dood so
en wisten wy waer ons t'onthouden. Reinout
seide wat is 't? wy syn ongevallige mensche al
hadden wy gout het zoude onder onse handen
hoper worden. Reinout riep syn knape en seide:
Gaet tot den Koning en segt hem dat hy ons
klede of onze schat geve / en doet hy het niet het
zal hem te laet berouwe / en verstaet de woorde
wel die den Koning seide: De knape was ge-
noemt Wyndalyn en dede dat hem zyn meester
beval / en als de knape voor den Koning kwam
groete hy hem / en seide: Heer Koning myn Hee-
ren doen u bidden dat gyse verkleden wilt / ofte
geven haer schat. De Koning sprak de knape
met toornige moede toe / en zeide zegt u Heeren
meede die inkomelingen / zo zy meer feesten ma-
ken / ik salse doen hangen. Doe zeide de knape:
Heer dat was opregt / doen wenkte de Koning
zynen Drossaert / dat hy de knape zoude slaen.
En de Drossaert sloeg de knape dat hem neuse
en lippen bloeden / schopte hem met een voet dat
hy in het vuur viel / en toog hem voort daer door
also dat de knape zeer mismaekt was / en liep
weg als hy best moogt / en kwam al bloedende tot
zyn Heeren. Als Reinout zyn knape so seer sag
bloeden wert hy toornig en seide: segt my knape
wie u aldus geslagen heeft? de knape seide /
de Drossaert van den Koning / Reinout seide:
waerom sloeg hy u? de knape seide / ik en weet
niet Heer / Reinout seide: segt de knape / sloeg
hy u om dat gy onze Have eischte; ja hy Heer /
de Koning seide / hy en gaf u niet meer een pen-
nink. Ik zeide Reinout / seide hy dat? ja hy
Heere: en hy zeide gy waert inkomelingen / en
dedet als valsche ridders / want gy had uwen
Neve vermoort en hy wenkte zyne Drossaert
dat hy my soude slaen / en sloeg my voor myne
neuse en mont / en stiet my in 't vuur. Als Rei-
nout dit hoorde was hy toornig / en riep zyn
broeder Ridsaert en zeide: Ik beveel u en Wyn-
saert /

faert / Beijaerd dat gy 't leyde uitten Stal en overdekt en wapent u mede heymelyk / en Adelaert gy moet niet myn gaen / wy zulle ons wapenen en nemen onze zweerden mede / en zullen over ons wapenen ons mantels slaen / en gaen tot de Koning ik zeg u certeyn / ontzeyd hy ons onze schae / ik zal hem doen 't zelve dat ik Lodewyk dede / en nemen 't hoofd voor onze schat / en voeren 't mede achter Lande. Doe zeide Adelaert: dat waer kwaed pant voor onze schat / ik nam wel wat beters / Reynout zeyde: ik verkoele daer immers myne moed en toorn mede. Met dien gingen zy ten Hove Ridsaert en Writsaert meenden Beijaert rede en hen zelve mede. als Reynout voor de Koning kwam was 't over maeltyt / Reynout en Adelaert vielen op haer knien en groeten hem / de Koning zagze aen maer en sprak niet. Als Reynout dit zag / zeyde hy met een hoogmoedig gelaet: Heer Koning 't is wel 3 Jaer geleden dat wy u trouwelyk hebben gediend / in last ons lyf voor u geavontuert hebben / en hebben menig verslagen en gy gaeft ons nooit een spore aen onze voeten / al had ik Goud in myn hand / het werd koper eer 't daer uyt kwame aldus Edel Heer Koning hebt medelyden met ons / hy toonden zyn bloedige armen en klederen die niet veel en dogten. De Koning sloeg zyn hoofd neder en woude op de Ridders niet zien. En als Reynout dit gezeyd had liepen hem de tranen van de wangen / en verstikte zeer en zeide: Heer Koning en wildy ons niet kleden / geeft onze schat die wy u gaven doen wy eerst by u kwamen / wy zullen geerne oorlof hebben / en ruimen u Land en varen daer 't God belieft / ik zegge u Heer Koning / ik en ben niet wel te vreden dat myn knegt zo geslagen is / die gene dien sloeg zal 't nog berouwen. Doe zeide de Koning met armen moede gy maekt u klagen zeer groot ik zegge u by Mahomet al stont gy hier eeuwelyk ik en gave u klederen nog schat. Doe zeide daer de Markgrave / waerom zoude men u schat geven / om dat gy inkomelingen zyt? Het is onlangs dat gy leelyken misdaen hebt / gy sloegt uwes Ooms zone dood aldus gaet weg / men geeft u niet een myte. Doe zeide Reynout: gy zult of de duyvel hebs dee / met die woorden toog hy zyn zweert / en zey gy zult u overdaed belopen. De Koning dit ziende riep genade / en zeyde: ik zal u klederen en schat geven t'uwen wil. Neen sprak Reynout / gy ontzeidet my doe ik u bade / heet ons inkomelingen / ik zal 't u vergelden. Reynout sloeg hem 't hooft af en gaf het zyn broeder Adelaert / en zey wy moeten 't aen onze peerden binden / en nemen 't te pande voor onze schat. Doen werd 'er in 't Hof groot geschal. De Stad hiet Aquitanien / men sloeg de klok / hem wapende al wat geweer had / de dood van hare Koning te wreken. Hier en binnen is Reynout en zyn broeders gekomen op Beijaert / en zy hebben de meeste Heeren verslagen die in 't Hof waren En de 4 gebroeders zyn gezeten op Beijaert / en 't Heir hebben zy verzien / dat op haer kwam met groote nyd. En Relant 's Konings broeder had beleid van 't Heir / en heeft Reynout verzien daer hy op reed / en Reynout weder op hem Relant bad zyn volk dat zy hem kragtelyk volgden / want 't Heir was groot. Relant stak op Reynout / en Reynout gaf Bijaerd den toom / en stak Relant door den Schild in den buyk / dat hy dood ter aerde viel en 't ros mede. Doe liet hy Beijaerd lopen en zeyde: Beijaert wilt my huiden helpen / dat ros verstont de woorden wel / daer vogten de 4 Ridders wonder metter zweerden en by hulpe van Beyaert. Dat Heir was groot / alzo dat de 4 Heeren gelyk bevogten werden / hoe wel dat zy veel volks versloegen. Doe kwam daer een sterke Heiden ryden / en meende Reynout te dooden / want hy sloeg Reynout op den Schilt van gout datter een stuk af sprank / dat zy hem zeer prezen die 't zagen. En als hy voor by Adelaert ryden zou / sloeg hem Adelaert 't hoofd in 2 stukken dat hy dood ter aerden viel / daer sloegen de Ridders al dood dat hen gemoete / nogtans waren zy zeer beladen / had Beijaert 't niet gedaen zy zouden 'er gebleven hebben / want Beijaerd sloeg en beet veel volk dood / zo dattet ros zeer ontzien was / dus vogten zy zo lange dat zy de scharen doorbraken / want zy waren moede / en metten bloede zeer belopen / en Beijaerd tot meniger stede gewont dus reden zy zo verre dat zy zonder zorge waren van de Heire / verbonden haer wonden / en binnen vervolgde hen lieden 't Heir zo dat zy by hen waren. Doe zey Adelaert stond de raed aen my en ik 't ros hadden in myn geweld / ik en vogt niet broeders / want ik vlood

liever uyter nood/ dan ik dus blyve zoude dood. Doen seyde Reynout: Broeders dat en mag niet zyn/ met dien reden zy met Beyaert in 't Heir/ en vogten zo lange dat men wel een myl gegaen zou hebben en maekte ontallyke doden. Doen werden zy moede/ en 't Heir scheen niet te minderen/ doen braken zy met kragt de scharen en ontreden 't Heir/ want hare schilde waren al in stukken/ haer helmen doorslagen/ en waren zeer gewont en Beyaerd mede. Doen zeyde Adelaert: nu en weet ik niet werwaerds wy ryden mogen/ daer wy onthoud zouden hebben/ zo en weet ik m de niet zeyde Reynout/ doe zeyde Wridsaert: het is een vreemt dink dat ons de Wereld te klein is/ Ridsaerd zeyde ik weet ons onthoud/ Reynout vraegde waer is 't/ tot Koning Jewyn? want de Koning Saforet sloeg zyn Vader en beide zyn Broeders dood en hy destrueerde 3 Castele in Jewyns Land. Ist zo zeide Ridsaert: zo zulle wy hem wellekom zyn Reynout seyde: laet ons daer varen/ en zy reden datze binnen 4 dagen kwamen in Jewyns Land/ en zagen 't Casteel daer Jewyns was, doe zeyde Wridsaert/ wy mogen nu wel zonder zorg zyn/ want ginder staet Jewyns Borg. Doen sprak Adelaert: laet ons rusten/ want wy zyn moede/ doe traden zy van de peerde/ zette zig in 't gras/ en verbonden elkanders wonden. Dit gedaen wezende/ leyden haer hoofd in haer schilden/ en sliepen een wynig.

Het X. Kapittel.

Hoe Reynout en zyn Broeders opstonden, als zy een weynig geslapen hadden, en reden tot Koning Jewyn, en gaven hem 't hooft van Koning Saforet, en hoe hyze onthield, ende Reynout zyn dogter gaf, met een rotse daar Reynout een Kasteel op timmerden, daar hy hem onthielden tegen den grooten Koning Karel van Vrankryk.

Do en deze Ridders geslapen hadden/ zaten zy op Beyaert en rede haerder vaert/ en vonden 't hoofd van Saforet aen eenen stok/ om hooge boven haer banieren/ en de Kroon was daer boven opgebonden/ en reden voor Jewyns Burg. De Koning stond dier tyd op de Tinne en zeyde: ziet ginder komen 4 Ridders/ zy hebben maer eenen ros bescheiden/ 't is dat beste ros dat ik ooit zag. Doen liepen neder de Ridders en Jonkvrouwen om dat te zien. De Koning ging zelve mede om de Ridders te zien/ en als hyze zag was hy blyde. Als de broeders den Koning zagen gingen zy hem tegen/ en groete hem minnelyk. En dit gedaen zynde/ zo toonde zy den Koning dat hoofd daer de Kroon op stond/ en zeyde: Heer Koning hier is 't hoofd van uwen vyand Koning Saforet/ en gelievet u/ wy willen u dienen met al onze magt. Doen nam de Koning dat hoofd en zeyde: gy Heeren zyt wellekom ik zal u herberge geven/ Reynout zeyde: dat loon u God/ wy willen doen al dat gy ons heet/ de Koning zeyde: ik wist geerne hoe dat gy heet/ Reynout zeyde: onze Vader heet Aymyn/ myn oudste broeder Ridsaert/ de andere adelaert/ de derde Wridsaert/ en ik heete Reynout/ als de Koning dit hoorde ontfink hyze of 't zyn Kinderen hadden geweest/ en gaf haer een meester die de wonden genas/ aldus dede ze de Koning genezen en Beyaerd mede/ hy dede hen nieuwe schilden maken/ en convertueren over Beyaert. Dit gedaen zynde/ bereyden hem de Koning om te stryden en te wreke dat hem Saforet gedaen had/ als de Koning en zyn volk reed was deden de broeders Beyaert zadelen/ en overdekten met een converture en saten daer op met groote hoogmoedigheid/ dus reede Koning Jewyn in Saforets Land/ en sloeg al dood datze vonden/ en bestreede veel Sloten/ dus lag Jewyn in Saforets Land 3 Jaren/ en dede Casteien en Sloten maken daer hy woude het Land mede behouden. Wat stryd dat Jewyns volk vogt/ en hadde altoos victorie/ daer Godt en de 4 Ridders toe holpen/ alzo dat Jewyn ontzien werd van zyn vyanden/ aldus diende zy Jewyn getrouwelyk 4 Jaren/ en Jewyn dede die broeders grote eer/ en gaf hen schone giften. Doen Koning Carel hoorde dat Reynout met zyn broeders onthouden waer by Koning Jewyn zo zond Koning Carel een bode met een brief aen Jewyn/ inhoudende dat Koning Jewyn ter liefde van Koning Carel hem zenden woude de 4 Gebroeders die zyne Sone vermoord hadden/ hy bad hem zeer en woude hem danken/ de bode haeste hem zeer dat hy kwam in Jewyns Land/ en vernam daer waer de Koning was/ en als hy hem zag/ groete hy hem/ en zeyde dat hy kwam van den Koning van Vrankryk die hem een

een brief zond en begeerde antwoord wederom. De Koning nam den brief / en brak die op / en las dat 'er in geschreeven stond; als Iewyn de brief gelezen had en de inhoud verstaen / was hy droevig / en deed de Baroenen heimelyk by hem komen / en zeyde tot hen: gy Heere / Koning Carel heeft my een brief gezonden / dat ik zende zoude de 4 gebroeders / en zend ikze hem niet zo zal hy myn vyand werde / raed my hier in gy Heeren wat best gedaen is / dat ik myn eer bewaer / want door de 4 broeders heb ik myn vyanden verwonnen / en wil geen verrader zyn. Doe zeyde de Hertog van Ripemont tot den Koning: Heer Koning ik heb wel eer gehoord dat zy Koning Carel groote lasten deden en sloege zyne Zone dood / ik rade u dat gyze hem levert behoudens haer lyf. Is 't dat gy des niet en doet / zo zal u verdriet naken / want Koning Carel zal kome in u Land en vernielent / en kan hy u dan krygen / hy zal u hangen. Heer Huigo van avernas sprak: vermaledyt zy de raed / en zeyde: Heer Koning geef dy deze Ridders op men zal u over duizent jaer verrader hete / en 't was ook dorpelyk gedaen / want zy u trouwlyk gediend hebben / u doen u naem in Heydens ontzien / U Vaendrager edelaert en Ridsaert een vroom Ridder / zou dyze dus overgeven men zoude u min agten dan een dwaes. Isoret zeyde: Hertog Heer Hugo heeft waer gezeyd. doe sprak een koen Ridder / en hiet Reynier: Ik zegge u Heer Koning / indien gy deze 4 Ridders Koning Carel zend / of dat gyze met verradenis geeft / zy zyn van zo hooge magen / datze u jagen zouden uyt den Lande / al kwaemdy in Poelgyn / Tuscane ofte te Calveren / Cicilien / Grieke / Hungarien / Engeland / Normandien / ofte Vrankryk / u stond te lyde groot verdriet / want zy hebben in alle deze Landen veel edele Magen / maer wildy u zelven kwyten en u eer behouden tegen haer vrienden / (dorf dyze niet onthouden om Carels wil /) zo laetze varen in een anders Land / daerze Carel niet en ontzien; als Heer Lambert de raed hoorde / zeyde hy al schempende: Heer Koning dat is goede raed die u gegeve werd / maer ik zeg u ter teyn weygert gyze den Koning / gy zult vare als d'ander die tegen Koning Carel stryde moken / en met schande overwonnen werden. Doen Isoret Heer Lambert

deze woorden hoorde spreeken / werd hy toornig / en sloeg hem / dat hy dood viel voor zyn voeten. De ander Heeren die ziende / waren zeer blyde. Doen zeyde Hugo: Vriend en spreekt niet meer zulks / gy raed onze Koning groote schanden / en zeyde dat hem Koning Carel hangen zonde met Reynout / men mag hangen die men wil gy hebt u loon. Heer Koning die u dezen raed gaf / gaf om u lyf niet een myt / ik zeg u geen Coning en mag verrader zyn. Dat gy deze kinderen zond den Coning / en dat hyze 't leven benam / dat waer schandelyk Heer Coning / doet myn raed en laetze vare in een Land daerze hem weten te houden voor den Coning. De Coning dagt die is goed en zeyde dat hy dat doen zoude / maer hem jammerde zeer Reynout en zyn broeders / datze van hem scheyden zoude om de goede diensten dieze hem gedaen hadden maer Carels toorn ontzag hy. Hugo zey tot den Coning: ik zeg u Heer Coning / geen Man behoorde te hooren / na den raed van ancel en Lamberts gegeve / zy zyn van een geslachte die niet goed en deden. Heer wildy behouden u eere / gy zult Reynout Clarisse u dogter geven / en geeft hem de rotze op den grond / daer zal hy doen maken een vaste burg / ik zeg u voorwaer / mag Reynout by u dogter kinderen krygen / hy is van zo hooge geslagte / hy zal u de oorlogen tegen Coning Carel helpen dragen / zo meugdy zonder zorge leven / als de Coning dezen raed hoorde was hy blyde / en zeyde: mogtet zoo komen dat Reynout met zyn broeders by my bleven in 't Land / zoo

 waer

waer ik blyde. De Koning ontbood Reynout zyn broeder datze tot hem kwamen / welke de broeders terstond deden. En als zy by den Koning kwamen groeten zy hem. Als zy hem gegroet hadden / zey Reynout: Heer Koning wat belieft u? De Koning zey: hier heeft gezonden Koning Carel van Vrankryk / dat ik te zynder believe u en u broeders gevangen zoude zenden in Vrankryk / des en wilde ik niet doen / ik en wil geen verrader wezen / maer zynen toorn en derf ik niet verwagten / maer wild met u broeders varen in Poelgien / Calvare of over Zee / ik en zal u nimmermeer begeven met schat of goet / doet dat zo doedy als de wyze / zegt u meninge wat gy doen wilt / Reynout antwoorde: Heer Koning! het staet ons thands tot zorge / want tegen Koning Carel en mogen wy niet stryden hier in 't Land nog over Zee / maer Heer Koning wildy my die rotze geven die daer staet in den gront / ik zal daer een Casteel af maken / dan zal ik Koning Carel niet ontzien. De Koning zey: Reynout gaf ik u die rotze gy dwongter alle myn Landen mede / en ook Gascongien. Reynout zeyde: Heer ik en zoude niet / dies wil ik u geven myn zekerheid / en waert dat iemand u misdede / ik zou op hem wreken / alzo dat hy met vreden niet en zoude mogen slapen op zyn bed / wildy my die rotze geven ik en myn broeders zullen u al ons leven dienen. De Koning antwoorde ik zal my 'er op beraden. Doe ging de Koning tot zyn Baroenen / en zey: Reynout heeft my gebeden om dier rotze in den gronde of ikze hem geven wil / hy zalder op doen maken een Casteel zo sterk dat hy hem daer op onthouden mag tegen Koning Carel en zyn Magen / en niet ontzien Carels mage / ik heb u gezeyd wat brief Koning Carel aen my gezonde heeft / nu raed my / gy Heeren / wat best gedaen is dat ik myn eere beware. Jforet zeyde: Heer gy zult Reynout de rotze geven voor ons allen / en Clarisse u dogter mede / so sal men u in veel plaetsen ontsien waer men 't vername. Ancel seyde: soo wildy onsen Koning setten tegen Koning Carel? als hy 't verneemt so sal hy komen en verderven al 's Konings Land en vangen hem en Reynout met syn broeders / en doense hangen: dit waer immer schande dat men onsen Koning soude hangen / met Reynout en syn broeders. Dese woorden van Ancel vertoornden seer Aberne / en sloeg hem met een vuist in syn hals dat hy dood ter aerden viel en seyde: daer is loon voor u goede raed. Als de Koning dit sag / seyde hy: Gy heeren laet dit syn / ik sal Reynout myn dogter geven / en de rotse in den gronde / dan sal hy myn helpen waer ik te doen heb / en syn broeders mede / regt of ik haer Vader waer. En de Koning riep Reynout tot hem / en seyde: Reynout Edel Grave / wild gy en u broeders my getrouw wesen / ik sal u de rotse in den gronde geeven / en myn Dogter die schone bloem tot een Wyf, en daer toe de helft van myn goet / so meugdy u Casteel laten timmeren so sterk dat gy u daer onthouden meugt tegen de macht van Koning Carel / want hy en mach u niet deeren / al lag hy daer hondert Jaren voor. Reynout seide: Heer Koning heb dank / u Dogter neem ik geerne met de rotse. So gaf Koning Jewyn syn Dogter Reynout tot een Wyf / en dede se hem trouwen. Als de Bruyloft over was, so ontbood Reynout Timmerlieden en Metselaers, so veele hy konde kryggen om syn Casteel te maken / en vergaderde 1000 Timmermans en 700 Metselaers. En terstont dede Reynout 't Casteel beginnen en met haesten opmaken / dik van Mueren en Toorns / om dat Casteel gingen 2 Mueren / alsoo dat dit Casteel in korten tyd volmaekt was. Doen dede Reynout ontbieden door 't Land / wie tot den rotse komen wonen woude / Reynout soude hem syn huysinge geven / en daer vry houden al haer leven. Als dit de lieden hoorden / kwamen der in korten tyd by de 500 Mannen / sommige waren ambagtslieden / sommige wonnen Wyngaerden / sommige Boomgaertslieden / sommige wonnen Koorn en beploegden 't Land. Reynout ontbood Koning Jewyn syn Wyfs Vader / dat hy tot hem kwame / als Jewyn de boodschap kreeg voer hy derwaers. Als de Koning op de rotse kwam / sey hy tot Reynout: gy hebt een schoon Casteel gemaekt / maer hoe is synen naem? Reynout antwoorde den Koning 't staet op den rotse die Marmoten is / daerom is syn geregten naem Montalbaen. De Koning seyde: Reynout gy hebt het een goede naem gegeven / hier mede scheyde Jewyn van Reynout.

Het XI. Kapittel.

Hoe Koning Karel zag dat nieuwe Kasteel dat gemaakt was op de Rotsen land, als hy tot St. Jacob reisden, en dede vragen wie dat toebehoorde, en hoe zy zeide Reynout, en hoe hy dat Kasteel beleide.

Het gebeurde dat Koning Carel reysen sou na St. Jacob / Roeland was by hem / en gekomen synde in Jewyns Land / werd Koning Carel dat Casteel siende / en sag dattet schoon en sterk was / seyde tot Roelant: Neve siet dat Casteel / wie mag 't so kortelyk hebben doen Timmeren / in al Gasconien en staet geen so sterk nog so schoon. Roelant seyde tot den Koning: wie 't gemaekt heeft is my onkundig: maer ik segge u 't is sterk en onwinlyk / want het is hoog van Mueren en Toorns/en wel gemaekt ter weer / 't is immer een ryk man die 't heeft doen maken / hier mede liet Koning Carel en Roelant haer woorden / en lieten hen over 't water setten. Doe kwamen sy in 't Land dat Jewyn Reynout met syn Dogter gegeve had. Als sy over waren / liet Koning Carel Roelant vragen wie dat schoon Casteel had doen Timmeren ? in so korten tyd. Roeland gink daer by een Akkerman / vernam by syn ploeg en reed daer by / en vraegde hem wie dat Casteel toebehoorde ? de Akkerman sey: als ik kan hooren van de lieden so heeft doen timmeren een Grave / die hem aldaer onthouden wil tegen syn vyanden / want so men seyd heeft hy groote oorlog en twist tegen de Koning van Vrankryk: hy is uyt syn Land verdreve. Doe seyde Roelant: vriend hoe heet die Grave ? hy antwoorde ? Reynout / hy heeft nog 3 schoone Jongelingen tot broeders / en 't Casteel heet Montalbaen / en ook heeft hy doen timmeren een schoone Stad. Als Roelant van den Akkerman de waerheyd wist van den Casteele / keerde hy tot Koning Carel en seyde: dit Casteel heeft doen timmeren Reynout met syn broeders en heet Montalbaen en hebben gesigt een schoone Stad. Als de Koning dit hoorde werd hy toornig / en seyde tot Roelant: gaet en segt Reynout dat hy my geeft 't Casteel Montalbaen en de Stede / en geve my hem gevangen met syn broeders en al syn poortiers en ondersaten om myn wille daer mee te doen / ik salse in Vrankryk voeren / so mag hy vrede hebben en tegen my versoenen van syn misdaed / en wil hy dit niet doen / sal hem kwaed geschien / ik sal met magt komen in syn Land / verbranden en verderven al datter is / en doen hem en syn broeders hangen / en doen sterven dat ik daer vind. Als Roeland den Koning wel verstaen had / ging hy tot Montalbaen / en als hy in de sale kwam groete hy Reynout met syn huisgesin minlyk en syn broeders. Als hy dit gedaen had seyde hy tot Reynout: my heeft aen u gesonden Koning Carel van Vrankryk / als dat gy / u broeders en alle u ondersaten u komt geven op u geleyde en tot synen wille / en geven hem Montalbaen / en vallen hem te voet met u Baroenen / en begeren genade hy salse u doen / Als Reynout de boodschap van Koning Carel verstaen had / seyde hy tot Roelant: Ik seg u Neve / ik en gaf de Koning de nootste man niet te soene die in al myn Land is / Koning Carel lage my liever 7 Jaer in 't Land / eer ik 'er een pluym om gaf. Doe seyde Roelant: wildy u dan tegen Koning Carel setten ? gy sloeg immers syn Sone Lodewyk. Reynout seyde: ik en vraeg 'er niet na / de groote overdaed die my den Koning ontbied kan ik niet vergete / het gaet met my als 't mag / maer wil my de Koning tegen hem laten versoenen / ik wil hem Montalbaen opgeven en myn Land van hem te leen ontfangen en dienen hem al myn leven: Roelant Neve wild hem dit seggen / dat hy syn dreigen wil laten. Roelant seyde: Reynout doet wel / en gaet in handen. Reynout seide: dat doe ik niet / ik kenne de Koning wel / had hy my in syn gevangenis / hy dede my hangen; maer ik bid u Roelant / doet myn boodschap aen den Koning. Met die woorden keerde Roelant weder tot den Koning / en heeft hem geseyd Reynouts meyninge wat hy doen woude / en als de Koning dat verstond was hy verstoord / en sond Koning Jewyn eenen scherpen brief / als dat hy toornig was op hem / om dat hy syn dood vyanden in syn Land onthield / en hadde hem gegeven Burg en Land / en groote eer gedaen. Koning Carel haeste hem seer te reysen na St. Jacob / en keerde weder in Vrankryk. Als hy in Vrankryk gekomen was / vergaderde hy groot Volk / en toog in Reynouts Land /

Land / en belegde Montalbaen zeer sterkelyk. En als Reynout vernam dat de Coning kwam om Montalbaen te beleggen / ontbood hy alle zyn vrienden / die alle kwamen om hem te helpen. Dus lag Coning Carel in Reynouts Land / verbrande en verderfde al dat hy kon / maer hy leed groote schade van zyn volk dat hy verloor / en Reynout hield Montalbaen heerlyken tegen den Coning en zyn volk een gantsch jaer lang / En als Coning Carel een jaer voor Montalbaen gelegen had verdroot 't hem / want hy zag wel hy mogte niet winnen: dus gaf hy zyn Heeren oorlof t'huys te varen / en hy zelve in Vrankryk / alzo brak hy zyn Heir op voor Montalbaen luttel tot zyn eere. Hier wil ik zwygen van Carel en zeggen van Reynouts avonturen.

Het XII. Kapittel.

Hoe Reynout met zyn Broeders voere om haar Moeder te zien als Pelgrims, en kwame te Pierlepont, en hoeze de Vader vangen woude en brengenze in Vrankryk. En hoe Pierlepont van de Koning belegen was, en hoe Reynouts drie Broeders gevangen waren, en de Koning wouze doen hangen, Reynout ontkwam het. En hoe de Broeders verlost werden met hulpe van Malegys haar Oom.

Om te agtervolge onze materie / zo gebeurde dat Reynout tot hem riep zyn broeder adelaert / zeggende: lieve broeder gy zyt al myn raed / en ook daer myn troost op staet / 't is geleden 7 jaer dat wy onze Moeder nooit en zagen / myn hert is my hierom zwaer / ik moet ze zien en horen spreken of ik sterve van rouw. Doe zeyde adelaert: wat hebdy vozen broeder? gy weet wel dat onze Vader en Moeder ons dood bezworen hebben / komen wy daer / wy zyn verloren. Doe zeyde Reynout: broeder die en acht ik niet / want de Ouders hebben natuurlyk de kinderen lief / daerom het gaet hoe 't mag / ik moet myne Moeder zien. En Reynout zeyde tot zyn broeders: ik weet goede raed / wy zullen gaen in 't Bos van Bordeaux en verwagte daer de Pelgrims en bidden hen dat zy ons haer kleren geven voor onze / en gaen zo onbekend door 't Land tot onze Moeder. Deze raed dagte de broeders goet / en scheyden alzo uyt 't Casteel / daer luttel waren die 't twisten / en zy wagten in dat Bosch Pelgrims / als zy een wyl in 't Bosch geweest hadden / kwamen daer 4 Pelgrims die in 't Heylige Land geweest hadden / en waren uyt Vrankryk / en kenden Reynout wel / en zy hadden palmen in haer handen. En als de Pelgrims by de broeders kwame gingen zy hen tegen. Doe zeyde Reynout / gy Pelgrims weest wellekom / wy bidden u dat gy ons geven wild u klederen en schoenen om d'onze / als de Pelgrims dit hoorden werden zy verbaert en verstonden niet wat zy zeyden. So was 'er een die zeyde: Reynout gy zyt nu geworden een rover / hoe lang hebdy 't gedaen? ik zeg u certeyn is 't dat ik in Vrankryk keere / ik zal 't den Coning klagen / dat gy zyt een rover / als de Pelgrim dit zeyde / zo werd Reynout gram / toog zyn zweerd uyt / en trok den Pelgrim by den baert / en zoud hem geslagen hebben / maer een ander Pelgrim viel op zyn knien en zeyde: genade Heer / ziet wat gy doet / wy zyn Gods Pelgrims / en hebben geweest te Jeruzalem / al waren onze klederen nog zo goed doet 'er mee dat gy wild. Doe zeyde Reynout: Pelgrim gy zyt wys / ten dede gy u broeder waer dood; doe liet hy de Pelgrim gaen. De Pelgrims togen haer klederen uyt / en gavenze de broeders dieze aentogen: als zy des Pelgrims klederen aen hadden bezagen zyze hoe hen stonden en als zy gereed waren / gingen zy menigen dagvaert / en moede voetstappen / eer zy te Pierlepont kwamen / als zy voor 't Casteel Pierlepont waren vonden zy 't gesloten / en zy klopten aen. De Poortier kwam en vraegde wat zy begeerde? Doe zeyde Reynout tot den Poortier: Vrient laet ons 4 Pelgrims ingaen / wy hebben tot menig Stede geweest en in menig Land / te Romen / tot St. Andries in Schotland / en Pendizen / St. Gillis in Provencen / nu hebben wy groote Honger en Dorst / dus bidden wy dat gy ons inlaet. Doe zeyde de Poortier: al bad gy nog zoo zeer ik zal 't niet doen / waerom zeyde Reynout? dit zal ik zeggen: ons kwam gistere kwade mare uyt Vrankryk / als dat onze Heeren gevangen zouden zyn / als Ritsaert / Writsaert / Adelaert en Reynout / ik zeg u vriend / waer uwen baerd zoo lang niet / ik zoude zeggen dat gy waerd de stoute Reynout / ik en zag nooit man hem beter gelyken. Doen zeyde Reynout / ik bidde u vrient om

om Gods wille / en door de liefde van de jongeren laet ons in datze God met eeren laet leven / en heeft Koning Carel ze gevaen datze met liefde ontgaen moeten; en zyn zy dood of verdaen God will haer ziel ontfermen; zynze in noodt of nood / datze God van der dood behoeden wil; als Reinout deze woorden zeide bevielenze de Poortier zo wel dat hy zeyde ik zal u inlaeten tot myner vrouwe / die u genoeg zal geven van Spys en Drank door de eere van de Jonkheren; Reynout zeide: dat loon u God; met dien ontdede de Poortier de poort / en zy gingen in. Als zy in waeren gingen zy in de zale daer zy haer Moeder hebbe gezien / en groetenze eerlyk zeggende. Jonkvrouw God geve u goede dag. Doe zeide de Vrouwe: God loons u Pelgrims. Doe zeide Reynout: Vrouw wy hebben in menig Land geweest / als te Romen / St. Jacob in Galicien en menig ander Stede / maer wy en hadden nooit zulken honger als wy nu hebben. Ons Edel vrouw geeft ons t'eeten. Doen zeide de Edel vrouw; Pelgrims weest wel te vreden / ik zal u eeten en drinken geven. De Vrouwe dede de Pelgrims zitten aen een tafel / en dede daer op brenge Spys en Drank zo dat de Heren aten en dronken / waren vrolyk. De Vrouw ging in de Kelder / en tapte een kanne vol Wyn / en bragtze de Heeren aen de tafel. Zy nam een goude schael en gootze vol / en gafze Reynout. Reynout nam de schael en dronk uyt / en als hyze uyt hadde zeyde hy: Vrouwe / och die meer hadde van dien Wyn. De Vrouwe nam de schale / en schonkze weder vol en gafze hem / en zeide: Pelgrim hoe meugt gy den Wyn? gy drinktze zeer / ik duchte datze u misdkomen zal. Reynout zettenze weder aen zyn mond en dronkze uyt. Als de Vrouwe dat zag zeyde zy: My verwondert van waer gy zyt gekomen / dat gy Pelgrim den sterken Wyn zoo drinkt / want 10 Ridders en zouden zoo veel niet drinken als gy alleen doet. Reynout sprak dat loon u God / geeft noch eens van dien Wyn / wilt gy ik zal u myn leven danken. De Vrouwe was goed / en schonk hem de schale weder vol / en gafze hem in de hand / als Reynout de schale in de hand had / dronk hyze weder uyt. Doe kon de Vrouw de Pelgrim van wonder niet genoeg aenzien / Reynout zeyde: Vrouwe ik wilde dat ik meer had / want had ik noch een schale van dien Wyn ik en ontzage Koning Carel mynen Oom niet een myte. Als Adelaert dat hoorde was hy toornig / en sliet Reynout met zyn elleboge dat hy ter aer de viel / en bleef leggen of hy dood geweest had / zo dronken was hy. Vrou Aye nam Reynout in haer armen en kuste hem menigwerf / men meende datze van blydschap op hem dood gebleve zoude hebben / maer Adelaert namze in haer armen en bragtze van Reynout / dat heeft gehoord een bespieder / en zeide: Vrou doet Reynout vange / en zend hem Koning Carel want gy hebt 't gezworen; en wild gy 't niet doen zo zal ik tot ten Koning ryden en zeggen hem dat gy den Moordenaer u Zoon in u Casteel ontfangt. Als dit de verrader zeyde / werd de Vrouw zeer toornig om die woorden en zeyde: valze Tyran al dede Koning Carel myn broeder my zweren op 't lichaem van St. Dionys / myn hert en consenteerde niet myn kinderen kwaed te doen / want ik en zou om leven nog om sterven myn kinders begeven. Doe riep de verrader tot Aymyn in de vierschare / Heer u kinderen zyn altemael in de zale / die Lodewyk doodsloegen / doetze vangen en zendze Koning Carel; wilt gy 't niet doen zal ik tot den Koning varen en zeggen hem datze zyn in u Casteel / zo zal hy komen en vangen u en u kinderen en met Vrou Aye / en doen u by u kinderen hangen en Vrou Aye bernen. Als Aymyn van de verrader deze woorden hoorde / werd hy toornig en nam metter haest een stok en sloeg hem dood Aymyn zeide: van dien en werde niet meer gezeit. Doen riep hy: gy Edel Baroenen wapent u geringe / en helpt my dat ik myn kinderen vange / dat ikze Koning Carel mag zenden. Doe wapende zy hen alle / als zy gewapend waren / toog Aymyn met zyn volk na de zale. En dit werd Adelaert gewaer / en zeide: God en Maria helpt ons het staet my tot groote zorg ik zie myn Vader kome na de zale met menig gewapent Man. Moeder zeyde hy geeft ons raed / weet gy ons geen raed te geven wy zyn verloren; want Reynout die de stoutste van alle is leyd in onmacht. Sy zeyde helpt Reynout daer binnen en houd de kamer moolyk in / want daer is geen zo sterk op 't Casteel. Zy deden dat hen haer Moeder hiete en droegen Reynout in een kamer / en leyden hem op een steen. Doen gingen de 3 Gebroeders

broeders met haer zwaerheid voor de kamer staen. Onder des kwam Aymyn en hiet de kinderen vangen en niet sparen / want hy woudese coning karel zenden. Doe sey Adelaert: Gy Heeren sta agterwaert / die my wil vangen ik sla hem met myn zweert / en ons vangdy nimmermeer. Met dien werden de Heeren sterklyk bevogten / en wat de broeders met haer zweerden geraekten dat bleef dood / of zeer gekwest: aldus werdense bevogten drie dagen / en hielden de kamer 2 dagen vechtender hand dat reynout noch sliep / en daer af niet en wiste: als 't kwam aen de derde dag so bekwaem reynout / en was ontwacht geworden / doe sag hy zyn broeders nog staen vechten of zy sinneloos geweest hadden / en begonde moede te werden. Doe nam Reynout zyn zweert in de hand en seyde: broeders staet achterwaerds / gy zyt moede / u slagen zyn te zwak. Doe traden de broeders achterwaerds / en Reynout ging staen midden in de zale / en sey: God schende my of ik iemand spare, Alwaer 't Aymyn myn Vader / hy salder de dood om sterven. Hy trad daer hy 't volk dikste sag / en sloeg zo vreeslyk dat elk hem ontzag als de dood. Doe Aymyn dit zag seyde hy tot zyn volk: Myn kinderen blyven ongedaen / want Reynout / doet meer vromigheid alleen dan al myn volk / hy heeft 't beste zweert dat men vinden mag / wat hy geraekt het blyft 'er al dood. Aymyn met zyn volk setten hen ter vlucht wat elk lopen mocht. Als Reynout dit zag volgde hy zyn vader met groote nyt / daerom waren d'ander Broeders droevig en Adelaert volgde Reynout na / Reynout die brak de schare met kracht tot dat hy zyn Vader vond / en had zyn zweert verheven / en soude zyn Vader gedood hebben / maer Adelaert hield hem dat hy zyn Vader niet en sloeg en seyde: Broeder / wat wilt gy doen? sloegdy onze Vader dood / die schande mochte wy nimmermeer verwinnen / noch voor Godt beteren / en ook nimmermeer in eenig Edelmans Hof komen het zoude ons staen tot een schandelyk verwyt / en tegen Koning Carel en verworven wy nimmermeer soen. Doen sey Reynout / ik zeg u certeyn ik zal hem leren zyn kinderen te willen vangen. Hy nam zyn Vader en leide hem op een bank / vond hem handen en voeten / en leide hem op een peerd / met dien kwam daer een knape gaen / Reynout riep de knape / en seyde: Vriend / neemt dezen man / en voert hem haesteIyk tot Koning Carel. De knape zey: ik en doe het niet / dede ik 't, 't waer onregt / want het is myn gerechten Heer / dood myn liever eer ik 't dede. Reynout werd toornig als hy de knape dus hoorde spreeken / sloeg hem een hand af en stak hem een oog uyt / doen sneed hy hem zyn regter oor af. Doe bad de knape genade / en seide: hy woude geerne doen dat hy hem beval / en brengen Aymyn tot Koning Carel. Reynout sey: nu doedy als de wyze / vaert haestelyk segt Koning Carel dat ik hem deze gifte zende en dat hy hem doe dat hy my doen zou of hy my gevaen had / de knape voer dag en nagt / en vloekte Reynout dikwils onderwegen. Ten lesten kwamen zy te Parys / en als zy voor de poorte reden seyde de Poortier: My dunkt dat het den Duivel is die daer op 't Peerd leid. Dus voeren zy zo lang tot voor Carels Hof: de Garson klopte hart aen de Poorte / zo dat de Poortier kwam en ontdede 't klinket / vraegde de knape van waer hy kwam of wat gevangen hy daer had? de Garson sey: 't is de Grave Aymyn van Nerboen. Doe dat de Poortier hoorde was hy toornig / en seyde: Heer Aymyn wie was so stout die u dus band? en zo schandelyk hier zend tot een present? Aymyn seyde: Myn kinderen hebbe 't my gedaen / ontdoet de Poorte ende laet my deur ryden / dat ik de Koning klagen mag. En doe ontdede de Poortier de poorte / en Aymyn voer deur / tot dat hy kwam in des Konings zale. En als hy in de zale was wert hy van 't paerd gedaen / terstond kwam de Koning tyding dat Aymyn was gekomen / handen en voeten gebonden. Doen ging Carel in de zale daer hy Aymyn vond / en seyde tot hem: Aymyn zyt wellekom. Doe seyde Aymyn tot de Koning: Heer Koning laet u ontfermen over my / de Koning sey: Heer Aymyn wie heeft u dit gedaen? Aymyn seyde: Heer Koning myn kinderen kwamen op myn Casteel / als ik 't vernam / dede ik myn volk wapenen / meindese te vangen en hier te zenden / maer Heer Koning zy sloegen my af 300 Mannen; als Koning Carel dit hoorde zeggen beproefde hy hem en zeyde: ik salder selve varen / en doense vangen. Koning Carel hiet zyn Baroenen en ander Volk datse hen wapenen zouden edel en onedel-

ontdel. En als zy al gewapent waren / kwamen zy tot de Koning. Als hy zyn volk dus rede zag / zat hy op zyn Peert en reed soo lang tot dat hy kwam tot Dordoen / op dezer tyt was Reynout staende boven op de tinnekin / zag Carel met een groot heir en belegerde 't Kasteel. Hy zag datze daer Tenten begonnen te slaen voor het kasteel. Reynout gink tot zyn Moeder en zeyde: Moeder het staet ons nu eerst te zorgen / Koning Carel heeft dit kasteel beleid en is 't dat hy ons mag krygen hy doet ons hangen. Moeder en weet gy ons nu geen Raed? Vrouw Aye zeide tot Reynout / treckt aen de kleederen die gy hier bracht / en ik zal u tot eender posterne uyt laten dus meugdy u leven bergen. Reynout dede dat hem zyn Moeder hiete / en nam oorlof aen zyn broeders die hem zeer misluckten / want zy niet en dorsten door de Posterne gaen / want groote zorge daer in lag / om daer niet deur te komen / dus was hen scheiden verdrietelyk / en Reynout was droevig dat hy zyn broeders laten moste. Zyn Moeder en broeders hebben groten rou om het scheiden / en bade God voor hem. Vrou Aye zeide tot Adelaert; Hoe zeer rout my deze vaert / en zyt in myn huys belegen van den Koning; doch lieve kinderen doet mynen raed / hy zal u goet zyn / gy zult wulle en barvoets den Koning te voet vallen / u magen zullen helpen bidden. Zy deden dat hen haer Moeder ried / en namen malkanderen by der hand / en gingen wulle en barrevoets na den heir; zoo haest als menze vernam / wierden zy gevangen en voor den Koning gebracht; en als zy voor de Koning kwamen / vielenze op haer knien en baden hem voor Gode ootmoedelyk dat hy hen genade doen wou / en zeiden; wat zy gedaen hadden wouden zy beteren / zoo veel als zy vermochten met ziel en lyf / op dat zy ter zoen wachten komen. Koning Carel hiet dat menze binden zoude / het welk terstond gedaen wert: want haer handen en voeten werden t'zamen gebonden zo stevig [illegible] / datter bloed ter nagels uyt kwam. En als [illegible] Aye dat zag was haer wee te moede / en [illegible] voor den Konings voeten op haer knien [illegible] hem genadelyk / dat hy haer gave haer kinderen. Koning Carel zei: dat hy des niet doen en woude / meer ik zal ze houden zoo lange dat ik Reynout mede heb / en doenze van t'zamen hangen te Montfaucon. De Koning voer met zyn volk weder na Parys / en dede de broeders in hoeden liggen.

Het XIII. Capittel.

Hoe Reynout by Parys kwam met Beyaart om zyn Broeders te verloszen, en zind een Bode aan Carel ofte men de Vrede verzoenen mogte. En wat zoen hy den Koning dede bieden met den Bode.

Als Reynout met rouwe en groot verdriet gekome was tot Montalbaen beklaegde hy zeer zyn misval dat hy zoo van zyn broeders scheiden moeste? Hy had ook gehoort datze Koning Carel gevangen hadde / en wouse doen hangen / en het was al rouwig om dit Heeren al dat te Montalbaen was. Reynout wapende hem / en dede Beyaert [illegible] zadelen / en zat daer op / ging van Monta[illegible] en reed na Parys zeer klagende zyn misval / zeggende in hem zelven: Waer dat hy myn broeders vangt om te hangen hy zou deze met kragt den Koning nemen / ofte daerom dood blyven. Als hy aldus reed peinzende / kwam daer een knecht lopen die sterk en snel was / en had een staf op zyn schouderen met Yzer beslagen. Reynout zeide in hem zelven: Ofte my dezen volgt om te bespien / dat zal ik geerne weten / my en gebrak arm of te zweert / en Beyaert dat goede ros. Doen reed Reynout de knape tegen en sprak tot hem / volgt gy in eubelen moede my te beletten? ik wil dat gy 't my zegt. De man zeide / zou ik u volge in 't kwade, dat waer niet welgedaen, om gy zyt myn Heer / en ik ben u knegt / u vader gaf my op uwer moeders kasteel 400 pont veele jaer te rente / die mag ik verteeren. Reynout van de Bode dit horende / zeide hy tot hem / zegget my uwen naem? Hy zeide: ik ben genaemt rignant van Napels. Doe zeide Reynout gy moet nu een boodschap doen aen den Koning van Vrankryk / ik zegge u / eer gy u boodschap doet dat gy begeert een bode als zekerheid en vast geley dat gy meugt gaen en komen ongeschent van uw lyve / dan doet u boodschap / de bode zeide: dat hy de boodschap geerne dede aen de Koning van Vrankryk / en het is wel regt / want ik ben u knape. Reynout zeide

als ik myn boodschap doe / spreekt 'er yemant in myn reed.n / ik slaa hem met myn staf dat hy nimmermeer op en sta. Doe zeyde Reynout tot den bode / zegt den Koning in het openbaer voor zyne Baroenen / dat ik hem bidde dat hy myn broeders spare / en zegt hem dat ik geerne zyn ootmoet zogte wullen en barvoets / en geven de meeste zoenen die oolt voor Man gegeven is / ik wil Lodewyk negen-werf met goude op wege en geven 't over zyn ziel / ik wil maken een Man van gout zo groot als Lodewyk was / en doen maken een kerke tot eere van onzer Vrouwen / en voeden de Priesters met myn eigen goed / dat men daer zinge alle dagen de zeven Getyden. Noch wil ik hem geven Beyaert myn goed ros en myn Kasteel Montalbaen wil ik ontfangen van hem te leen / wil my de Koning laten verdingen myn lyf / en myner broeders lyf / en vrede geven. En is 't dat hy my hier in 't land niet zien en mag / ik en myn broeders willen geerne varen over zee. En is 't dat de Koning daer en tusschen over zee komt / wy willen hem dienen met ziel en lyf / en dat zo getrouwelyk dat hy niemant in zyn Hof ons gelyk vinden zal / want wy hem niet begeven zullen om leven nog om sterven. En is 't dat 't den Koning niet doen wil / zegt hem dan ik zal komen in 't land / en verbranden dat ik kan / ik zal sparen Klooster noch kerken / en nemen 't goud en zilver dat ik 'er in vinde / ende betalen myne ridders en Soudeniers daer mede. En ik zal den Koning het zelve doen dat Lodewyk dede / want ik heb gehoort van hem dat hy des nagts gaet te metten dan zal ik hem waer nemen in de kerke of elders en slaen hem met mynen zweert dood / in dusdanige maniere zal ik my dan over den Koning wreken / of hy zal myn broeder los laten en zyn peis geven. Reynout bedagt hem van zyn opzet / en zeide in hem zelve: God behoede my voor zulke schade / dat ik den Koning myn Oom slaen zoude want ik hem zo veel misdaen heb / dat ik 't niet weet te beteren. Doe zeide Reynout tot de bode / doet my deze boodschap eerlyk dat bid ik u / en als gy komt in de zale by den Koning / zo groet my immers de twaelf Genooten / zonderling bisschop Turpyn / en zegt hen dat ik myn broeders beveel in haer geleide / ofze de Koning hangen wilde / dat zyze beschermen / en dit zelve bid ik ook alle myn magen mede / dat zy ten minsten raed nog daed daer toe doen / nog ryden daer me myn broeders hangen zoude. En is 't datze immers den Koning niet macht hangen wil / ik zalze waernemen als zy onder de galge komen zo zal ik myn kracht proeven / en slaen al dat ik mag / zo dat hy myn broeders nimmer en zal hangen. En Reinout zeide totten bode / eer gy uwe boodschap doet / neemt immer vast geleide / dat gy met eeren meugt gaen en keeren zonder deeren van uwen lyve. De bode zeide: Reynout en ontziet u niet / ik zal u boodschap wel doen het vergaet als 't mag. Met deze woorden nam de bode van Reynout oorlof en liep met der haest te Parys in 's Konings zale / en als hy daer kwam zag hy den Koning komen uit de kamer: doen begon de bode hem te schamen dat hy voor zulken Heer zoude met een staf slaen / nochtans en wou hyze niet uiter hand leggen. Ten laetste wert hy bedagt / en leidenze onder zyn voeten en viel voor de Koning op zyn knien en dede hem reverentie. Als hy 't gedaen had stont hy op / en zag stoutelyk op den Koning zeggende: Edel Heer Koning ik brenge u een goede boodschap; de Koning zeide: goede boodschap moet my altyt welkom zyn / nu zeg ons met wat boodschap gy beladen zyt; de bode zeide tot den Koning: eer gy myn boodschap hooren zult / begeer ik aen u een bede / vaste vrede en goet geleid / als: dat ik gaen en keeren mag met eeren ongeschent van myn lyf / anders en zeg ik u myn boodschap niet / want Heer Koning zoude my oneer of schade doen / zo waer dikwils ongeraden meenige boodschap te doen; als den Koning den Bode dus hoorde spreken zeide hy totten Bode: gy zegt waer! ik belove u vrede: en zweer u dat niemant u misdoen en zal of u lyf nemen / des neemt Roelant tot een borge die daer staet / hy is een der sterkste der werelt / hierom gy meugt wel zonder angst zyn. De Bode antwoorde den Koning: Roelant zal hem niet belgen / ik name liever een borge die ik name zonder angst. De Koning zeide Olivier / weest mede myn borge: vriend willen u deez twee Heeren geleiden / gy zult gaen en keeren met eeren / niemant kan u deeren van God. Doe zeide den bode: Heer Koning deze Heeren en zullen hen niet belgen / ik had liever borge; doe zeide de Koning geleid be-

dezen bode na den Bisschop Culpyn: ik zegge u bode / willen u deze drie Heeren geleiden in gaen en keeren / gy meugt vry wezen zonder zorge. De bode zeide tot den Koning: Deze Heeren zyn goet / maer nog had ik liever ander borgen die my beter genoegen zoude. Doe zeide de Koning / geleid hem Ogier. Bode wille u dezen geleiden zo en mag u niemant deeren. De bode zeide / Heer Koning zy mogen my niet genoegen / ik had veel liever nog een vaste borge die ik nog liever had. Doe de Koning den bode deze woorden hoorde spreken / wert hy toornig en zei: zy-dy den duyvel / en mag men u geen te wille zetten / kiest zelver. Doe zeide den bode stoutelyk / Heer Koning geef dy my oorlof geleide te kiezen zoo en wilt u niet belgen / gy moet zelver myn borge wezen. De Koning zeide God loon u bode dat gy my eer doet / ik zal u te regte houden tegen allen dat u deere mag en dat zwoer hy by zyne Kroone. Heer Koning zeide de bode / gy zyt Koning en meugt u woort niet weder roepen: dus wil ik myn boodschap doen / wilt na myn hooren: Heer Koning dat u God lange spaert / u groet een der droevigste Man die in de wereld is / een van de beste Ridders die ooit de Son bescheen / ende d' Edelste die ooit van Moeders lyf ontving: Heer Koning het is u Susters kind Reynout / en doet u vriendelyk bidden of gy u verootmoedigen wilt / en sparen zyn drie broeders die gy gevangen houd is het dat u gelieven wilt / hem en zyn broeders te ontvangen in genaden / wat hy en zyn broeders misdaen hebben wil hy geerne beteren en u te voet vallen en barvoets: en geven de meeste zoen die ooit over man gedaen is: eerst wil hy Lodewyk negenwerf met gout opwegen / en wil u maken een man van gout zo groot en lang als Lodewyk was / en geven het over Lodewyks dood. Voort wil hy doen maken in de eere van onzer Vrouwe een schoone Kerke / en voeden de Priesters met zyn zelfs goet / zoo dat hy houden zal de 1[illegible] alle dagen / en elk Priester alle dagen [illegible] een Misse / en Montalbaen wil hy te leen ontf[illegible] / of doet met dat Kasteel dat u gelieft / en in alle de Kerken of Kloosteren van Kerstenryk een [illegible] doen singen alle dagen een Misse over Lodewyks ziele / en Beyaert dat goede ros zal hy u mede geven / en is 't dat gy hem in deze lande niet gedogen of sien wilt zo zal hy trekken met zyn broeders over zee / en waert dat gy by hem lieden kwame zy zouden u bystaen / en in geener noot begeven: dus Heer Koning vermag 't u edelh: id wilt hem en zyn broeders genadig weezen. Doe zeide den Koning totten bode: Ontbied my Reynout yet meer? Doe zeide den bode: Heer Koning ja: hy ontbied is 't dat u dit niet en genoegt en gy de vrede tegen hem houden wilt / zo zal hy komen en u land verbranden / roven en destrueren dorpen / kloosteren / kerken en al dat hy buiten muren vergaderen kan dat gout dat hy in de Kerken vind daer zal hy mede betalen die hem dienen. Doe zeide Koning Karel: Ontbied mijn Neve Reinout mij iet meer? de bode zeide: Ja hij Heer Koning hy ontbied u is 't dat gij hem en zijn broeders niet in gratie ontfangen wilt / hy zal u doen 't zelve dat hij uwen Sone Lodewijk gedaen heeft / want hij heeft vernomen een nieu mare dat gij des Nagts geerne Getyden leest en gaet ter Metten / zo zal hij uwer eens waernemen in de Kerke of elders daer hij u vinden kan / en slaen u dood / aldus zal hem moordelijk aen u wreken. Als de Koning van den bode dese woorden verstaen had / was hij droevig van herten / en zeide: by God deze boodschap die gij mij brengt en is mij niet lief / ik woude dat gij agter gebleven had en tot mij niet gekomen en waer / want die maer die gij mij brengt doet mij groot verdriet. De Koning beklaegde hem van die tijdinge die hij gehoort had van de bode / en zei tot hem: gij waer zeer wijs dat gij goet geleid naemt / want had gij dusdanige woorden gezeid in mijn zale zonder goet geleide / ik zeg u in der waerheid ik had u het hooft af doen slaen. Doe zeide den Koning tot den bode: Ontbied mij mijn neve Reijnout iet meer? neen Heer Koning / maer hij doet zeer groeten de 12 Genoten van Vrankrijk en bisschop Culpijn / en beveelt den bisschop op zijn eere dat hij zijn broeders in zijn geleide neme; en bid al zijn Magen dat zij hem ontfermen willen / en datze niet eten reisden nog en gaen / nog raed daer toe geven dat men zijn broeders verdoeme. En is 't Heer Koning dat hij zijn broeders ter Galge doet brengen met magt van volk om te doen hangen zo zul gij Reijnout daer vereld vinden en zal zijn broeders daer met

braagt neemen of daer dood blyven en kan hy u daer mede sien hy zal u met den zweerde verzoeken dat gy nimmermeer zyn broeders en haagt. Als Koning Carel deze woorden van den bode verstont zeide hy: ontbied my dit myn Nebe Reynout? nu zal ik sien wie stout wezen zal die Reynout lyden derf of tot Maegschap trekken / en zeggen dat hy hem bestaet; wie dat doet ik doe hem hangen binnen drie dagen. Als de Koning dit zeide had de bode rouwe in't herte / en nam zynen staf in zyn hant / en ging eerst tot Roelant / en zey Roelant / Edel Grave bestaet hy u of niet? Doe zey Roelant: ja hy bode, ik en misgake hem niet om iemants wil: den bode zeide tot Roelant / ik zeg u certein hadde de Jonkheer gelogent / ik had u geslagen met myn staf. Doe ging de bode tot bisschop Culpyn / zeggende: Heer bisschop zeg my dog dat ik u vrage / of Reynout u iets bestaet? De bisschop zeide: ja hy zyn vrient wil ik altyt wezen. Als dit de Koning zag zeide hy: wie heeft ons deze bode gebragt die zyn boodschap zo wel doet hy is wys stout en snel. Voort zeide de Koning tot de bode / wanneer zaegt gy Reynout? De bode zeide: Heer Koning als ik't mag zeggen na der waerheid / zo zag ik hem gisteren. Doe zeide de Koning weder: vrient waer zaegdy hem te voet of op de ros? de bode zeide: Heer Koning / doe ik hem zag hy had dat goede ros Beyaert berschreden. De Koning zey: dat is my leed dat hy Beyaert nog heeft; de Koning zeide: bode wilt my Reynout wyzen ik zal u geben 1000 gulden / en zal u regt houde tegen alle Reynouts magen / en al die u deeren mogen; de bode zey: Heer Koning ik zeg u by myner trouwen / kwam ik daer gy Reynout wond vangen / ik zoude u met myn staf slaen dat gy 't nimmermeer vergeten zoud / my en gebrake arm of staf: de Koning zeyde: vriend op u woorden en agt ik niet een kaf / of Reynouts stoutigheid / want 't is een zot die zulke woorden spreekt / als gy geen geleide had / ik zou u doen hangen om uw vermetele woorden / want ik nooit zo van boden heb hooren spreken.

Het XIV Kapittel.

Hoe Reynouts Ros Beyaart verlooren was, en hoe hy dat weder kreeg door hulpe van Malegys.

Reynout dien de bode uitgezonde had aen Koning Carel verwonderde hem waer hy zo lang toefde / en was droebig dat hy niet weder en keerde / meinde dat hem Koning Carel had doen hangen / en heimelyk dooden zo dat hy grooten rouw daerom bedreef / wringende zyn handen / trekkende zyn hair en wenschte dikwils om zyn dood. En als hy den rou dus was dryvende een lange wyl / zo kwam hem de vaek aen dat hy slapen most. En als hy 't gevoelde dat hy hem van slapen niet langer onthouden en mogt / soo reed hy te voordeele in het wout een weinig buyten de paden / en trad van Beyaert / en nam zyn glavie en stakse in d'aerde / en band daer Beyaert aen / en ging liggen met het hooft in zyn schilt / zoo lange dat hy het daer na zeer beklaegde. Beyaert die daer zo gebonden stond aen zyn glavie / begon honger te krygen / dede zoo veele met het hooft dat den breidel af ging / en ging weiden een stuk van daer / want hy 't gras zeer begeerde: hier binnen zyn gekomen twaelf knegten om voeringe te hale / zo zy dagelyks plegen te doen. En als zy in het bos kwamen / en zeiden hier is Beyaert dat goede ros / dat wy 't krygen konden wy zoude het geven de Koning van Vrankryk / hy zal ons geven schats genoeg en maken ons ryk. Met deze woorden gingen zy om dat ros te vangen / en omgingent met zubtylheyd / zo dat zy 't vingen / en leiden terstont na Parys; binnen Parys kwam nieuwe maere hoe dat Beyaert gevaen was: als zy binnen kwamen / liep 't volk om Beyaert te zien edel en onedel / vrouwen en Jonkvrouwe. Op deze tyt was Koning Carel boven op 't Paleis / en zag ten vensteren uit en by hem stont Roelant. Als de Koning nederwaerts zag / hoorde hy groot geruchte / zag dat volk lopen met groote menigte by elkanderen: hy zeide tot Roelant: Nebe ginder vergemen / ik woude dat ik 'er waer ik zoud wreken; zo zoud ik ook zeyde Roelant / laet ons daer gaen en scheidenze. Met dien ginge zy beneden: als zy beneden waren zag hy dat 12 knegten Beyaert bragten. Doe zeyde de Koning tot Roelant / siet ginder brengen 12 knegten Beyaert gevangen / dat wil ik u geven. Doe zeyde Roelant / Heere gy zegt wel en zeide voort by hem zelven

hy

hy had my liever by de hant die Edel Grave Reynout: hoe waren die knegte zo koen dat sy dat ros vangen dorsten: ik woude dat zy daerom al gehangen waren / ik zal den raed geven dat zy daerom nog hangen zullen. Met dien kwamen de knegten voor de Koning / en kniel-den voor hem / en zeiden: Heer Koning siet hier Beyaert / die geven wy u voor dien eer; de Koning zeyde / Kinderen gy zegt wel; en de Koning vraegde waer zy 't vinge? zy zeiden Heer Koning te voordeel in het Wout / daer gink het weiden. de Koning vraegde hen of zy Reynout niet zagen? zy zeyden neen / van hem en weten wy niet. Doe zeyde de Koning tot Roelant: Neve neemt dat ros ik geef het u / doet 'er mede dat u belieft; en de Koning zeyde / nu mach hem Reynout in geen land onthouden / ik doe hem vangen / Roelant zeide: Heer gy zegt waer. Roelant zeide voort: Heer Koning doet dat ik u raden sal / beveelt dit ros den knechten te houden / en zo zy 't verliezen / dat sy daerom alle zullen sterven. De Koning zeide tot den knegten / ik beveel u dat ros op zulke conditie als Roelant gezeid heeft. De knechten bewaerden 't als het Roelant hebben wou. De Koning zeyde / neemt dat ros wel waer / ende geeft hem genoeg Hooys en kooren / ik zeg u voorwaer / ik en woude niet dat 't selve iet mis kwam / ik verloor veel liever 1000 pont. Met dat de Koning dit sprak kwamen daer twee Jonkvrouwen van Parys / en zeyden: zegt edel Grave Roelant / wanneer zuldy Beyaert veryden / om te sien zyn snelle loop en sprongen? Roelant zei: Jonkvrouwe als 't u belieft / blyft hier staen ik sal 't de Koning vragen: met dien keerde hy uit de zale / en gink tot den Koning / en seide: Heer Koning my bidden de Jonkvrouwen / dat ik Beyaert bereyden soude / buyten Parys op de vaert / om hen te laten sien zyn snellen loop en sprongen. Doe seide Koning / ik geef hem om u wille mede te doen Als Roelant dat hoorde / zeide hy: Heer Koning God loon u / zo wil ik terstont gaen en beryden 't op de vaert / daer 't de vrouwen mogen sien. So doet zeide de Koning / u zal eere en deugt geschieden / het moet van vrouwen komen Roelant gink by de Jonkvrouwen / en zeide / heden of Sondage zal ik het beryden: Doe zeiden zy tot roelant / wy bidden

bidden u dat gy beid tot Sondag / hier en binnen sal men bereisschen over al Parys / als datter veel komen sullen bepaert te sien heryden / en hoe hy zynen loop nemen sal / en hoe hem Roelant bedwingen en bestieren zal. Hier wil ik een weinig zwygen / en verhalen van Reynout die daer lag en sliep. Reynout wert wakker / en bernam dat hy lange geslapen had / en terstont zag hy na bepaert dat goede ros / dat verloren was. En als hy bepaert niet en zag sprong hy op met een verbolgen hert / en zag om gelyk een mensch die zyn sinnen verlooren heeft. Als hy 't nergens zag / begon hy so ongemeen rou te bedryven dat niet wel te zeggen is / hy wrang zyn handen dat hem 't bloet ter nagelen uitsprong / en hy toog zyn hair / zeggende in hem zelven: ô felle Fortuine en drayent rad van Avanturen / hoe zult gy my dus zwaer en hart zyn. O dood waerom spaerdy my want ongeluckiger man was noit geboren; ik sie wel 't is waer datmen te zeggen plag / als een Man een ongeluk heeft het ander is hem by; ik heb bepaert myn ros verlooren en myn broeders zyn gevaen / ik was my heden vermetende in groote verwaentheid en hovaerdy dat ik myn broeders den Coning nemen zouden / of met kragten hem slaen / ik sie wel Goden wilt niet gehengen / hy heeft den koning te lief / men kan hem schanden met woorden of werken als 't blykelyk was aen Elegast die den Koning vermoorden woude / maer God waerschaude de Koning dat dit niet en geschiede. Als dit Reynout overdagt verdubbelde hem zynen rou / en zeide: wat doen my die sporen aen myn voeten dewyl ik bepaert verloren heb / en hy toog al zyn Harnas van zyn lyve. Als Reynout aldus stont in zyn klagen / kwam daer een man uit een hage / welke man hem bermaken en verscheppen konde by de konste van Nigromantien / als nu jonk / dan oud en krank / en hy was geheten Malegys / en hy gink op zyn konst van Nigromantien openbaren / by hulpe van kruid en steenen die hy by hem had / en secretelyk in zyn kleeren genaeit waren / dan hy scheen oud en krank te wezen / en zeer mismaekt van lighaem / zyn baert op zyn borst / en zyn Wynbrouwen tot over de oogen / dat hy door 't hair sien moest / zo dat hy oud scheen 200 jaer / hy kugte en hoeste zeer / leunde op zyn stok en gink tot Reynout / als hy by Reynout kwam groete hy hem / en zeide God geve u goeden dag. Reynout groete hem weder en zeide; vriend ik mein dat ik nooit goeden dag en had sint ik geboren ben. Doen zeide malegys: Heer gy zult niet wanhopen / God zal u ligt beraden. Als een mensch is in zyn meeste verdriet / zo is hem Gods hulpe aldernaeste en helpt een mensch uit zyn verdriet. Reynout zeide / ik en gelove niet dat my iemant zoude helpen uit het verdriet daer ik in ben. Ik heb myn broeders verloren / en Koning Karel heeftze gevangen en wilze hangen / daer ik groote rou om heb / en heb verloren bepaert myn goet ros / nooit en was man van kwader avonturen dan ik ben / ik wilde dat my de dood haelde / zo waer ik dan vry van den rou daer ik in ben. Malegys hoorde deze woorden van Reynout / hoorde wel dat hy mistroostig was / en zeide tot hem: jonkheer en wilt niet wanhopen maer bid God oodmoedig om gratie / hy is zo ontfermhertig hy zal u vrylyk van u verdriet verhelpen / en u broeders sparen van de dood. Ik heb myn leven geweest zoo verre als een Pelgrim gaen mag. Ik heb geweest tot Romen en S. Jacob / tot S. Gillis in Provencien en tot S. Andries in Schotland / ik heb ook geweest in 't land van Jeruzalem / noit kwam ik in eenig land daer ik vond zo schoonen man als gy zyt / bevaen met zo grooten rouwe. Reynout zeide myn rouwe die ik in 't herte hebbe is onzeggelyk / ik woude dat ik dood waer. Doe zeide Malegys: Heer ik ben een arm man / hebdy iet dat gy meugt geven zo zal ik u doen in myn gebeden al u broeders / dat zy deelagtig mogen wezen alle die weldaet die men doet en die ik doe / datze God haer lyf verlossen wil uit haer handen? Doe zeide Reynout: Ik en weet niet te geven. Doe wert hy peinsende op zyn sporen die hy aen zyn voeten hadde / die van goud waren / hy deze van zyn voeten en gafze hem / zeggende: neemt Pelgrim die sporen zy zyn van fyn goud / 't was de eerste gifte die vrou Aye myn moeder my gaf / God laetze met eeren leven / daer bekomt gy wel 10 pont op is 't dat gyze verkoopt. Doe nam Malegys die sporen van Reynout / zeggende: Heere God loon u / en stakze in zyn male / en scheen blyde te wezen / dankte hem zeer / en zeg: Heer ik bidde u had gy eenig gifte meer / dat

gyze

gyze mij woud geven/ te beter zult gy alle myn werken deelachtig zyn. Reynout zeyde; Pelgrim houd gy uwen spot met my? Ik zegge in der waerheid/ waer 't geen schande dat men een Pelgrim sloeg/ ik zoude u slaen dat 't u berouwen zoude. Doe zeide Malegys: zeker Heere zo dedy zonde/ want hadden zy my al geslagen die ik aelmoessen gebeden hebbe/ ik waer over hondert Jaer dood/ want ik bidde in Kerken en Kloosters waer ik kan. Reinout zeijde: Pelgrim gij zegt waer. Malegijs zeijde: Heer of ik niet en had/ en men mij niet en gave/ waer af zoude ik leve? Reijnout zeide: gij zegt waer Pelgrim ter nood moet men wel bidden. Malegijs zeijde nu zegt gij regt Heer/ en met dien zo steende hij zeer/ en zeide tot Reijnout: Edel Heer ik bid u hebdij iet meer dat gij mij geven wilt/ dat God u broederen verlossen wil van der dood/ en verbinden van u verdriet. Reinout zeide: ja gij Pelgrim/ neemt dien Cabbaert/ want waer gij komt gij meugt 'er wel 10 pont op verteeren/ dien geve ik u voor God en zijn moeder/ en S. Jan en alle Heiligen/ dat zij behoeden mijn broeders zielen datze God bewaert voor den snaden dood/ want ik dagte datze de Koning verdaen heeft/ en dat mij God zulke gratie geve dat mij den Koning niet en doet hangen/ dat ik hem ontblieden mag want hadde hij mij in zijn magt/ hij dede mij hangen. Met deze woorden nam Malegijs den Cabbaert en wantze te zamen/ en stakze in zijn mal. Doe zeide Malegijs weder tot Reijnout/ Heer hebdij yet meer behouden ik wilde door de minne van God dat gij 't mij gaeft/ zo wou ik met ernste God voor u en u broeders bidden. Als Reijnout dit hoorde van den Pelgrim wert hij toornig en verhief zijn zweert/ zeggende: gij boze Pelgrim/ zult gij met mij spotten/ ik zal u wel leren. Als den Pelgrim dat zag/ ontsprong hij den slag/ en schutze op zijnen stok; doe zeide Malegijs: slaet gij mij meer/ ik segge u 't sal u rouwen/ want ik zeg u zo helpt mij God/ ik zoude mij weeren. Als Reinout dit hoorde/ seijde hij: zoud gij u weeren? ik segge u in der waerheid al waerdij zo veel als bomen in het Wout/ en ik slaen woude/ mijen soude geene ontgaen: Doe zeide Malegijs: ik zegge u certein gij weet luttel wie ik ben of wat ik kan; Van deze woorden die Malegijs zeijde wert Reijnout toornig/ en verhief zijn zweert weder en sloeg na Malegijs/ die hier op verzagen ontsprong den slag/ en schutteze op zijnen stok. Doe toonde Malegijs sijn konst en veranderde hem van den ouderdom in de gedaente van een jongeling van 20 Jaren. Als Reijnout dat zag verwonderde hij hem zeer/ en was verbaert/ en seide in hem selven/ wat is het dat mij nu geschiet; ik en weet niemant zo kloek dien ik slaen wil/ hij moet van mijn hant sterven/ al is het dat Fortuine den rugge keert; want mijn broeders zijn gevaen/ en ik denke datse Koning Carel hangen zal/ daer toe heb ik mijn ros verloren/ dus komt geerne d' eene verdriet na d' ander/ nu komt de duijvel Belsebub en sou mij geerne temteren/ ik sal God bezoeken of het bedrog of duijvelerije is. Met dien heeft Reijnout het zweert verheven/ en sloeg so vreesselijken slag dat Malegijs meende dood te blijven/ en mogtze met groter pijne kwalijk ontblieden/ en met dat Malegijs de slag met pijne ontweek riep en zeijde: wat doet gij en kendij mij niet Neve Reijnout? met dat Mallegijs dat sprak bleef Reinout staen zeggende: Neen ik/ wie zegdij dat zegt mij; doe zeijde hij ik ben Malegijs. Als Reinout het aen hoorde viel hij hem te voet/ zeggende: lieve Oom aen u naest God staet al mijn hope en leven/ ik bidde u vriendelijk wilt mijn broeders nu bijstaen en behulpig wezen ik heb beijaert mijn ros verloren/ des heb ik seer groote rou/ want dat was al mijn toeverlaet. Malegijs seijde/ hoort Reijnout wat ik u leeren zal/ ik zal met mijner konsten beijaert voor u brengen. Als Reijnout dit hoorde wert hij eensdeels verblijd/ seggende: Oom dat gij heet doe ik geerne/ en laet dat niet door vreeze van de dood. Doe nam Malegijs een oude huijk en gafze Reijnout/ en zeijde/ doet de huijke over u Harnas dat men het niet en ziet; de huijke en had geen gat/ anders dan daer men 't hooft doorstak/ en doe gaf hem Malegijs eenen hoed/ daer menig teken aen stont van loot/ en dede hem twee oude hoozen aentrekken. Als dat Malegijs gedaen had toog hij een ander huijke aen/ en eenen hoed op zijn hooft en deede zijn konst/ en veranderde Reijnout in de gedaente eens mans van hondert Jaer/ zeer krank en mismaekt van lichaem/

zijn

zyn baert graeu en lang / en zyn wynbrouwen over zyn oogen. Dit gedaen wezende schikte hy hem te gaen / en wie haer lieden te gemoet kwamen / zagen Malegys en Reynout na om dat hen docht dat zy nooit zoo arme mismaekte Pelgrims gezien en hadden / en dit zelve docht elk mensche dieze met oogen zag. En wanneer zy uyt der lieden gesicht waren / waren zy Jongelingen en koene ridderen. In dezen schyn gingen zy tot het einde van 't wout te voordeele ; doe zagen zy al om / en merkte aen d'eene zyde van den wege een schoone hagedoorn / en aen d'ander zyde een boom / zy gingen zitten onder de Hagedoorn : niet lange en hadden zy daer gezeten / Malegys zag vier Monnicken / rydende op Peerden. Malegys zeide tot Reynout : blyft hier en verwagt my / ik zal de Monnicken te gemoet gaen die ginder komen ryden / want ik zoude my geern biechten. Als Reynout dit hoorde zeyde hy : zo doet Oom ik hoope het zal ons te beter gaen : hier mede scheide Malegys van Reynout / en ging de monnicken tegen. Als hy 'er by kwam groete hyze / zeggende God geve u goeden dag. De monnicken zeyden / Pelgrim God loond u. Voorts zeiden de monnicken : O oude Pelgrim wat hebby meenig mensche over leeft ? doe zeide hy ik bid God dat hy my leven laet zo lange dat my iemant aelmoessen gave / en dat ik ontbonden waer van myn zonden / ik bid u Heeren dat gy myn biecht horen wilt. Doe zeyde daer een monnik : Pelgrim gy zult gaen tot een Prochiaen / want wy hebben haest / en mogen niet toeven. Malegys zeyde / Heer gy ziet wel dat ik een arm krank mensche ben / zal ik dan in myn zonde versmoren / zo moet ik ter hellen en altyt verloren blyven / maer ik hoope / dat het zoo niet zyn en zal. Heer ik moet klagen myn misval / ik had by my vergadert met bidden wel twintig pont / en in het bos komende kwam my te gemoet Reynout / en benam my het gelt / sloeg my zo zeer dat ik meende dood te blyven ; maer ik behield 4 bezanten van goude / die ik so heimelyk benaeid hadde / dat hyze niet vinde en konde / anders waer ikze mede quyt / nimmermeer mach ik hem pryzen en ik weet niet wat te doen / maer ik bid u Heer hoor myn biegte / ik zal u de bezante geven. Malegys vraegde de monnik of hy wist eenig edel volk vergadert ? Doe zey een monnik : Nu Zondage zal te Parys groot volk wezen beide edel en onedel. Doe zeyde een monnik tot de ander in Latyn / laet ons hem zyn biecht horen / en nemen die bezanten / want zullen goet zyn om te verdrinken in den Wyn dit dogt den anderen monnik goet. Doe zeyde d'eene monnik / komt voort Pelgrim / ik zal u biegt horen / maer Malegys vraegde den monnik eerst en zeyde : ik bid u Heer / hebby niet gehoort wat daer te doen zal zyn / dat gy de waerheid daer te afzegt ? De monnicken deden dat geern / en zeiden : Sondage naest komende zal Roelant Beyaert verryden buiten Parys om de Jonkvrouwen te laten zien zyn grote sprongen. Malegys zey : mag 't waer zyn / is Beyaert daer ? Ja zeide een Monnik / en als Roelant Beyaert vereden heeft zo wil hy Justeitie doen / hangen zyn Neven te Montfaucon aen de Galge. Als Malegys dat hoorde / zeide hy zoetelyk / ik zeg u in der waerheid zy zyn niet gehangen / zo mogtenze wel met den lyve ontgaen. Doe zeyde een Monnik / zy leven noch maer zy liggen in zwaer verdriet / en hy wil ook justitie doen over Reynout en wreken zyns zoons dood en ons is bevole dat wy Reynout in den ban doen zouden / en verbieden dat hem niemant herberge noch en verkoopt eten of drinken. En waer datter iemand zo koen waer die 't dede / wy zouden hem mede in de ban doen. Als Malegys de monnik dus hoorde zeggen / wert hy gram / en dacht in hem zelve dat hyse dooden zoude. Malegys zey met een geveinst herte / ik bidde u lieden gy Heeren / dat gy wilt vallen op uwe knyen / en bidden voor my dat myn biecht zalig mag zyn / en volkomentlyk uitgesproken zonder iet te vergeten / en ten einde tot myn penitentie volherden / op dat gy mede der goeden werken dien ik doe ende gedaen hebben deelachtig mogt wezen. Als de monnicken Malegys dit hoorden zeggen vielen zy op haer knien / biddende dat God den Pelgrim volheid verleende in zyn opzet en goede werken / en vergave hem zyn zonden daer hy zoo lang in geweest hadde. Hier en tusschen toonde Malegys zyn konste als dat hy sterk en vroom was in der lieden oogen / en nam eenen stok die daer lag met yzer beslagen / en sloeg eenen Monnik dat hy dood viel. De ander Monnicken dit ziende / waren

zeer

zeer verbaert/ en meenden hem te ontloopen/ maer haer kleederen waren te lank/ zoo dat zy niet zeer lopen en mogten. Malegys volgde ze en sloeg ze ook dood. Als Reynout dit zag zeyde hy. Oom wat hebdy gemaekt? gy hebt deze Monnikken gedood die u penitentie zetten zouden/ my dunkt gy willet al verslaen dat u gemoetet. Malegys die zeyde: Reynout Neve ik en mogte die penitentie niet doen die zy my zetteden/ zy was te zwaer daerom sloeg ik ze. Reynout zeyde: Oom zoude ik ze alle slaen die my zwaer penitentie zetten/ ik had wel in een klooster van dezer Order over de 300 gedood: Reynout Neve zeyde Malegys/ laet deze woorden varen en komt hier/ laet ons de Monnikken uit doen al dat zy aen hebben/ en binden 't op de Peerden/ en brengen die kleederen en Peerde in in het klooster. Doe was Reynout toornig in hem zelven om dat die Monnikke doot waren en zeyde/ Oom gy moet dat zelver doen/ want en wil daer niet toe doen. Malegys dat verstaende/ trok de Monnikken de kleederen en kouffe uyt/ en bandze te hoop/ en hy leid ze op de Paerden/ ende Monnikken die wierp hy in den weg. Dit aldus gedaen zynde zo gingen zy in 't Klooster/ het welk buyten Parys stont/ vander zelver Orden. Als zy voor 't Klooster kwamen/ zo vraegde Malegys na de Abt/ die hem terstont van den Portier gehaelt wert. Als Malegys den Abt zag zo dede hy hem eere en reverentie/ zeggende: Heer Abt/ u doet Reynout de Grave zeer groeten/ en hy zend u deze Peerden en kleederen/ dat gy hem in uwe Gebeden doen zult en bidden voor zyne Broeders/ datze God tot zoene wilt laten komen. Den Abt vraegde Malegys/ waer Reynout aen de Peerden en knapen kwam? Malegys zeyde hy heeft 4 monnikken verslagen hier in 't wout van Bordeele/ en hy dwank ons daer toe dat wyze derwaerts brengen moesten en u geven: En eer Malegys zyn woorden voleynde zeyde Reynout stillekens dat het Malegys loog/ en dat hy ze verslagen hadde/ maer de Abt en hoorde het niet. Doe stiet Malegys Reynout met den elleboogen/ doe verstont Reynout wel dat 't Malegys om 't beste dede/ nogtans dagt 't hem vreemt dat zyn Oom deze woorden sprak: Doe zeyde den Abt weder tot Malegys/ vrient heeft ze Reynout verslagen/ des vermaledyde hem God/ zy sliepen te nacht hier alle vier/ wat is my geschiet? ik wil deze gifte van Reynout niet ontfange/ hy is hier in 't land te ban gedaen/ zo dat men hem eeten nog drinken verkopen mach/ en in onze Kerk zal men hem ook bannen: Doe zeyde Malegys tot den Abt/ en wilt gy de gifte niet ontfangen/ zo willen wy weder tot Reynout varen en zegge 't hem/ zo weet ik wel voren/ zeggen wy 't hem/ dat hy komen zal en verbranden 't Klooster. Als dit den Abt hoorde wert hy verbaert/ en zeyde tot Malegys: Vrient ik ben anders beraden/ ik bid u dat gy Reynout over my niet en klaegt want zyn gift wil ik geern ontfaen/ want ons en staet zyn gift niet te laten en willen voor hem en zyn Broeders bidden/ en wat goede werken wy doen en Missen en getyden dat hy ze en zyn Broeder deelagtig mogen wezen: Doe zeyde Malegys: Heer Abt ik zeg u op dusdanige voorwaerden als gy ons belooft/ zoo laten wy hier de Peerden en 't goet dat wy hier brengen. Aldus scheyden Malegys en Reynout uyt den Klooster/ en gingen haestelyk na Parys: En als deze Heeren in Parys kwamen was 't Sondag/ en den tyd dat Roelant Beyaert veryden zoude op de Paert buyten Parys als voorseyd is: als den dienst in de Kerke gedaen was gingen de Heeren eeten. Met dien kwamen Malegys en Reynout voor de brugge tot Parys/ en zagen een Schuere open staen daer veel stroois in was/ en daer nam Malegys een arm vol stroois uyt/ en droeg 't op de brugge en ging daer op sitten/ en zeyde tot Reynout: ô liebe Gezel/ hoe zuldy op dit stroo komen? ik weet wel dat u lange staen zeer pynlyk is/ want gy hebt verre gegaen/ dus zuldy u zeer wee doen eer gy te zitten komt/ ik weet wel aen myn zelven: Hier en binnen is een man by hen lieden gekomen die uyt der Kerken kwam. Malegys riep en zeyde: ik bidde u liebe vrient dat gy dog myn Gezel helpen wilt dat hy te sitten komt op dat stroo/ op dat myn Gezel hem geen wee en doe. Als de goede Gezel dit hoorde van Malegys dede hy 't geerne/ en hielp Reynout te sitten/ ende hy gaf Reynout eenen penningk/ en dagte hy en mogtze nergens beter besteden. Ende als Reynout den penningk had gaf hy ze Malegys in de hant/ en die stak ze in zyn Tas. Doen zeyde die goede

man

man tegen Malegys: bzient begeerdy herberg dat zegt my: Ja ik Heer: zeyde Malegys / dat u God loon: waer staet u huys? De goede man zeyde: Ginder onder geenen Boom zuldy een Waerdinne vinden die u minlyk ontfangen zal. Malegys zeyde: dat loon u God die deugt die gy ons bied / wy willen wederom voor u bidden. Aldus scheyde de goede man van de Pelgrims; binnen dezer tyd was de maeltyd ten Hove gedaen / en de Heeren begonde uytwaert te gaen / daer Roelant met Beyaert ryden zoude. Malegys sittende op de brugge met Reynout / had met hem gebragt eenen kop van Goude / en zetteze tusschen hem en Reynout / dien kop was zeer goet / daer stont aen meenigen kostelyken steen / die tegen de Sonne zyn schoone raden of schynzels gaf / de kop was zo groot dat men niet veel zoo grooten gesien en had / en in deze kop maekte Malegys en zyn Gezel dat zy daer uyt zopten / ende goot in den kop den besten wyn die men vand / en Malegys had den Wyn met kruyden en wortelen zelve gemaekt; de Wyn was van zulke kragt dat wieze dronk die moest Malegys onderdanig zyn / en tot zynen dienst staen. Doe gaf Malegys Reynout weder zyn sporen van goude / en zeyde: Nebe doet u sporen aen u voeten Doen zeyde Reynout wat zal ik met die sporen doen / nu ik Beyaert krygt ben? Malegys zey: Reynout Nebe doetze aen u voeten 't zal niet kwaet zyn trekt 'er u kouzen over / ik zal met myner konst Beyaert voor u brengen / en als men u 'er op helpe zuldy twee werf aen d'andre zeyde afvallen / maer de derde reyze als zy u opzetten zult gij vaste houden. Als Malegijs deze woorden zeij / kwamen de Heeren van 't Hof / voor de Heeren gink een groote schaere Poortiers / en daer na twee schaeren van Landlieden / als die verbij waren kwam 'er een schare van Vrouwen: Daer na kwamen de ridders heerlijk gezeten op de rossen die goet waren / doe stonden daer Jonkvrouwen op de brugge bij Malegijs en Reijnout die 't volk zagen voorbij gaen edel en onedel; doen zeijde daer een Jonkvrouwe / gespele welk dunkt u is de schoonste man die heden over de brugge gereden is / en ook rijden zal? doe zeijge d'eene 't is roelant die Fernugatie versloeg; d'ander Jonkvrouwe zeijde; het is Olivier; neen zeijde weder een ander / het is de Hertog van Baviere. Deze woorden gedaen zijnde van de Jonkvrouwe / doe sij de schoonste man versien hadden / zo stont 'er een schoone jonkvrou die 't gehoord had. Als alle de Jonkvrouwen uijt gezeijd hadden / en elken ridder geprezen na haer goetdunken in deugden / zonderlinge in schoonheid en vroomheid / zo zeij de Jonkvrou: Ik zeg u in der waerheid / noch weet ik een schoonder man dan gij o'nder u allen eenig genoemt hebt: De ander Jonkvrouwen begonnen te vragen wie de ridder was? Doe zey zy / en kendes niet? 't is een ridder genaemt Reijnout / en mach hier in 't land niet komen / mochte die ridder in 't land komen / hij waer de schoonste man die van dezen dage over de brugge gaen zal. Deze woorden hoorde Reynout van de jonkvrouwen daer hy zat / en wert lachende. Malegys ziende dat Reynout loeg / zo stiet hy hem met zyn elle-boge / zeggende: Reynout wat gy doet; lacht niet. Reynout zeide: liebe Oom ik hebt vergeten / de jonkvrouwen deden 't my: Onder des waren de Heeren voorby Malegys en Reynout over de brugge gereden / en Koning Carel begost by de brugge te komen / roelant ging bezyden hem / en Beiaert wert voren geleid / en de twaelf knechten die 't bevolen waren hadden 't elk aen een touw. Als Koning Carel by de brugge kwam / wert hy Malegys en Reynout ziende / en tusschen die beide stont een gulden kop: Doe zeide Koning Karel tot roelant; ziet Nebe tusschen geene twee Pelgrims staet een gulden kop / ik en liet zulken kop niet maken om 1000 Ducaten. Roelant zeide: Heer Koning gy zegt waer. De Koning zeide / laet ons de Pelgrims vraegen van waer hen de kop komt? Dae reed Koning Carel en roelant tot de Pelgrims / en Beiaert wert voor hem geleid / en / Beiaert rook aen de Pelgrims / kende zynen Heere / en dat ros toonde of 't blyde waer / en draefde zoetelyk op de brugge over en weer. En als de Koning en roelant by de Pelgrims kwamen / zeide de Koning: zegt Pelgrims van waer u deze kop komt? Malegys antwoorde: Heer Koning goets vindy genoeg over al / ik zegge u in der waerheid / had ik mynen kop meynen te verliesen by den volke dat hier van dage voor-by gereden is / of noch komen zal / ik en hadze niet voorgezet of laten zien; voort zeide

hy: dank heb den Koning van Vrankryk / zo wel behoud hy den armen haer kleyne goet als de ryken die veel hebben. De Koning zeyde: zegt my Pelgrim waer gy aen de kop komt ik wilt weten? Malegys zeyde / dat gelt daer die kop om gemaekt is / 't is wel 40 jaer geleden dat ik 't had in de kerken / kloosteren en Kapellen / en ik heb den kop doen wyen / en is genaemt Christinen / en daer is mede toe van den kop daer God met zyn jongeren uit zopten op den witten Donderdag / en de paus van Romen heeft 'er misse over gezongen / en de kop gaf gy gratie alwaer een mensch nog zo zwaer belast met zonde / en lange daer in gestaen hadde / at hy een zop daer uit hy zoude alzoo zuyver wezen als Maria Magdalena / doe zy ons Heeren voeten zalfde. Onder deze woorden die de Koning en Malegys 't zamen hadden / knielde Beyaert voor Reynout; Doe zeyde den Koning / merk doch Nabe Buelant / ik zeg u voorwaer / dit zyn twee Engelen die God hier gezonden heeft / want dit stomme beest doet een reverentie. Malegys deze woorden hoorende: nam een stok en sloeg Beyaert dat 't op zyn voeten sprong. Doe zeyde de Koning waerom slady dat ros? Malegys antwoorde: Heer had u ros iets voorgegaen / het had myn gezel geslagen / daerom bid ik u Heer dat gy u ros wat achterwaert laet leyde / dat wy 't mogen schouwen / want wy 't seer ontsien. Doe dede de Koning Beyaert achter waert leyden / dat de pelgrims sonder angsten te sitten mogten; doe seide de Koning / ik bid u pelgrims geef my een sop op dat God my myn sonde vergeven wil / ik sal u een gouden penning geven: Malegys seyde: Heer dat en staet my niet te doen / dat zeg ik u in der waerheyd / want gy moest my eerst de Koning wyzen: Koning Carel zeyde: men zeyd dat ik Koning ben. Malegys zeide / zo en velgt u niet dat ik zo onwaerdelyk tegen u gesproken heb. De Koning zeide weder: neen ik Vriend / wel / moet gy varen / gy en kend my niet / wat woude ik u dan wyzen; maer geef my een sop / ik zal u geeven een Gouden Penning. Malegys zeide: Heer Koning / dit staet niet te doen / ten ware dat gy vergeeft al de genen die u misdaen hebben gy weet dat God vergaf al de gene die hem den dood aendeden / doe hy hing aen een Galge des Kruistes. De Koning zeyde: vriend gy zegt waer? maer Reynout heeft my zo veel misdaen by zyn zelf schult dat ik hem niet vergeve mag / en daer is een die heet Malegys / vol van toveryen / die haet ik noch veel meer / ik wille dat ik hem gevangen had / zeg my Pelgrim wat Man is dat die hier by u leyd? Malegys zeide: Heer Koning / 't is myn Vaders Broeder / en kan niet zien noch horen / des heb ik in 't herte verdriet. Doe zeide de Koning / Pelgrim geeft my een sop om vergiffenis myner zonden / dat u God weder gedenke / en beter u Gezelle zyn verdriet. Malegys zeide: Heer Koning hier leyd myn arme Gezel / welke in 50 dagen niet hoorde noch en zag / dus heb ik te groote pyn in 't hert / en kan ook niet spreeken / dit geschiede in een Nacht dat hy verstand / memorie / kragten en wetenschap verloor daer wy geherbergt waren. En eergisteren vonden wy een Proedvrou / die met vreemde Vrouwe plag te verkeeren / en die zeide: mocht hy komen tot de Stad daer hy Beyaert veryden mocht / hy zoude genezen van alle zyn kwalen. De Koning zeide: Pelgrim waer dat waer zo kwamdy hier ter goeder tyd. Malegys zeide: men moet een dink beproeven eer men weet wattet doen kan. De Koning zeide: Pelgrim ik bid u voor Godt geeft my een sop dat Gode bekwaem zy / ik zal u Gezel dat ros Beyaert laten veryden. Malegys verstaende deze woorden van de Koning zey: Koning in Gods naem dat zy dan begonne / maer door u eer zal ik 't doen / hy weet wel dat God in Bethlehem geboren was / en in arme kleederen gewonden waer / dat dede zyn ootmoedigheid om dat God woude dat hem iegelyk Mensch bedenken zou / en hovaerdy laten zinken en ootmoedig wezen. Koning Carel zeide: Pelgrim gy zegt waer / Malegys sprak wederom tot den Koning: Heer Koning ik zegge u dat gene Knechten die daer achter u staen wel alzo veel te verkiezen hebben als gy / daerom Heer Koning laet die Knechten mede te soppe gaen met u / en elk neme een soppe voor u eere. De Koning zeide: Pelgrim het word gedaen / doe hiet de Koning datze zouden voort treeden en neemen elkeen soppe / zy zeiden 't en kwamen tot Malegys met devoter herten / leyden haer handen 't zamen als zy de brok ontfingen / och! hoe luttel wisten zy wat zy deeden.

Ten lesten gink de Koning zelve met devotie/ en ontfinkt een sop/ meynende dat hij zijn zonden daer mede quijt zoude zijn: Dit gedaen wezende liet de Koning Beijaert brengen op de Vaert buijten Parijs/ en de Pelgrims kwamen daer mede/ met grooten pijnen/ alzo 't scheen in haer lieden gezicht: En als zij op de bane waren zeide Koning Carel tot Roeland: Edel Grave Roelant/ ik bidde u/ doet dezen armen Pelgrim rijden op Beijaert/ dat Gode bekwaem zij: Roelant zeide; dat hij 't gaerne dede/ hij nam hem in zijn armen/ en hief hem met groote pijnen op Beijaert: Als hij hem op Beijaert geheven hadde/ viel hij van d'ander zijde af: Roeland was daer te medelijden/ en hief hem weer op Beijaert/ en hy viel van d'ander zyde wederom af. Malegys zeide/ och Heere gy doet groote zonden dat gy uwe spot met myn Gezel houd/ want u ros is groot/ en is 't dat hy der meer af valt hy blyft dood: Koning Carel zeide tot Roelant: ik bid dat gy de Pelgrim zo vast houd dat hy niet en valt. Roelant nam de Pelgrim weder/ en hielp hem op Beijaert/ en als hy daer op was hield hy hem vast/ alzo dat hij niet vallen mogt. Als Reijnout aldus op Beijaert zat/ begon hij hem vast te houden/ ende zette zijn voeten in de stegelrepen van Goude. Doe waren die Knechten die Beijaert bewaerden onterst van 't Gout en de erve die haer Koning Carel gegeven had/ doe zij hem Beijaert brachten: Doe zei Reijnout ik zoud geerne alleen rijden: Doe zeide de Koning: laet den Pelgrim alleen rijden: Malegijs zei: Godt heb lof lieve Gezel dat gij spreekt/ meugdij ook zien en hooren? ja zeide Reijnout/ ik heb al mijn leed verlooren. Doe zeide de Koning: Heer Bisschop doet ons halen Kruycen en Vanen/ want Godt heeft ons groote eere gedaen want hier mirakel geschied is: Malegijs toonde daer na zijn konst dat Reijnout die op de Beijaert zat zijn kragt weder hadde: Reijnout zittende op Beijaert/ ziende dat men op hem ofte Beijaert niet en wagte/ zo klopte hij Beijaert met sporen. Als Beijaert zijn Meester op hem voelde/ zoo zette 't hem te loopen/ de eerste spronk was wel elf voeten. Als de Knechten dit gewaer wierden die 't ros bevolen was/ hielden zij hen kwalijk. Malegijs dit merkende zag zeer verdrietelijk/ huppelende en springende gints en weder/ roepende: och Heer Koning wat zal 't wezen! myn Gezel is op u ros gezeten/ ik dugte dat hy hem den hals zal breeken/ en treede hem Longe en Lever uit den Lyve: Als Malegys dit zeide wrong hy zyn handen/ en toog zyn hair/ en scheen groote rouw te bedryven. Als de Koning Malegys zag aldus gebaren/ had hy zyner medelyden/ en riep hastelyk de 12 Genoten/ en bad hen dat zy Beyaert wouden vangen/ en die Mensche die op Beyaert zat/ en brengen hem wederom: Als de Koning dit gezeid had voorten zy haer rossen; de eerste waren Roelant en Ogier/ daer na den Hertoge van Naimer en Sampson/ en voort alle d'andere Genoten/ wat haer rossen loopen mogten en volgden dus Reynout die op Beyaert zat/ en hebbent hem verzien een boogschoot verre. Reynout die dus/ op Beyaert zat/ zag dikwils om of men hem volgde/ ten lesten wert hy ziende dat hem de Genoten volgden. Reynout dit ziende/ zeide in hem zelven; Och hoe geerne wist ik of myn Magen my volgen in 't goede of in 't kwade/ want wist ik dat zy my in 't kwade volgden/ ik zoude my lieber over wreeken dan over een vreemd Man/ met deeze woorden toog hy zijn Zweert/ en hiel Beijaert staende tot dat zij bij hem kwamen/ en als zij bij Reijnout zoo na kwamen dat zij hem hooren mogten/ riep Reijnout tot de Genoten; gij Heeren hebt gij mijn dood gezworen dat zegt mij? Doen zeiden zij Reijnout neen wij/ Ridder koen. Doen zeide Roelant: Reijnout Neve wij en dachten niet dat wij u hier vinden zouden. Doe zeide Bisschop Turpijn; zijdij daer Neve Reijnout? Ja ik/ antwoorde Reijnout. Doe zeide Ogier/ Reijnout Neve mij verwondert van u dat gij hier zijt? Olivier zeide; zegt mij Neve/ wie is den Pelgrim die bij den Koning gebleeven is? Reijnout zeide; 't is mijn Oom Malegijs/ Roelant zeide; 't is die 't wezen zoude/ want hij en doet niet dan metten Koning spotten. Doe zeide Reijnout: ik bid u Neve Roelant/ dat gij hem niet en wroeget. Roelant zeide: zou ik dat doen dat waer misdaen/ ik zal des waerlijk niet doen. Doe zeide Reijnout: ik bidde u Heer Bisschop door alle die vriendschap die ik u wederom doen mag/ dat gij mijn Broeders in dijn geleide ontfangt die ven den Koning gedaen heeft. En gij Wareenen ik bidde u mede/ als dat gij

myn broeders tegen Koning Carel wilt verdingen / en niet en gehengt dat menze ter Galgen leyd om te verdoen. Met dat Reynout dat gezeyd hadde / sprak daer Foukens zone: Ik zegge u Reynout dat ik u gevangen leveren zal den Koning / die u en u broeders morgen zal doen hangen. Reynout hoorende deeze woorden van den Schiltknegt / wier hy toornig / zeggende God behoede myn broeders van alzulke dood / ik hoope dat gy liegen zult / en komdy naerder / ik zal 't u vergelden. Met dien kwam de knegt om hem te vangen / doe verhief Reynout zyn Zweert / en sloeg des knechts hooft van zyn lighaem. Als Roelant dat zag lorg hy daerom / en zeide: Reynout Neve dank hebt gy dat gy 't dedet / want gy hebt hem zyn loon gegeven: doe zeide Reynout: gy edele baroenen blyst al met Gode die moet u altyd in zyn behoede ontfaen: en ik bevele God myn broeders / en op u geleide: en myn Oom Malegys beveel ik Maria Gods moeder / en hier mede neem ik aen u allen oorlof / en scheide van hier. En aldus nam Reynout oorlof aen de Heeren en reed haestelyk na Mantalbaen.

Het XV. Kapittel.

Hoe de Heeren weder tot Koning Carel kwamen, en seyden dat zy Beyaart niet vinden en konden, en de Koning Reynouts Broederen woude doen hangen, daar Bisschop Tulpyn tegen was met Roelant, en de andere Heeren, en beletten 't dat het niet en geschiede. En hoe Malegys Reynouts Broeder verloste uit de Gevankenis, en gink tot den koning daar hy lag en sliep in zyn Kamer, en zeyde tot hem dat hyze uyt ter gevankenisse nam, en bragtze tot Montalbaan.

Als die Heeren van Reynout gescheiden waren / reden zy weder tot den Koning en onderbroegen met malkanderen wat zy tot Koning Karel zeggen zouden: Doe zeide Bisschop Tulpyn: wat zullen wy van dezen Schiltknecht zeggen die Reynout verslagen heeft / wie zal 't voor de Koning verantwoorden? Roelant zeide: dat zal ik doen en zeggen dat ik 't zelve gedaen heb / daer weet ik raed toe. Dit dogt hen allen goet / en reden zo tot den Koning. Als de Koning de Heeren zag was hy bly / en braegde Roelant terstont of hy Beyaert bragt? Roelant zeide: Heer Koning neen wy; met dien heeft de Koning verzien de Schiltknecht / die daer dood ingebracht wert op een ros / en zeide: is 't den Pelgrim die op Beyaert zat? Roelant zeide: Neen Heer Koning het is Foukens Zone van morlioen: de Koning zeide weder / wie heeft den Schiltknecht gedood? Heer sprak hy / dat dede ik. De Koning zeide: Neve dat is misdaed. Roelant zeide Heer Koning gy kent Beyaert wel / als 't begint is 't zeer fel / en als 't kwaet is zo en kan 't niemant dwinge / of agtervolgen / en wy waren den rosse zo na gekomen dat wy 't zagen / des wy alle blyde waren. En doe kwam daer de Schiltknecht en woudet met zyn kracht alleen vangen / en trok zyn Zweert en als Beyaert dat zag was 't zeer schouw / alzo dattet vloog of 't dul geweest had / en wy verlooren Beyaert tusschen twee foreesten in een koornland / doe was ik zo toornig dat ik de Schiltknecht dood sloeg. Doe zeide de Koning: Roeland gy doet hem recht / het was groot slechtigheid van een knecht / dat hy voor u alle uytryden zou / en vangen Beyaert alleen / dat hem niet doenlyk was / my waer leet gy en haddet gedaen: Als de Koning dit gezeit hadde sprak Roelant: Heer Koning ik wil doen hangen de knechten die gy Beyaert bevalt / om dat zy hen Beyaert hebben laten ontgaen: De Koning sprak wildy dat gedaen hebben / het zal geschien: Doe beval de Koning dat men die knechten zoude hangen / 't welk terstont gedaen wiert. Daerom van veel onderwints komt groote onruste ende achterdeel Malegys die by den Koning was / gink tot hem en zeide: O laten wat is my geschied! myn Gezelle is op u ros gezeten / ik weet wel dat hy afgevallen is / en mach dood wezen des heb ik in myn hert zoo grooten rou dat ik niet geheugen en kan / en ik wil gaen over Zee voor de Ziel myns Gezels bidden / dat hem God genadig wezen moet / en met dien hield hy hem zeer kwalyk hy wrong zyn handen en toog zyn hayre / en scheen te bedryven ongemeenen rou / en zeide / adieu Gezelle / ik en zie u nimmermeer: Doe Koning Carel deze rou Malegys zag bedryven / had hy medelyden / en zeyde

zeide vrient hebt maten in uwe rou / ik zal u begeven kortelyk en een ryk Klooster / daer gy u leven u brood hebt ; en kan ik vernemen waer u gezel dood gebleven is / ik zal in de eere van onzer Vrouwen over zyn ziele doen zingen alle dagen een misse: Malegys zeide: God loont u Heer Koning. Doen gebood de Koning dat men hem geven zoude hondert ducaten in goude / en dus scheide Malegys en dankte den Koning zeer van zyn gifte. Als dit gedaen was ontbood de Koning alle zyn baroenen by hem / en zeide: Edel Heeren ik zal my wreken over die gene / die mynen Zone zoo moordadelyk versloegen. Dus zweer ik op myn Kroone / dat ik my over die moordenaers wreken zal. Als de Koning dus zyn eed gedaen had / dat menig Edelman leed was die 't hoorde / zo liet hy Reynouts broeders uyt de gevangenis halen en voor hem brengen / en als zy voor hem kwamen / liet hy haer handen en ogen binden als of ze dieven geweest hadden. Als dit Bisschop Culpyn zag had hy medelyden / en zeide: Heer Koning doet gy wel en laet ons Neven voor de Schepenen brengen want Heer Koning het is immers u vleesch en bloed / gy weet wel dat u de Wet elk mensch te zwaer is: Koning Carel zeide: Heer Bisschop des en doe ik niet / want ik zal nog heden wraek ontfaen over myn Zone / en doen myn Neven hangen ; de Bisschop zeide: Heer Koning die Heere hebben hier zo menige magen die 't niet geerne zien zouden / en ramp moeten zy hebben zoo wie der een laet hangen. De Koning zeide: zeldy u dan tegen my zetten ? Neen ik zeide de Bisschop: Koning Carel zeide weder / ik zalze doen hangen: Ende Bisschop zeide: Heer / des en gehenge ik niet: Koning Carel riep tot hem Fouke van Parys / en zeide: wat raed gy my / wil ik myn Neven hangen / of wil ikze laten leven om de zoen die zy my bieden ? Fouke zeide tot de Koning daer toe zydy zelf wys genoeg / want gy ziet wel dat Bisschop Culpyn met magt tegen u wese wil / en is 't dat gy 't doet zo zal men zeggen dat 't bedwang dede / gy en dorstet niet laten. Als Koning Carel deze woorden van Fouke hoorde wert hy toornig / en zwoer hy zyn Koninglyke kroon dat hy zyn Neven nimmermeer en zoude laten verdingen / en zouze te Montfaucon doen hangen ; deze zelven eed

was hem leed en 't berouwde hem zeer. Als de Bisschop de Koning hoorde zweeren / velgde hy 't hem en zei: Heer Koning gy zult u Neven tegen u laten verdingen 't is u lief of leed. De Koning zeide: Bisschop Culpyn wildy u tegen my zetten ? en met dat hy dat zeide sloeg hy na hem / doe nam de Bisschop de Koning by de kele / en zou hem gedood hebben / maer de Heeren schoote daer tusschen / en togen Culpyn van de Koning die toornig was / en riep met arren moede: Nu zal ik weten Bisschop Culpyn wie de gene zyn die my begeven en met u leven en sterven willen. Doe trak de Bisschop aen een zyde / en sprak: Nu bid ik myn magen die my helpen willen / en in de nood niet en begeven / dat zy nu komen. Als de Bisschop dit sprak spronk hy hem over van de Koning / Grave Aymeryn arnouts zone van bebiant / daer na Heer arnout zelve / doe die Hertoge van ardan / een stout ridder / en was Diderik genaemt ; daer na de Hertog van borgondien / en zeide: Heer Bisschop Culpyn / wy zullen u helpen tegen al de gene die u zou willen deere: Doe gink over Ridsaert van Normandyen / daer na de sterke Ogier / en vroom Ridder ; doe gink over den Hertog van barboen / en met hem beiram en kiosse / die beide zyn kinderen ware ; doe trad over van Geneve Grave Olivier / daer na den stouten Roelant / nochtans en raden zy 't hem niet. Doe zeide de Heeren tot Bisschop Culpyn: Die u misdede edel Heer Bisschop wy zouden 't zo op hem wreken dat het hem zyn leven kosten zou. Als Koning Carel dit zag / zeide hy an Neve Roelant / hoe hebdy dus gemaekt / ik zie wel ik heb myn brood kwalyk besteed / dat ik u dus lange binnen mynen Hove gehouden heb /

en

en van jongs opgevoed / en heb u gemaekt de meeste van alle myn Heeren / en myn betrouwen op u gezet / en gy begeeft my ter noot: Roelant zeyde: Heer Koning des acht ik niet / maer gy meugt u wel schaemen voor alle de Werelt / want verdedy deze drie Heeren / 't is u vleesch en bloed / u schande die waer te groot. Doe riep de Koning Fouke van Parys / en zeyde: wat zegdy Fouke / wil ik myn Neve laten verdragen om de zoen die zy my geven willen? Fouke zeyde: Heer Koning des zydy zelve wys genoeg / en siedy niet dat u hooge mage die met u alle dagen gaen / tegen u gewapent zyn in hulp van bisschop Tulpyn; En is 't dat gy de drie Heeren tegen u laet verzoenen / men zal zeggen dat gy 't door ontsag gedaen hebt: De Koning zeyde / Fouke / gy zegt waer. Dit hoorde Ogier / en wert toornig en trad voor / en nam Fouke by den hayre / en sloeg hem met een vuyst in zyn hals dat hy in onmacht viel voor des Konings voeten / of hy dood had geweest. Doe zeyde Ogier gy valsche raedgever / ik waene die Heeren nu over u gewroken zyn. Met dien ging hy voor daer de drie Heeren zaten / en ontbond hen hare handen en oogen / want hyze zo gebonden niet sien en mogt: Doe zeyde bisschop Tulpyn: wie zal die gene wezen die deze Heere hangen zal? ik waene iemant zo stout zy. De Koning zeide? Heer bisschop / gy zet u onmate zeer tegen my: Doe zeyde de Bisschop: Heer Koning ik zeydet u te voren / en ik zegge u nog woude ik my tegen u zetten / ik wonne u af kroone en lant. Als de bisschop deze woorden zeyde / wert de Koning zeer toornig / en klaegde zeer voor al zyn Heeren: Als dit de bisschop zag / had hy medelyden met den Koning / en bond de drie Heeren weder handen en oogen / en zettenze weder op 's Konings voeten. Doe zeide bisschop Tulpyn Heer Koning / nu doet 'er uwen wille mede wat u believt; maer laetze verdingen / het is u best. De Koning zeyde: Ellacen wat is my geschiet: dat my de liefste daer ik myn betrouwen op stelle / my begeeft? doe zey Roelant: voorwaer Heer Koning ik en doe niet / maer wildy vegten op de Sarazynen of Heydenen / ik en begeven u niet door geen angst of vreeze van der dood en altyd wil ik geern in 't vreesselykste wezen en u getrouwelyk dienen Doe sprak de Koning weder en zeyde: hoordy 't Heer bisschop Tulpyn / het zy minnen of onminnen / ik zal tog heden myner zuster kinderen hangen / en wrake doen over myn Zone / ik en waene anders myn leet nimmer te vergete / zonder eenige langer beyden met magt van volk: want als 't ten kwaetsten komt / zo grooten slag slaet dikwils den knegt als een ridder die de wapen gepleegt heeft: Als Roelant dit hoorde van de Koning / wert hy toornig / en zeyde: Heer Koning zuldy van u knegten tegen my willen zetten of Foukens knegten? met deze woorden toog Roelant zyn zweert / en sloeg een van zyn knegten dat hem 't hooft van den lyve vloog: Doe zeide Roelant / Heer Koning en laet u Knegten niet tegen my / want ik wouze wel alleen verslaen: Als de Koning dit zag dat niet en vorderde / zweeg hy lang / en dagt in hem zelven hoe hy hem best mogte wreken: Over een wyl zeide hy gy Heeren gy misdoet zeer dat gy myn t'onder doet / en my verwondert waerom gy 't doet / want ik gezwaren heb dat ik myn Susters kinderen zoude doen hangen / en wreken de dood myns Soons / en myn gezwore eed moet voortgaen. Aldus waerdy van edelder herten gy zoud my daer toe helpen dat ik myner eer volbragt. De Bisschop zeide: Heer Koning en weest niet haestig / het is twee werf geschied dat gy uwen eed brak / aldus en ik dit niet veel. De Koning zeide; Heer bisschop heb ik 't gedaen 't is my leed / en ik weet niet dat 't gescheit is dus zegt my wanneer 't geschied is / De Bisschop zeide / ik zal 't u zeggen: En gedenkt u niet dat gy in arrenmoede zwoer by u kroone dat gy Amalys van Olinde zoude doen hangen / om dat hy by u dogter sliep / en nu hebdy den Man weder zoo lief dattet wonder is / want hy dient uwe Tafel / en hebt hem u dochter ter Wyve gegeven. Als de Koning dit hoorde wert hy toornig en zey met arrenmoede / ik verbiede u bisschop Tulpyn tegen my meer te spreken / want zoudy tegen my eenig gedinge maken / het schynt gy zoud my af winne Land en Kroone. Roelant zeide: Heer Koning doet mynen raed 't zal u goet zyn / dat is doet deze drie Heeren weder in de gevangnisse leyden / en laetze noch een wyl leven / hier-en-tusschen zuldy u beraden / zo dat alle ding ten besten komen zal. De Koning zeide

Roelant uwen raed wil ik doen. Doe wierden de broeders weder in de gevankenisse geleyd/ die in grooter vreezen geweest hadden van den lyve/ en daer mede scheyde dat Parlement van de Heeren/ en de Koning gink in zyn kamer/ en wert alzo te vreden gestelt.

DAt gedaen zynde gebeurde't dat Malegys weder te Parys kwam om te verlossen Reynouts broeders uyt de gevangenis/ want zy wisten niet van ure te ure Koning Carel en zoudze doen hangen. Als Malegys in Parys was/ gink hy in 't Paleys daer de broeders gevangen lagen. Als hy 'er kwam toonde hy zyn konste/ en de Valbrugge gink neder en de poorten ontslooten: en als hy daer in was/ gink hy tot de gevangenis/ en toonde zyn konste/ en de deure der gevangenis brak: Doe trad hy in en nam Adelaert by der hant/ en hy dede af van haerder lyf alle de sloten en taerzen daer mede zy gesloten waren: De broeders en wisten niet dattet Malegys was/ maer zy waenden dat 't Konings Dienaers waren/ die de Koning zonde om hen lieden heymelyk te dooden/ en zy waren droevig. Adelaert zeyde: Adieu broeder Reynout/ want Carel past op ons te dooden gy en siet ons niet meer levende/ God wil bewaren onze zielen. Ridzaert en Writzaert zeyden: nu is't al gedaen/ wy moeten nu immer sterven/ want wy hooren dat de Koning om ons volk gezent heeft/ en wil ons dooden/ en zy begonden zeer te schreyen dattet Malegys ontfermde/ en zeyde tot hen lieden: gy Heeren verbaert u niet/ ik zegge voorwaer ik ben u Oom Malegys: Als dat die broeders hoorden waren zy blyde. Adelaert seyde: lieve Oom ons leven staet aen u en aen God/ dus wilt ons helpen: Malegys seide weest te vreden/ ik sal u leyden uit de gevangenis. Met dese woorden nam hyze by der hant en leydese uit den kerke/ en leydese aen de brugge tot Parys. Doe seyde Malegys/ ik hebbe misdaen dat ik u weg leyde sonder 's Konings wille/ dus blyft hier staen ik sal gaen nemen oorlof aen den Koning/ want sonder oorlof en wil ik u niet weg leyden. Doe seide Adelaert: Oom laet ons gaen de Koning en sal u geen oorlof geven dat weet ik wel. Malegys seyde; Gy moet zo lang staen dat ik oorlof heb. Met dese woorden liet Malegys de Heeren daer staen/ en ging tot den Koning. Als Malegys in 's Konings kamer kwam/ gink hy staen voor 's Konings bed/ en seide: Heer Koning God geve u goeden dag/ en wil uw ziele geleyden als gy van der weerelt scheyd God behoede u voor misval. Heer Koning ik heb myn Neven uit den gevangenisse genome het gaet tot schade of baet/ en zy staen voor de brugge binnen Parys en ik bid u Heer Koning dat gy my oorlof geeft zal ik die Heere leyden te Montalbaen/ daer zy u niet ontsien zullen. De Koning dit hoorende/ leggende tusschen waken en slapen/ seyde tot Malegys: Doet met u Neven uwen wille dat gy wilt: waer wist en man tusschen slapen en waken zulke antwoort geven? als Malegys dit van den Koning hoorde was hy blyde/ en gink daer hy vant des Konings kroon/ en namse mede daer 't de Koning met oogen aensag/ en keerde weder tot de drie Heeren en bragtense in korten tyd op Montalbaen. Als Reynout zyn broeder zag was hy zeer blyde. Aldus bleef Reynout met zyn broeders en Malegys tot Montalbaen in goede hoede. Koning Carel die van Malegys dit gezien en gehoort hadde tusschen slapen en waken/ was weder in slaep gevallen/ als hy daer na weder wakker wert en wist hy niet of hem Malegys in een droom te voren gekomen geweest had/ of dattet geschiet was. In deze arguatie lag de Koning zo lange dat hy opstont om te zien watter of was/ droom of wat anders. En de Koning hem met haesten gekleed hebbende/ gink hy tot der gevangenis die hy open vant/ gink daer in/ en vond dat hy de broeders quyt was/ daer hy grooter rou om hadde/ en gink weder na zyn kamer/ en onder des quam hem Roelant te gemoet/ die hem groete/ en seyde: Heer Koning ter goeder tyt moet gy aldus vroeg opgestaen wezen. Doe zeyde de Koning; lieve Neve Roelant/ ik moet u myn misval klagen dat my te nacht gebeurt is: als ik lag en sliep quam my te voren de bedrieger Malegys/ en zo my dogt zeide hy tot my dat hy Reynouts broeders uyt de gevangenis genomen hadde/ en dat hyze weg leyden mochte tot Montalbaen daer zy my niet ontsien zullen. En my docht ik zag hem voor my staen en gaf hem oorlof dat hyze weg leyden zoude/ en doen daer mede dat hem geliefde. En ik zag dat hy

kroone en zweerd weer hem nam / dat ik
nerwet en waene wederom te krygen.
ant antwoordende den Koning met korte
den: Heer Koning gaeft gy hem oorlof en
gy 't nog Malegys ondank dat hyze nam.
ant Nebe / gy houd uwe spot met my / des
e ik u wel ontheeren. Hier mede gingen zy
men in de zale / en de Koning was zeer
eden over zyn gebangenen.

Het XVI. Kapittel.

dat Koning Asifes in de Stede van Keulen
legert was van de Heidenen, en om hulp
nd aen Koning Carel, en hoe by Roelant
er fond die de Stad verloste, en de Hei-
enschen Koning Korsnen versloeg.

Oelant en den Koning stonden 't zamen in de zale en veel andere Heeren / en hadden erlinge woorden van Malegys. Onder des Koning Karel eenen Bode komen en zeide Roelant: Nebe ons genaekt nieuwe mare; zeyde Roelant / goede boodschap moet altyt kom zyn. Onder des dat Roelant deze den sprak / kwam den bode in de zale den Koning en groetehem / en als hy hem oet hadde / zeide hy: Heer Koning ik brenge we mare die my liever agter blebe / want ing van Keulen Asifes doet u bidden dat em hulpe fend / of hy moet de stad overge- want de Heidensche Koning heeftze so elyk belegen / en ik vrugte dat hyze winnen er gy daer komt. Koning Karel was droe- van deze tydingen, en zeyde! Edel Ridder/ Roelant / gy en liet niet dan ik u bad / nu ik u dat gy daer vaert / en ontzet die van en / ik zal u leveren Vyftig duyzent man. Roelant zeide dat hy het geerne dede. Doe Olivier: roelant vroome Ridder gy zult alleen niet varen / ik wil mede varen met duyzent mannen. Roelant zeide dank hebt ier; daer naer zeide Dunap een zeer vrome er Hertog van Beyeren / Roelant ik zal me- omen varen / met 8000 vrome mannen. ant sprak met een blyde aensigt: Nebe / dank u der vriendschap. Doe zeyden de n tot malkanderen / datze dien avond buy- Parys woude logeeren en hare tenten slaen / met deze woorden scheiden de Heeren van Malhanderen / en gingen in de Herberge om hun rede te maken. Olivier met zyn volk waren eerst rede / en reed met zyn volk buyte in schoonder ordonnantie / en sloeg zyn tenten buyten Parys in een velt. Hier en binnen was de Koning op zyn Paleis en riep tot hem Roelant / en zeide: Sie Nebe Roelant / ginter staet een schoon hoop volks / ik bidde God dat hyze bewaer. Doe zy dus spraken / kwam Ogier ryden met zyn volk in goede ordonnantie en wel toegemaekt / en sloeg zyn tenten by Olivier. De Koning zeide: Roelant Nebe / siet ginder Ogier met zyn volk / al schoone mannen / ik bid God dat hyze behoede voor kwaed. Dunap met zyn vrome mannen en Ridders sloeg zyn tenten by Ogiers. De Koning dit siende / zeide hy: siet ginder Nebe Roelant / Dunap met dit schoon volk / God wilze beschermen; dit gedaen zynde ging roelant en wapende hem ook met zyn volk en nam oorlof aen den Koning en reed uyt met zyn heir / het welk een schoon heir was / en vroome mannen wel toe gemaekt / het welk genoegelyk was om aen te sien. En als hy buyten was met zyn volk / sloeg hy zyn tenten by de andere; daer bleben zy liggen buyten Parys tot des anderendaegs / en zo haest als den dag aenkwam reden zy na Keulen. Als zy by Keulen kwamen vonden zy een groote schare Sarazynen. En als zy dit zagen stelden de Hee-

een haer volk in ordonnantie / en reden zo lange dat zij bij haer kwamen: en als zij op een hoogscheut na bij de Heydenen waren / reed roelant en Olivier met haer volk voor het Heidensche heir: Dunay en Ogier met haer volk kwamen na: Als de Heydenen de Kerstenen dus op hun zagen komen / stelden zij haer volk in ordonnantie / en reden de Kerstenen tegen: daer verzamelden de twee heiren / den strijt wert groot / en menig man verslagen / en veel ridders van den Peerde. Doen dede roeland wonder met ten zweerde / en Olivier doorbrak de Heidensche schare: Dunay en Ogier zag men mede menig vroom feit van wapenen doen / en menigen Heiden dooden / zoo dat des Heidens heir zonderlingen bij hen vieren geschoffiert wert / maer principael bij roelant. Als dit zag de Heidensche Koning Carsen dat zijn volk aldus verslagen wert / en faelgeerde bij toedoen van de vromigheid van roeland / sloeg hij zijn peert met sporen / en reed met groote nijt op roelant zo kragtelijk dat hem zijn glavie brak in veel stukken: maer roelant en verschoot 'er niet af. Als de Coning zag dat hij op roelant niet winnen en mogt / en hem die steek niet en hinderde / wend hij haestelijk zijn Peert / meende weg te rijden / maer roeland gaf hem een zoo grooten slag / dat hij hem kloofde totten Peerde toe / dat hij zo doot viel. Als de Heidenen haren Coning doot zagen / waren zij droevig en riepen op roelant: gij boose tyran wat doet gij? Ende bevogten hem zo strengelijk dat roelant veel te lijden hadde: want der Turken waster 60000. roelant in den strijt wesende / en aen alle zijden bevogten / weerde hem vroomelijk / want hij doorsloeg dikwils een man in het Harnasch in twee stukken / dat hij geraekt was dood. Als Dunay roelant dus zeer belagen zag / sloeg hij zijn Peert met sporen / en doorbrak met zijn vromigheid der Heidenen scharen / zoo datter menigen Turk metter dood bevogt. Olivier en Ogier die stoute ridders deden dien dag menigen Turk de zadel ruimen en ter aerden vallen / zo dat de Turken het velt moesten ruimen: Want zij de vromigheid van de vier Heeren niet en mogten verdragen. Als de Heeren zagen dat zij haer vijanden verwonnen hadden / togen zij binnen Keulen / daerse de Coning Asises zeer blijdelijk ontfink en bleven daer veertig dagen. Ten einde van de veertig dagen nam roelant aen den Coning Asises oorlof / en reisde na Parijs / en als zij binnen Parijs kwamen / en de Coning roelant zag was hij blijde ende hiet den Heeren vriendelijk wellekom. De Koning nam Dunay aen d'een zijde / en vraegde hem wat de Koning Asises zeide / en hoe hijze ontfink / en of hem Roelant in oorloge manlijk gehad hadde. Dunay zeide: Heer Coning Roelant heeft hem zeer manlijk gehad / en zeer veel vromigheid gedaen / ik zeg u Heer Koning had Roelant een Ros t'zijnen wille / hij zoude met zijn vromigheid dwingen al dat in de Werelt is.

Het XVII. Kapittel.

Hoe Koning Carel zyn Kroone ophing, om te winnen, die zyn Peert eerst ter staake kwam en die Kroone daar af nam, en hoe Reynout geboodschapt werdt, hoe Malegys Beyaart veranderde dat men 't niet en kende, en hoe Reynout de Kroone won.

DE Coning was droevig dat hij geen peert en wist te krijgen voor zijn Neve Roelant / dat van kragt zo kloek was als Beyaert / die Coning en zoude geen goet sparen mogt hij alzulken Ros krijgen / en zeide waer zal men vinden Beyaert gelijk / had ik zulken Ros ik zou 't mijnen Neve Roelant geven / dan mogt ik reinout dwingen. Dunay zeide: Heer Coning in alle landen is goet genoeg / hier toe zal ik u raed geven. Gij zult een nieu mare doen roepen in diversche landen dat gij u kroone wilt zetten op een staek tusschen Mommatres en der Seynen / wieze daer eerst af halen mag met stormen of minne / gij zultze hem vierwerf met gout opwegen / en zijn peert dat snel loopt zult gij van hem koopen / en geven 't uwen Neve roelant / zoo meugdij 'er reynout mee dwingen. reynout hadde en verspieder in 's konings hof die het hoorde / deze liep met grooter haest te Montalbaen bij reynout en zeide: Heer gij zijt beraden / want Koning carel doet in alle landen nieu mare roepen / als dat hij zijn kroone zetten zal tusschen Mommatres en der Seyne op eenen staek / en dieze daer mag winnen / 't zij

door stormen of met winnen/ de Coning salse hem vierwerf met gout op wegen/ en 't ros dat daer best lopen sal/ wil de Coning kopen van hem en geven 't sijnen Nebe Roelant/ dat hij u daer mede dwinge: zwijgt zeide Reijnout/ wat brengt gij voort/ waer sou hij vinden sulken ros dat Beijaert soude mogen onderlopen of ontspringen? dat en vint men in de Werelt niet/ en is 't waer zo wil ik selfs tot Parijs varen/ raed mijnen Oom/ ik zal maken dat u kroone zal winnen/ en brengense hier ter Stede. En met dat Reinout dat seide/ kwam malegijs in de sale/ en Reinout seide tot hem: Oom hier is gekomen een bode van Parijs/ en seide dat Coning Karel heeft doen kondigen zijn mandamenten in diversche Landen/ dat hij zijn kroone setten zal op eenen staek tusschen twee schoone Steden/ en wiese daer eerst af wint het zij met minnen of met stormen/ de Koning wilse lossen tegen de gene diese wint/ en wegense hem vierwerf met gout op/ en 't ros dattet best zal lopen wil de Koning van hem kopen en geven 't Roelant om mij daer mede te dwingen. Waer waent de Coning in al de Werelt een ros te krijgen dat beijaert zoude onderlopen? 't en is niet mogelijk/ aldus is al sijn opset niet en van geender weerden. Malegijs zeide: ik rade u wel dat gij daer mede met u broeders vaert/ maer gij sult veel van u volk mede nemen dat gij bewaert sijt. Reijnout dede dat hem sijn Oom ried want 't hem wel aen stont; en Reijnout dede beijaert sadelen/ en hij en zijn broeders en zijn Oom. Malegijs bereiden hen te trekken tot Parijs/ en als zij reede waren saten zij op haer peerden en reden zo lange dat sij te Orliens kwamen: malegijs vraegde waer de beste herberge was/ die hem gewesen wert. En als zij voor de Herberge kwamen traden zij van haer Peerden en gingen in: malegijs gink en kocht de beste spijze die hij op de merkt vant. Doe vraegden de burgers aen malkanderen wat ridders dat dit waren die daer gekomen ware? en als de spijse rede was/ ging men eten; men gaf water als de Heeren toe behoort/ en elk ging sitten ter Tafelen en aten en dronken met blijdschap: Als de maeltijt gedaen was/ stonden die Heeren op en elk gink wandele daer 't hem beliefde: Reijnout en Malegijs gingen t'samen in een schoonen Boomgaert daer menigerhande kruid en bloemskens stonden/ daer af nam malegijs dat hem goet dogte/ stamptense t'samen: Als hyse gestampt hadde/ was hij blijde/ en hij nam dat kruid en besmeerde Reinout daer mede over al sijn lijf En als Reinout gesmeert was veranderde sijn coleur/ want hij te voren oud was 22 Jaer/ en nu scheen hij te sijn een Jongeling van 15 Jaer/ want het scheen of hy nooit baert en hadde gehad. Als Adelaert dat sag loeg hij daeromme en wijsde sijn broeders en seide: siet wat ons Oom gedaen heeft met sijn konste; malegijs gink terstont in de stal bij beijaert/ en smeerden alzo hem goet dochte: en Beyaert veranderde/ die zo zwart was als een rave/ die wert over al sijn lijf zo wit als sneeuw. Als die broeders dit sagen/ loegen sij daerom/ en Adelaert seide nu is beijaert onbekent/ had ik 't zo wel niet gekent/ ik en soude niet weten dat 't beijaert ons goede ros ware. Doen seide Ridsaert/ also helpt mij God/ onse broeders mede onbekent/ men mag hem niet kenne. Ridsaert seide? ik seg u voorwaer/ niemant en is onder de Son die seggen soude dit is beijaert/ noch Reijnout mijnen broeders mede. als nu dit gedaen was/ seide malegijs/ nu laet ons gaen rijde na Parijs/ want men kent Reijnout noch beijaert/ geene van beijde/ en mij en sullen sij ook niet kennen. Reijnout die vroome ridderen Heer van Montalbaen/ dede beijaert sadelen en spande twee spooren aen zijn voeten en gorde een zweert/ en niemant van zyn broeders was zo heerlijk opgeseten als hij. Dese woorden die malegijs en Reijnout en zyn broeders gehad hadden/ hoorde een verrader en kende den Edelen Reinout/ hij liep hastelyk in zijn Herberge/ en bereide met haeste sijn Peert en reed tot den Coning/ als hij hem sag groete hij hem. Dit gedaen sijnde seide hij: Edel Heer Coning/ ik segge u so help mij God/ Reinout zal komen te Parijs om u kroone te winnen/ ik hoorde hem 't selve seggen. Als de Coning dit hoorde was hij droevig/ en seide; wat segt gij bode/ ik weet wel dat Reinout hier niet en kwam al mogt hij Parijs daer mee winnen/ de verspieder seide: Edel Heer Coning ik segge u ik sag gisteren te Orliens Reynout en sijn broeders/ Malegijs ook; als de Coning dit hoorde wert hij seer

 toor-

toornig / en riep Fouke van Morlion / en seide / ik sal u geven 400 mannen daer suldy kapitein af zijn / en sult trekken na mijn Neve reinout en siet wel toe dat hy u niet en ontgaet / en is 't dat gij hem vint / so suldy hem gevangen brengen / en als sy hen weeren willen / meugdy my de hoofden brengen ik salse u met goud op wegen. Fouke sprak tot den Koning dat hy 't geerne dede. Dus reed Fouke uit / en bereide de wegen. Het en dede God met zijn gratie Reynout wert gebangen / want de wegen sijn naeu beset. Hier binnen is Reynout met sijn broeder gekomen op vier mylen na Parijs / daer een schoone Fonteine sprank / daer gink Reynout en malegijs van den Paerde / en seide tot Adelaert gy sult Kapiteyn wesen van dit volk en blyven hier leggen / ik en Reynout sullen t'samen rijden na Parijs / maer of 't quam dat men ons met kragt slaen woude / soo sullen wy den hoorn blazen: en als gy 't hoort / dat gy dan met u volk ons te hulpe komt. Adelaert seide: ik doe 't geerne / aldus scheyde reynout en malegijs van hem en reden na Parijs / malegijs zeide tot reynout / wat men tegen u seyd / antwoort zoo zoetelyk in britaens als of gy geen Francois en kondet: met dien zag Fouke reynout en malegys komen ryden. Hy sprong harstelyk op zyn ros / en reynout zag Fouke en zeide: Oom wat doen wy hier? ik sie Fouke van morlion / die is mijn meeste vyant / daerom laet ons weder keeren tot ons gezellen / en laet ons een ander straet ryden / die wy vrolyk ryden mogen. Malegys zeide: gy en zyt niet vroed dat hoore ik wel aen u woorden / ryd voort hebt geen angst / want u of Beyaert mag niemant kennen. As 't dat zy my kennen ik geve hen lieden te bate al dat hun helpen mag. Fouke reed na Reynout toe en hadde een schagt in de hand; als Fouke by reynout kwam / dagt hem dat 't was een jonge / en zag dat hy ontwapent was. Doen schaemde hy hem zeer / en liet zyn glavie ter aerden vallen / en nam reynout met den arm / zeggende: waer zydy geboren / alzo helpe my God / ik en zag nooit zo grooteen Paert als daer gy op sit / 't heeft Beyaerts gank / en waert van hayr als Beyaert / zoude ik zeggen dat het Beyaert was. reynout antwoorde in britaens met zoete woorden. Doe zeyde Fouke spreekt Francois / dat u God schende / ik en verstaen u niet / ryd heen en hebt ramp. Doe kwam Dunay ryden / en zeide tot Fouke hoe en hebdy reynout niet verslagen? Doe zeide Fouke weder 't is reynout niet / het is eenen Jongen van 15 jaren hy heeft nog geenen baert / en ik en kon hem niet verstaen / want hy is gekomen uit Brittanien: doe stak hy zyn zweert in zyn scheide / en stak zyn ros met spooren / en reed na reynout wat 't Peert loopen mogt / en als hy by reynout kwam nam hy den toom van den Peerde in de hant / en zeide: Jonkheere waer zydy gebooren? reynout zeide hem met zoete woorden in brittaens / in barwyk ben ik gebooren. Dunay zei / spreekt Francois ik en verstaen niet. Als Dunay anders geen tale van reynout hoorde / zeide hy met arren moede / vaert henen in Duivels naem. Dunay nam Malegys Peert by den toom / en zeide / zegt my waer de Jonkheer gebooren is / die daer alleen ryd. Malegys antwoorde in Frans / in brittanje is hy gebooren / en is eens Graven kind / maer zyn land en steden heeft hy verzet. Dunay zeide / zegt my van waer hem dat ros gekomen is / 't is sterk / groot / en snel / zo helpt my God / ik en zag nooit zo groot / en heeft Beyaerts gank en maeksel. Doe zeide Malegys / 't en is geen wonder dat 't groot is / want 't at nooit anders dan koorn en brood / dat om dat die jongeling / myn Heer gehoort heeft dat de Koning heeft doen roepen alle tot zynder Kroone om de zelve met rennen te winnen / want de Koning wil dat ros koopen / 't gene het snelste is van lopen en geven 't zijn Neve roelant om reynout daer mee te dwingen / daerom is 't hier gekomen dat hy hoopt de Kroon te winnen. Doe zeide Dunay: hebdy van reynout niet vernomen? Malegys antwoorde: ik meene dat hy nog agter is / hy staet zeer na 's Konings wagter. Malegys nam oorlof / en reed na reynout / en Dunay reed na Fouke / en zeide: my dunkt wy hebben groote slegtigheid bestaen / dat wy den koene reinout wagten / want ik weet wel dat hy te Parys nog hier omtrent nieten kwam / al mogt hy daer mede gewinnen heel Senlis / blois en Amiens. Fouke zeide dat is waer; en verneemt dit den koene Grave reinout / zo zal hy zyn spot met ons houden. Doe keerdense wederom

derom: als de Koning Fouke zag vraegde hy hoe 't vergaen was, of se Reynout gevangen hadden? Fouke antwoorde, neen wy Heer Koning. Dunay seide: Heer Coning ik segge u dat wy groote slegtigheid bestonden, doen wy den vromen Reynout wagten, want ik weet wel dat hy te Parys niet en kwam al kost hy daer mede winnen Amins en Orliens. Doe sprak de Coning, Dunay gy segt waer, maer Reinout is een van u magen, ik segge u certein is dat myn reynout opkomt, ik sal u voor hem doen hangen: Doe seide Dunay: Heer Coning ik sal u raed geven, gy sult alle Poorten doen sluiten, de vreemde ridders en Baroenen buiten laten, en in elken Poort setten 30 gewapende mannen, of men reinout ergens vernam dat men hem vange, en brenge. Doe seide de Coning Heer Dunay dat 's goeden raed. Terstont dede de Coning al de Poorten sluiten, en sette by elke Poort 30 gewapende mannen. Doe is reinout met malegys gekomen voor de poort van Parys, en klopte aen maer men hoorde se niet, als malegys dat sag stak hy syn hooft door het klinket, en sag daer een gewapent man staen die sprak hy met schoone woorden toe, en seide myn vrient, waerom doet de Coning de Poorten toesluiten, des verwondert my seer, en dat alle de ridders hier buiten moeten blyven; meent de Coning dat hy al de goede Peerden binnen heeft, neen hy, hier is een beter buiten: Die goede man seide tot Malegys 't is om reynouts wille gedaen: Malegys seide, is het anders niet, wat weten wy van reynout, maer ik heb gehoort dat hy voor of te agter is, ende staet na 's Conings oneere: By reynout, stont een rabout, ende seide: Sag ik oit reynout soo sie ik hem nu, 't is de Jongeling die daer op 't groote Peert sit: malegys heeft hem met toeverye soo verandert. Beyaert verstond dat, so wel of 't een mensch geweest had en sloeg de rabout voor zyn borst dat hy dood viel. Doe seide Malegys: dit Peert heeft desen knegt dood geslagen. De Heer seide, dat ros heeft regt gedaen, want Beyaert is pik zwart, dit ros is witter dan een sneeu, ook kennen wy reynout wel, want hy heeft een gedaente van 22 jaren, dese Jongeling scheen geen 15 jaer, men dede de Poort open en liet se binnen ryden: Doe vraegde malegys na de beste Herberge die in Parys was, men wees se hem, en als zy voor de Herberge kwamen traden zy van haer Peerden, en de Peerden werden in de Stal geleid, en de Heeren gingen sitten ontbyten, doen schonk Malegys de waert een Peert dat goet was, en was een Cortenaer. De waert dankte hem en dede de Heeren wel te gemakken, en was blyde van zy gifte, hy gink ter merkt en kogt goede spyse. Als de Heeren gegeten hadden gingen sy slapen, des nagts ontsprank Malegys, en song van blydschap, stont op en gink in de stal by Beyaert, bant zyn regter voet, en gink te werke met syn konst, soo dat beyaert veranderde zyn vettigheid, en scheen seer mager en lam te wesen, ja ten scheen niet weert te zyn twee penningen. Als de Weert Beyaert dus verandert sag verwonderde hem, en wert toornig, seggende: gy boose Ourson wat hebdy den ros gedaen? u verdoeme God en sydy niet Malegys, ik beloof God eer ik eet of drinke sal ik 't den Coning seggen. Als Reynout dit van den Weert hoorde, wiert hy toornig en seide: Heer Weert overliegt ons niet voor den Coning, want dat was misdaen, of myn ros op u stal geargeert is, suldy ons daerom verraden en voor de Coning valschelyk beliegen. Doe seide de Weert ik segge u in der waerheid ik sie wel dat gy Reynout zyt, ik sal 't den Coning seggen reynout wiert toornig, en sloeg hem zyn hooft af dat 't voor hem neder viel, en seide: ten weert immer van u niet geseid: Dit sag de Waerdinne en riep luyde, ô Wagt, en mishaerde seer, roepende ô God wat sal ik doen? myn man is hy daer verslagen dat heeft die jongeling gedaen: doe seide malegys tot de vrouwe, ik seg u by God is 't dat gy niet en zwygt, ik sla u mede 't hooft af, de vrouw waer vervaert alsse dit hoorde, en door angst van de dood zweeg zy. reynout en malegys sadelden haer Peerden, en reeden buiten Parys in een schoon plein, wagtende daer tot den Koning gegeten had, als de maeltyd ten Hove gedaen was reed de koning met zyn baronnen buiten, hem volgde al die prys wilde halen. maer die geen goet Peert had was droevig. Als zy kwamen op 't plein daer de kroon was, zo reed Malegys en rey-

nout

nout mede onder de Heeren. En als sy Reynout sagen met Beyaert dat seer mismaekt scheen/ hieldense de spot met hem/ seggende: siet desen man zal nog heden prys behalen/ en door zyn manlykheid de kroone winnen/ en 't ros dat zo goet is sal de Koning van hem kopen/ en geen gelt daer aen sparen. Als sy alle haere spot met Reynout hielden/ seide hy daer op met soete woorden/ God mogt my heden zo veel gratie geven in myn jonge leven dat ik de kroone wan. Doe stont daer by een borger die 't hoorde/ die daerom loeg en seide: Vrient gy zegt waer/ 't ros mag u kwalyk dragen/ en u habyten zyn niet goet/ maer vrient doet mynen raet/ keert weder in de Stad en huert eenen Esel voor dit Peert/ want hy heeft lange syden/ en mag seer wyt schreiden. Hier en binnen gaf se de Koning oorlof datse soude ryden om de kroone te winnen/ en die daer hadden de beste rossen steiden hen om de kroone te winnen/ en elk sadelde zyn Peert. Doe trad malegys van den peerde/ ontbont Beyaert synen regter voet/ ende daerde zyn konst/ en Beyaert had weder zyn kragt/ ende was snel ende sterk als te voren. Malegys seyde tot Reynout/ nu peinst om wel te doen Nebe: en met saligheid moet gy keeren/ en ik sal reiden door Parys/ en aen d' ander syde van de Zeine daer sal ik u ontbieden. Doe scheyde malegys van Reynout; hier en tusschen waren de gene die om de kroon te winnen reden een groot stuk voor. Doe seyde Reynout: Beyaert goede ros/ sal een ander de kroone winnen dat waer groote schande. Beyaert gy moest u wat haesten/ my dunkt dat gy traeg syt. Beyaert dit horende begost te lopen dat elk mensch verwonderde die 't sag/ want 't liep met een vervolgen moed/ en vloog al haddet eenen Pyl geweest. De Heeren die dit sagen seiden tot malkanderen: Wy hielden heden onse spot met dese Jongelink/ maer my dunkt geeft hem God gratie/ hy mogt de kroone wel winne/ my dunkt hy heeft waer geseid/ met dese woorden wert de Coning beyaert gewaer/ en seide: siet ginder Nebe Roelant dat ros dat zo snel loopt/ sal ik nog t' avont kopen en geven u/ stet dat gy dan daer mede Reynout dwingt: want besiet dat ros wel/ 't heeft een loop als beyaert/ waert so wel zwart als wie/ ik sou seggen datter beyaert waer. Roelant seide: Heer Coning het is waer. Onder dese woorden die de Coning tegen Roelant hadde is Reynout verre voor d'andere peerden ter kroone gekomen/ en heeftse genomen van de staek daerse op stont/ reed met beyaert in de Zyne/ en voerde de kroone weg. Als dit de Coning sag was hy droebig/ en riep: vrient geef my de kroone weder/ ik salse vierwerf met Goud opwegen/ en u ros dat so snel van lopen is wil ik kopen van u/ en geven daer voor wat gy eyssche kont: Reynout antwoorde: Heer Coning dit ros is myn/ dingt een ander/ waer soude gy vinden een ros zo groot als beyaert/ en dat hem soude onderloopen? en al de wereit vindys niet en ik hebbe de kroone gewonnen/ en ik wil 't gout nemen datter aen is/ en geven 't die my dienen/ ik seg u Heer Coning saegdy ooit Reynout/ so ben ik 't. Als dit de Coning hoorde/ veranderde hem syn bloed/ en seide met eenen droevigen moed: Reynout Nebe ik bid u geef my myn Croon weder. Reynout seide: Heer Coning ik en doe des niet/ want de kroone wil ik behouden/ en myn oorbaer daer mede doen/ de steenen die daer aen staen zal ik tot mommalbaen setten/ datse yegelyk mag sien/ want geen Cooplieden en behoordense te dragen/ het is beter datse beyaert dat goede ros draegt/ zoo ik verneme wildy een Coopman van peerde syn. Coning Carel seide: ik bid u dat gy my weder geeft kroone/ ik maek u voogt van al myn goet/ en Adelaert sal ik maken myn Drossaert en Ridsaert Bottelier/ met Ridsaert te samen. Reynout seide: Heer Coning en dienden wy u niet als 't u geliefde/ gy soud ons met groter droefheyd loonen/ dat weet ik. Heden Heer Coning doe gy u kroone in 't Plein dedet setten/ meynde gy te vinden een peert dat beyaert sou ontlopen. Neen gy Heere Coning dat mist u/ want ik heb gereyst door veel Landen/ maer nooit en sag ik beyaerts gelyk/ en ik en gave het niet voor een Peert soo groot van Goude als beyaert is/ want het is bloem van alle peerden. Hier en binnen kwam malegys/ met grooten haest wat dat tet Peert lopen mogt/ en riep luyde: hebdy de kroone gewonnen/ Reynout Nebe/ dat wil my segge? ja Oom seide Reynout/ dank hebt gy en u Oom malegys/ en ben met beyaert gekomen over de Zyne. Doe

sprak

sprak Malegys van den Peerde en kuste Beyaert voor zynen mont. De koning zeide: zydy van Malegys, ik bid u raed uwen Neve dat hy myn kroone weder geve / ik zal hem 3 maende vrede geven / zoo mag hy met vrede ryden te Dordoen / en spreken zyn moeder / want zy hem lief heeft. Malegys zeide: komt over Heer koning / wy zullen u kroone geven. De koning dit hoorende / wert toornig / en zeide volgt my gy ridders / als roelant en Olivier / des bid ik u / want ik Malegys niet en betrouwe om zyn toverye / daerom volgt my. Malegys dit hoorende van den koning zeide hy: Heer koning geen van u mannen en rade ik datze dwaesheyd beginnen datze in der Seyne komen over de boven / want dan siet / ik doeze alle verdrinken / datter niemant te Land kome. koning carel zeide weder / gy trawant ik zegge u / ik en kome niet over by u / want haddy my daer gy zoud my in u gevangenis voeren. Malegys zeide: Heer koning gy zegt waer / met dien sprong reinout op Beyaert / en Malegys op zyn Peert / en scheiden van den Koning / en reden tot haer gezellen / alle Reynouts broeders en 't ander volk dat hem verwagten / waren blyde dat Reynout met de Kroone kwam. En Malegys hietze welkom / en reden te zamen in Montalbaen.

Het XVIII. Kapittel.

Hoe Koning Carel Koning Jewyn ontbood doe hy Hof hielt, en Koning Jewyn beloofde dat hy Reynout met zyn Broeders leveren soude in Koning Carels gewelt, 't welk hy niet volbrengen kon, want zy haer daer uit vogten.

ALs Reynout en Malegys dus van de Koning gescheyde waren / en hem de Koninglyke kroone ontvoert hadden / was den Koning zeer droevig / want Pinxteren begon te naken / dat de Koning Hof houden zoude / so moest hy een ander doen maken: Koning Carel ontbood alle zyn vrinden en magen / en al die onder hem waren geestelyke en wereltlyke; en hy ontbood sonderling Koning Jewyn dat hy tot hem kwame / 't welk hy dede. Als Koning Carel de Heere te Hove had die hy begeerde / hielt hy Feeste met vreugde. En als de maeltyd gedaen was stont Koning Carel op / en riep Jewyn tot

hem / en gink met hem in een kelder. Doe zeide Koning tot Jewyn / ik bid u dat gy my levert Reynout en zyn broeders ik zal u geven 4 peerden met Gout beladen / op dat ik mag wreken de dood van mynen Sone. Als Jewyn dit hoorde wert hy verwonnen / vermits het goet dat hy beminde / en seide: Heer Koning wil gy my 4 Peerden met gout geladen geven / ik belove Reynout met zyn broeders te leveren. Koning Carel vraegde: soud gyze my leveren konnen zonder deeren van mynen Lyve? Doe zeide Jewyn: Heer des weet ik wel raed / ik zal u die vier ridders leveren elk op een muyl zonder wapen / doet 'er dan uwen wil mede. Koning Carel dit van Jewyn hoorende / wert verblyt. Jewyn zeide: Heer Coning laet ons keeren in de zale / op dat ons opset niemant verneme die 't Reynout zegge want vernam hy 't / hy zou my dooden: En als gyse hebt / bewaertse dan wel want ontgaen zy u Reynout zal my dooden. Koning Carel zeide: Heer Koning gy en dorst niet dugten / want komen die ridders binnen Vancoloen / ik en lietze myn niet ontgaen om geen goet. Koning Carel en Jewyn hebben dus hare raed gesloten en zyn in de zale gekomen / en alle de Heeren die in de zale waren / deden hun reverentie. En Jewyn heeft terstont aen Koning Carel oorlof genomen / en aen d'ander Heeren / en reed met haest na zyn Land. En de Heeren die by Koning Karel waren gebleven / namen oorlof aen Koning Karel / en wouden t' huys reyzen. Koning Karel zeide: Gy Heeren ik en

laet

laet u niet reyzen / want gy moet alle varen in Vaucoloen / en wagten daer Reynout en zijn broeders / want ik hebbe hem van Koning Jewijn zijn Sweert gekogt / hy zalze mijn leveren te Vaucoloen om 20000. Kroonen / zonder harnas of wapen / en elk een mantel om hebbende. En alsse daer komen / siet dat gyze van vangt / kondy my leveren de hoofden der jongelingen / ik zalze vierwerf met goud opwegen. De Heeren waren zeer blijde van des Konings woorden / want zy hadden het goet lief. En de Koning Carel zeyde tot Fouke / ik make u Constapel van den Heire. Fouke zeide. Heer Koning ik zal mijn beste doen / om uwen wil te volbrengen. Terstont maekten hen die Heeren rede / en reden na Vaucoloen om Reynout en zijn broeders te wagten. Coning Jewijn / die deze verraderits plegen zoude / is in Gasconggien gekomen / ende is gereyst na montalbaen / om Reynout met zijn broeders daer te binden die hy daer niet en vant / want zy waren op dit pas te Bordeele in 't Woud om Wild braed te vangen. God verzag datze dinge zo veel alsse op 4 peerden laden mogten / en hier mede keerdenze na huys. Als zy buyten 't foreest kwame / zagen zy een teken; Reynout liet zijn hooft hangen op zijnen Schilt. Doe zeide Adelaert; zegt my Reynout broeder / dat u Godeere / waerom zijdy dus bedroeft? Reynout zeide: ik zeg u broeder dat mijn hooft my zo wee doen / dat ik niet en weet waer blyven. Adelaert zeide / ten is geen wonder want wy hebben te lange gejaegt. Doe redenze zo lange datze kwame by Montalbaen / daer zag Reynout op de Tinnen van montalbaen veel volks leggen. Doe zeide Reynout: helpt Maria Moeder Gods / wie mag wezen op Montalbaen? Waer mag zijn Clarisse mijn Vrou en Malegys mijn Oom? Als Reynout in deze klagte reed / zoo heeft 't binnen gesien eenen Ridder van Mantelbaen / en reed Reynout te gemoet als hy 'er by kwam zeide hy; Reynout edel Grave zijt niet verbaert / Coning Jewijn is gekomen om te zien wat gy doet. Reynout antwoorde: wellekom moet hy sijn. Als Reynout te montalbaen kwam / soo gink hem Jewijn te gemoet / en Reynout dede hem reverentie en seide Heer Koning weest wellekom. Jewijn seide: Reynout ik hebbe u seer wel van doen. Reynout seide: had gy mijn ontboden / ik waer met mijn volk geerne gekomen / ja wel met vyfe duyzend man. Doe antwoorde Jewijn: trouwens Reynout dat betzouwe ik wel / maer daer en is geen beter boodschap dan een man selver doet / en ook heb ik u boodschap getrouwelijk gedaen aen Coning Karel / ik hebbe uwen peys gemaekt. En als hem Reynout dese woorden hoorde spreken; verheugde hem 't hert en seide: God sy daer af u loon / so en was ik nooit mijn leve soo blijde / als van den soene van mijnen Oom / des meugdy my seer wel geloven; maer segt my Heer Coning / wat soen sal ik mijnen Oom geven / sal ik hem ook een voet val doen? Jewijn seide: Gy sult teegen den Coning versoenen te Vaucoloen daer suldy hem verzoeken wullen en barvoets. Als Jewijn dit seide wou Reynout hem kussen aen sijn mont. Doe seide Jewijn: Reynout en kust my niet / want mijn hooft zweert my soo seer dat ik 't niet lijden en mag. Doen seide reynout / ik sal varen tot Vaucoloen / en nemen met my 300 mannen / ter avonture of men verraet op my sogt / datse my en mijne broeders te hulpe kwamen. Doen seide Jewijn: reynout dat en mag niet sijn / want gy en u Broeders moeten allen varen / en gy meugt beyaert niet mede nemen / nog ridders of Schiltknegten / want uwen peys is sodanig gemaekt / dat gy met u broeders ootmoedelijk moet ryden op Muylen van Argon sonder wapens in u kleederen. reynout seide / dat en doen ik niet / die woorden sijn voor niet / sou ik so in Vaucoloen varen? en so mijn peys niet gemaekt was tegen de Coning / alwaer ik so groot als een kerk ik en ontgingt niet. Jewijn seide / ik seg het u by al dat leeft / u peys is gemaekt. reynout seide ik sal my gaen beraden met mijn broeders en vrouw / die hy t' samen in de Zale vont. reynout seide; Vrou wilt ons helpen raden / want u vader seid dat mijn peys gemaekt is / en dat ik en mijn broeders moeten varen in Vaucoloen / en soenen daer onse Oom met wullen en barvoets / en waer dat waeragtig dat mijnen peys gemaekt waer ik en waer niet so blijde al gaf men my half Vrankrijk. Vrou Clarisse seide; Heer ik rade u dat gy daer niet en komt / want in waerheid seg ik u / te nagt als ik te bedde lag so dogt my dat ik

sag

zag in myn droom / dat ons goede ros gewoon was in arren moede / daerom dugt ik dat gy zyt verraden. Heer blyft in u Kasteel / zo en dorft gy nergens voor zorgen / en zend een verspieder in Vaucoloen / die zal wel vernemen of gy vry varen meugt of niet; Reinout zeide: Vrou ik en doe des niet my komt 'er af dat wil / ik zal varen in Vaucoloen en tegen den Koning zoenen; de vrouwe dit horende / zeide Edel Heer doet dat ik u zeggen zal / bid myn Vader dat hy met u varen met alle zyn ridders / wel gewapent tot in 't land van Vaucoloen / zo mag u geen kwaet geschien / want ik dagte voor u Edel Heere / ende is 't dat hy mede ryden wil / zo meugt gy in Vaucoloen vrylyk ryden / gy en u broeders mede: En is 't dat hy 't niet doen en wil / zo en vaerd 'er niet / het staet my voor dat u de vaerd berouwen zal. Met dien keerden zy alt' zamen uit de kamer / en gingen by den valschen Koning Jewyn; Reinout zeide / Heer Koning ik bidde u dat gy my met u ridders geleid in Vaucoloen / zo mag ik weder keeren en behoeden myn lyf. De Koning zeide: Edel ridders dat en mag niet zyn / want u peis is alzo gemaekt tegen Koning Carel / dat gy met u broeders alleen moet varen zonder Wapen / Zweert en Beiaert / en ik zal hier gebieden / en 't kasteel waer nemen / gy zult nergens voor zorgen: als de Vrou deze woorden haer Vader hoorde spreken trad zy nader / en zeide: Reinout ik bid u dat gy daer niet en trekt / ik zeg u voorwaer ik hoore wel dat myn Vader u verraden heeft. Reinout horende deze woorden / wert toornig en sloegze voor haren mont dat haer 't bloed te neus uitsprank en zeide / wat is 't dat gy zegt / ik en gelove u niet; waeromme zoude u Vader my verraden tegen mynen Oom? wat heb ik hem misdaen / want ik heb zeer schone kinderen by u / die u Vader zeer bemint; en ik zegge u vermaledyd zyn zy alle die kwaet zeggen van haren Vader / ik zegge u vrou ik en myn broeders zullen alle in Vaucoloen varen en eenen boetval doen. Met deze woorden nam Reinout oorlof / en Koning Jewyn dede de muilen halen / en de mantels daerze in ryden zouden: en de Heeren zaten op hare Muylen en reden na Vaucoloen. De vrouwe was zeer droevig en had om Reinout groten rouw / en riep Kidzaert / zeggende: Ay Edel ridders ik bid u neemt deze vier zweerden en voerze heimelyk mede / want ik zegge u wistet Reinout gy en zoudze niet mede nemen / en ik dugt gyze nog wel van doen zult hebben. Kidzaert dit horende dankte haer zeer ende ontfink die zweerden / en hieltze heimelyk / zeggende: ik zalze geerne mede nemen. Hier mede namen zy alle oorlof / en Reinout met zyn broeders lieten Montalbaen: de vrouwe weende zeer en bad datze God in hoede nam. Als Reinout een stuk gereden had hief hy op een liedeken / om dat hem het hert verbrolghen zoude. Adelaert zeide ik zeg u broeder een man die in dus zwaren oorlogen en perykel is en behoort niet te zingen: Reinout zeide broeders myn hert is my zo zwaer ik en weet niet wat bedieden mag / ik bidde God dat hy ons beware. Doe zeide Adelaert: hoe is 't broeder / is u anders iet dan wel? Reinout antwoorde: broeders myn hert en zeid anders niet van goet / aldus laet ons in Gods naem varen God geve ons alle ding ten goede. Aldus reden zy zo lange dat zy by Vaucoloen kwamen. Ende met dien heeft Reinout Fouke verzien. Doe zeide Reinout: helpet H. Kruice / my dunkt wy varen alle in dood / ik heb gezien Foukens standaert: Doe waren de broeders weemoedig en zeiden / Reinout laet ons vlien / want Koning Jewyn heeft ons verraden: Reinout zeide broeders ik hope aen God dat Koning Jewyn zulk verraet niet en zoude willen doen: Als de broeders deze woorden te zamen hadden / zo heeft Fouke gezien / en riep gy Heeren maekt u bereid / ginder komt de Grave Reinout met zyn broeders gereden op Muilen van Arragon. Fouke was stout van moede / hy sprong met haeste op zyn ros / den Schilt aen zynen hals / en nam een Glavie in de hant / en stak zyn Paert met sporen. En als hy by Reinout kwam / zeide hy: geeft u gevangen / want gy Beiaert u goede ros agter hebt gelaten met kwaden rade / want nu zal ik u alle vangen / en zenden u den Koning van Vrankryk / die zal u alle hangen: als Reinout dit hoorde zeide hy: Ik hope dat gy niet en zult / en by u woorden zult gy bedrogen worden / en van zulker dood wil ons God beschermen / maer ik bidde u wil my

helpen aen mynen peis tegen den Koning / ik wil u geven 400. Kronen / en Beiaert myn Peert / en myn Kasteel van montalbaen wil ik van u ontfangen te leen. Doe zeide Fouke: wat my daer of komt gy bid om niet / geeft u met haesten op / want gy moet gevangen wesen. Reinout zeide / Fouke laet my door ryden / op dat ik den Koning te voet vallen mag. Fouke seide: Ik zegge u reinout / Koning Jewyn / uwes wyfs Vader heeft u verraden / want hy heeft u verkogt om 20000 kronen; Als Fouke dese woorden tot reinout gesproken hadde / zeide hy / reinout gy moet gevangen met my varen tot de Koning. reinout seide gy zult 'er aen liegen / also helpe my God / eer gy my met kragte vangen zult / ik had my liever dood te vegten / dat zeg ik u. Als Fouke reinout dese woorden hoorde spreeken / wert hy met toorn ontsteken / en liet zyn zweert zinken / en wonde Reinout doorsteken: Reinout dit ziende dorst den steek niet verwagten / en gink besyden den Muil neder / nogtans geraekte Fouke metter Speere wel drie vingeren diep / en zyn Speer was al bloedig: als Adelaert dit zag zeide hy / reinout is 't noot? Reinout zeide / zwygt gy schalk / ik hebbe geen noot / Ridsaert dit ziende dat Reinout gekwetst was / spronk voort / en gaf Reinout dat goede Zweert Florenberge. Doe zeide ridsaert tot Reinout: Die zend u myn vrouwe Claredes / had gy gedaen mynen raed / 't waer ons te goede vergaen / want zy kende haer vader den Koning beter dan gy broeders. Als de Edele Reinout Florenberge zag / verligte hem dat herte: Reinout zeide / Waer zyt gy Fouke van Morlon? God geve u schande en verdriet gy en doet dat Karel gebied / gy waent ons te vangen en te binden / en Koning Karel te zenden / ik heb Florenberg in de hand / en anders geen wapen zydy koen so komt nader. Als Fouke Reinout dus hoorde spreken / keerde hy dat Paert met haesten / en reed na Reinout met grammen moede: hier en binnen had Reinout elk een zweert gegeven / en Fouke meende Reinout met kragt te door ryden; maer Reinout nam Fouke en hieuden Speere aen twee / en nam foukens peert by den toom: met dien sloeg hy Fouke op den helm / en doorsloeg den helm van stale / so dat 't zweert door ging tot de knien / en viel dood voor zyn voeten doe was reinout blyde: en zeide / God vermaledyde u / nu en zuldy ons niet hangen of gevangen voeren den Koning. Met dien spronk reinout op foukens ros / dat sterk en groot was / en meenig mark weerdig. Binnen dien dat reinout dat ros beschreden hadde / so heeft elk van zyn Broeders een frantoys van den Peerde gevelt en der rossen beschreden en reden: zamen roepende; slaet voort Reinout laet ons omryden; want wy worde gevangen of moete dood blyven / Koning Jewyn heeft ons met verraenis gebragt in dese last: Reinout zeide / zwygt broeders ik hebbe Florenberge in myn hand / wyk ik heden een man? God verbie my zyn ryk. De broeders werden stoutelyk aengevogten / en daer was het gekrysen zeer groot / daer vogt Reinout gelyk een grimmende Leeuw / en al zyn broeders desgelyks / want zy vogten van 's morgens tot overmiddag. Doe zei Reinout die edel grave: My verwondert dat wy zonder wapen zyn / en nog leven; daerom treed van u Peerden ende doet aen dese wapenen van de gene die daer verslagen liggen / het is van node / ik zal u beschermen dat u niemant misdoen zal of hy zal 't mette dood bekopen. Met dese woorden traden Reinouts broeders van den peerde en wapende hen haestelyk / en namen de Harnassen van 4 Edelingen dewelke zy aentogen / en dat vierde gaven zy reinout dat hy 't aen doen zoude. Adelaert zeide; broeder treed van u Peert en doet deze wapenen aen / wy zullen u beschutten dat u niemant misdoen zal. Met dien zaten de broeders op haer Peerden en hielden hen vast by malkanderen / om reinout te beschermen / de welke van den den Peerde getreden was om het harnasch aen te doen / en eer reinout de wapenen aen dede zo kwam op hem en zyn broeders Merryn van Morlion met twee duizent man / en sloeg met al zyn volk kragtelyk op de Heeren. Eer reinout te Peerde konde komen was Adelaert zyn Hals-berg voorgeslagen / en ridsaert gewond en wert gevangen van Merryn van Merlion. Doe zeide Merryn tot ridsaerd: ik zal u terstond zenden den Koning van Vrankryk / die u niet gave om al het goed van de wereld / en hy sal u doen hangen te mondfaucon. Ridsaerd antwoorde; Merryn dat is

myn leet. Doen hiet Wezryn 24 ridders dat zy nauwe toesagen tot ridsaert / die hem gebangen voeren zouden in Vaucoloen; als reinout gewapent en op zyn Peert was / zag hy om en miste zynen broeder ridsaert / daer hy met haesten na vraegde. Doen zeide Adelaert hy is gevangen van Wezryn. Als reinout dat hoorde / was hy wel te moede / en sprak laet ons ryden en hem beschutten. Wat zou ik bedryven / zeide Adelaert / myn hals berg is doorslagen / en ik weet wel dat hy zeer gekweist is / ten doe God hy moet 'er af sterven / daerom is beter ridsaert alleen verloren dan wy alle. Als reinout dit hoorde van Adelaert / wert hy toornig en zeide: wat zegdy vals katyf / zullen wy lyden dat men ridsaert voor onze ogen gevangen weg voeren zou / en zenden de koning die hem hangen zou / waert dat hy hem konde krygen / of 't nog zo kwame dat wy onze peis geraekten tegen koning karel / zo zou men zeggen ziet daer ryden Aimyns kinderen die tegen koning karel stryden wouden / daer zy grote schande af hebben / want de koning heeft een broeder doen hangen / waer dit niet grote schande wat men daer af zeide? met dien heeft reinout zyn ros met sporen geslagen dat hy op Fouke wan dat men prees weerdig te zyn 1000 pont / maer het dogt reinout traeg te wesen en hem niet weert te zyn een myt / zo was Beiaert sterker en snelder: Hier binnen hebbender dertig ridsaert gevangen gestelt op een Peert / en bonden zyn beenen aen den stegel reep / en reden daer mede na Vaucoloen / en gaven hem menigen slag / en zeiden smadelyk tot ridsaert: Nu zydy gevangen en dės mogen niet ontgaen of verdingen / wy zullen u korts leveren koning karel / die u zal doen hangen. ridsaert zeide in hem zelven: ô genadige God ontfermt u myner / want myn leven is gedaen: Ay reinout / liebe broeder / ik bid God hy u beware van misval / en al myn broeders / my en ziedy nu nimmer weer: Met dien dat ridsaert deze woorden gezeid hadde / kwam reinout niet als een mensche / maer als een duivel / en riep luide: gy boze trawanten gy moet uwen roof laten / met dien zagen de ridders om en waren van reinout zeer verbaert / en zeide tot malkander: ginder komt reinout / hy is zeer toornig / laet ons vlien 't is tyt / of wy blyven alle dood: reinout komende by de ridders die ridsaert gevangen hadden / sloeg d' eerste daer hy by kwam in twee stukken / en nog twee dood / de andere en boden geen weer / als zy dit zagen vloden zy weg / dus verloste reinout zyn broeder / en zeide hoe is 't broeder zydy zeer gewont. ridsaert zeide neen ik broeders ik ben gezont Gode zy lof: reinout zeide weder gy blode kalf waerom laet gy u vangen zonder weer / deze reize zal ik 't vergeven / God moet my verdoemen / gevallet meer ik zal u niet meer beschutten / ridsaert zeide broeders ik en mogt beteren / want myn ros bleef onder my dood / eer ik op konde komen was my myn Zweert benomen / dus wert ik gevaen: Als zy nu dus tegen een spraken / had Wezryn reinout zo verre vervolgt / dat hy by hem kwam / en reed met kragt op hem / en sloeg reinout onverziens met een speere zo vreesselyk / dat hy al verdoost zat in den zadel: en zeide: gy valsche tyran gy hebt myn broeder verslage den Edele Fouke van Morlion / kwalyk moet gy varen / nu zal ik u binden en zenden u Koning karel / die u te Montfacon zal doen hangen. Binnen dien is Reinout bekomen / en verhief zyn zweert met zulken kragt dat hy hem het hooft kloofde / en viel dood ter aerden. Doen zeide reinout: Wezryn hoe is 't / doet u iet zeer wildy my vangen en binden / en zenden: de Koning dat hy my en myn broeders hange ik wane gy en zult. Als dit Wezryns volk zagen begonden zy te beklagen haren Heere / en zeiden / wy zyn nu al verloren / want ons Heere is dood: dat heeft reinout gedaen / gy meende reinout te vangen maer 't is om niet hy heeft 't bekogt. Doe sloeg Wezryns volk zo vreesselyk op reinout en zyn broeders / en weerden hen zo dat Roelant / Olivier of Ogier noit zo eerlyk en vogten als dese Broeders deden. Doe kwam de Grave Kalon met zyn volk toegeslagen / ende Grave reed op reinout en stak hem zyn ros dood / doe wert reinout toornig en sloeg den Grave dat hy van den rosse viel / reinout sprong op 't zyn / dus hadde reinout twee rossen van dien dage. Doe reed hy daer hy 't heir dikste zag / en brak haer batalje / dese stryt was zeer groot tot reinout / hy sloeg 'er menig dood. Onder des wert Widsaert zo onmagtig dat hy hem niet verweeren konde /

konde / want 't bloed gink van zyn herte / zo dat hem zyn leden begaven en hy viel in onmagt. Als reinout dit zag was hy droevig / en riep / waer zyt gy broeder Adelaert / hier leid verslagen onse broeder Ridsaert. Doe zeide Adelaert: al laten God laet er ons wrake of doen. De grave Ralon bevogt reinout scherpelyk en dede hem verdriet te Voet en te Peerde. Die doe reinout hadden mogen zien vegten en hem zelven beschermen van den dood / men zoude hem geprezen hebben boven enig ridder. Adelaert vogt mede als een broom ridder / zo dede ook Ridsaert / dus vogten zy met bromer herten / maer de magt van de Grave Ralon was zo groot dat zy die niet wederstaen en mogten. Als reinout zag dat hy Ralon en zyn volk niet en mogte wederstaen, nam hy zyn Broeder om zynen hals en liep met haesten na een der rotse die daer by stont / en hy was van marmeren - steen. Zyn broeders volgden hem na en beschermden hem / en reinout bragt zyn broeder op de rotse / en leide hem neder op enen platten steen / en als zy daer op waren / mogt haer niemant genaken dan door enen nauwen weg / en daer was veel steens die droegen zy by een. Doe werden zy vervolgt tot de rotse toe / en werden strengelyk bevogten. reinout wierp zo vreesselyk dat niemant de rotse genaken en dorst zy bleven dood man en peert / aldus weerden hen de broeders heerlyk. Als Ralon zag dat hy de rotse niet winnen en mogt / was hy zeer droevig. De grave Ogier was mede in den velde / en zeide in hem zelven: Eilacen zoete Neven gy lieden moogt wel klagen; vriendeloos / wanse u nu begeven en dat door dwange van Koning Karel / die hem onderdanig zyn / ik zoude u geerne helpen / maer ik en durft niet doen door dat groote ontsag van den Koning / het welk my zeer deert / en nadien ik u niet helpen en derst / zo en wil ik u niet deeren / my komt daer af dat mag. Een verrader dit horende / zeide het tot de Grave Ralon / en den Grave Ralon riep tot Ogier: o Edel grave Ogier / gy zyt een verrader. Ogier die was zeer toornig als hy dit hoorde / en zeide niet grammen moede / Ralon gy liegt daer aen / ik zegge / dat ik nimmermeer een verrader wesen en zal / maer en ontsag ik de koning niet / zo waer u eu- vel geschiet. De grave zeide anderwerf? Ogier dorst gy wel gy zoud verraderniffe plegen. ogier keerde hem om / en hy en mogt die woorden niet langer verdragen / en zeide / nog zegge ik en ontsage ik den Koning / ik zoude u met myn zweert in stukken klieven / zo dat gy nimmermeer man en wierd met verradenis. De grave Ralon beloeg hem zeer / en zeide: Gy hebbet den Koning ter meniger stede getrouwelyk gedient / maer nu faeigeerdy. Ogier zeide: ik zeg Heer grave Ralon het waer misdaen dat ik zou myn magen vangen / die de Koning wil hangen / zo waer ik veel erger dan een dief / met believet u / zo wil ik by hen - lieden gaen / en vragen hen of zy hen opgeven willen of nog langer stryden. Doe zeide de grave Ralon zo doet / ik zal al myn volk agterwaert doen trekken van de rotse / zo zal men haest zien of gy verradenis pleegt of niet. Doe dede de Grave Ralon alle zyn volk van der rotse trekken / ende ogier gink totten rotse Als Ogier zo na kwam dat men hem verstaen mogt / riep hy luide: O reinout neve en werpt niet / want de Grave heeft my tot u gezonden / en doet u vangen of gy u op geven wilt? reinout zeide; verrader hoe meugdy my en myn Broeders begeven; ik zegge u mag ik van den stryt wederkeeren / gy zult een vyant aen my hebben; trekt agterwaert Ogier / zo helpt my God / ik werpe u met enen groten steen dat gy en u peert dood blyft. Doe zeide Ogier, neve / zo deed gy kwaet / mis kwam u iet dat waer my leed. Ogier zag reinout met zyn broeders op de knien liggen en zeide reinout Neve rust u / want my dunkt dat gy moede zyt. Reinout zeide: Verrader / hoe meugt gy u magen begeven? Adelaert zeide daert te gode dat u God ere / want gy begaeft ons noit als nu dat ons leed is; gy weet wel hoe 't met ons staet / mogt gy ons nu verkrygen vrede tegen Ralon dat bidden wy u wy willen hem dienen. Doe zeide reinout: broeder gy en verstaet des niet / wy zyn zo na den verrader. Ogier dat hy ons met regt helpen zoude / nu zeid hy ik en derf niet van de koning / daerom zeg ik indien my God spaert dat ik van den stryd weder keere / een dood vyant heeft hy aen my. Ogier zeide blyft met God lieve neve / en wat gy doet en ruim dese rotse niet. Adelaert

laetl zeide God die voor ons stierf moet u ge-leiden. Hier mede scheide Ogier van de rotze en reed tot den grave Calon. En als hy daer by kwam zeide Calon / ik zie wel Ogier gy wilt verradenis plegen. Ogier zeide: gy liegt valsche grave / en bezag hem met een wreed gesigt ik zegge u en ontzag ik niet den Koning ik sloeg u 't hooft van den lyve; maer is 't dat u goed dunkt ik woude vertrekken / en gy zult met u volk aen de rotze trekken / en vrage myn Neve of zy de rotze opgeven willen / en ik zal met myn volk gaen liggen op een ander berg wagtende of hem eenig zecours of hulpe komen zal / ende komt hem eenige hulpe ik zal der zo door slaen met myn volk dat hem grouwen mag. Als Calon deze raed hoorde dagt et hem goed / en belegde den berg met zyn volk en Ogier vertrok met zyn volk op eenen anderen berg / om die passagien te wagten. Als Reinout dus belegen was met zyn broeders zo had hy een klerk die te Montalbaen gebleven was / en hem zeer lief had / die zag des nagts in de sterren dat Reinout belegen was / en dede men hem geen ontzet met zyn broeders / zy moesten verloren blyven en sterven / want deze klerk was een wys Astronomus / en vant ook in de sterren dat zy van Yewyn verraden waren. Als de klerk dit aldus voorzien hadde was hy bedroeft en gink in de zale te Montalbaen. Doe zag hy Maleggys uit een kamer komen / en riep tot den Kok en Drossaert zeggende: ziet dat gy ons t' avond genoeg bereid / want t' avond zal Reinout met zyn broeders t' huis komen / dus legt in elke schotel een zwaen / een Pauw / een kraen / en een reiger. Als de klerk Maleggys dit hoorde zeggen zeide hy: ik zegge u dat Reynout t' avond niet en komt / want te nagt als ik in der sterren zag / vant ik aen den Hemel dat Reinout met zyn broeders verraden zyn / en op een berg gelegen / is 't dat men hen niet schielyk te hulp komt / zy blyven der alle dood; en deze berg is gelegen by Vaucoloen. Als Maleggys dat hoorde werd hy met rou bevangen / en trok een mes en woude hem zelven van weemoedigheid dooden. Als de klerk dit zag / sprank hy met haeste toe / en hielt zyn hand daer hy 't mes in had / en ontwrongt hem met geweld uit de hand. De klerk zeide; Maleggys wat wilt gy maken? al had gy u gedood / daerom en waren u Neven niet uit haren nood verlost; maer gaet en bereid u als Koning Yewyn met zyn volk slapen is / vergadert dan al u vrienden die u helpen willen / en doet u wapenen aen en ryd dan met haesten haer te hulpe / en neemt Beiaerd met u. Dat dogt Maleggys goeden raed en als Koning Yewyn met zyn volk slapen was / gink Maleggys en blies den hoorn en vergaderde zyn volk dat hy krygen konde / als 't gedaen was gink hy in den stal daer Beiaerd stond / en als Beiaerd Maleggys zag sloeg hy 'er na en sprank agterwaerds / doe nam Maleggys den zadel en meende ze op Beiaerd te werpen maer Beiaerd en wilde 't niet hebben / en sloeg zo tegen den zadel dat hy tegen den balk vloog. Maleggys sprank op met toornigen moede / en greep een stok in zyn hand / ende sloeg daer Beiaerd mede dat hy op zyn agterste voeten zat / en sprank op en beet na Maleggys / en hadde hy het niet ontlopen / 't hadde hem verbeten. Doe zeide Maleggys met eenen toornigen moede: Beiaerd laster en oneere moet u geschieden want gy my dus verbyt en slaet / want Reinout die Edel grave die u veel deugden gedaen heeft / is in zeer groten nood / en moet het lyf verliezen is 't dat gy niet en helpt. Als Beiaerd dit verstond knielde hy voor Maleggys. Doe maleggys dit zag dat hem Beiaerd niet en weerde met slaen en byten / zo nam hy den zadel en wierp ze op Beiaerd en gorde ze met 4 banden; als Beiaerd gezadelt was gink Maleggys hem wapenen en als hy gewapent was / sprank hy op Beiaerd / en nam een Schild aen den hals en een sterke glavie in de hand / reed na Vaucoloen / hy had verzamelt in zyn hulpe 1500 mannen / vroom ter wapenen en wel versien van harnas die al begerende Reynout te ontzetten. Maleggys en konde Beiaerd niet dwingen 't en sprong altyd tegen zynen dank. Dus reden zy lang met haesten datze kwamen in 't dal van Vaucoloen; en Maleggys was met Beiaerd twee grote boog schutten verder. Reinout die met zyn broeders op de rotse belegen en die dikwils neergebogen waren / hadden hen zo lange geweert datze niet en mogten / zo moede waren zy / en zouden de rotse opgegeven hebben: want zy en mogtenze niet langer houden / des zy droevig waren

en

en meenden alle te sterben. Als zy aldus in dezen druk waren / zag Reinout beneden in 't plein Maleggys komen ryden op Beiaert / des was hy blyde en zeide: Gy heeren weest vrolyk en zonder angst / want ik zie Maleggys komen ryden met Beyaert / ende heeft grote begeerte ons te helpen / en my verwondert dat ik niemant zie van myn volk / wat mag 't bedieden dat Maleggys alleene komt / gave God dat ik hier myn volk had zy zouden ons thans wel uit den noot helpen. Ridzaert die lag daer ter aerde of hy dood hadde geweest / als hy Reinout hoorde vermanen van Beyaert / hief hy zyn hooft op en zeide: Reinout broeder zegt my en hoorde ik niet noemen Beiaert / ik zegge u in der waerheit / zag ik Beiaert ik waer gezont. Reinout zei: ik zie hem komen in genen dale. En Maleggys / zit 'er op en brengt hem hier / maer ik dugte voor Ogier dat hy Maleggys mogt slaen. Adelaert zeide: broeder laet de zorge blyven / al had Ogier hem gebangen / hy zoude wel ontgaen by zyner konste. Doe zeide Ridzaert / helpt my dat ik sta: en laet my Beiaert en Maleggys zien. Doe trad Reinout voor aen / en nam Ridzaert in zyn armen / en hielt hem op zyn benen staen. Doe zag Ridzaert neder in 't dal daer Beiaert liep / hy wert blyde en zeide met zoete woorden / broeder nu ben ik genezen. Als Maleggys dus kwam ryden met haesten wert hy Ogier gewaer / en reed op hem wat dat Beyaert loopen mogt / en stak op Ogier zyn speer aen twee. Doe zeide Ogier: ik ben u vyand. Maleggys zeide / bezader dat u God schende / en ziedy niet hoe u magen in grote noot belegen zyn op de rotze / en in zorge staen haer lyfs? en gy en wiltze niet helpen / wagt u ik ben u vyand. Ogier zeide: ontfange ik niet u rowerpe zo was u eubel geschiet / ik zoude u begtens zo moede maken dat u verdrieten mogt. Maleggys was toornig als hy dat hoorde / en trok zyn zweert met gramschap en gaf Ogier sulken slag dat hy en hoorde nog en zag. Als Ogier gekomen was trok hy zyn zweert en zoude Maleggys geslagen hebben / maer Beyaert ontdroeg hem uit den slag neder liep ter rotzewaert: Reynout zag neder en zag zyn volk komen / dies hem 't hert verheugde / en zeide: Ik heb myn volk gegeeven die ons nu wel bystaen zullen / nu laet ons neder gaen hant aen hant / regt of wy ons gebangen wonden geven / want Calon en weet niet wat 'er beneden is geschiet. Doe namen zy malkanderen by der hant en gingen nederwaert. Dit zag de grabe Calon dat Reynout en zyn broeders neder kwamen / en zeide my dunkt dat Reinout en zyn broeders hun opgeven willen / nu zal ikze vangen en voerenze na Koning Carel. Met dien reed Calon ter rotze en voorts is Beyaert aen de rotze gekomen ende zag Reinout / en ontliep Maleggys tegen zyn dank en liep Reinout tegen. Als Maleggys zag dat hy Beyaert niet wederhouden en mogt / want hy den breydel met kragt in de mont. En als 't Beyaert volgde zo spronk hy eenen groten spronk dat Maleggys den zadel ruimen moest / en viel van den Peerde en Beiaert liep tot reinout. Maleggys spronk met haesten op / en daer kwam een borgongjon mette grabe Calon / en had een goed ros beschreden. Maleggys liep tegen hem / en sloeg den borgongjon met zulken kragt voor zyn borst dat hy dood viel. Doe zeide Maleggys borgongjon gy moest hier u Paert laten / ende met dien spronk 'er maleggys op / stiet hem met sporen en reed ten rotzewaert. De grabe Calon zag om / en zag dat beiaert na de rotze liep / en Beyaert is gekomen by Reynout. reynout zeide / Beiaert zyt wellekom / ende spronk 'er op met grote begeerten. Als reynout op Beyaert zat / toog hy in des Graben heyr / daer dede hy wonderlyke kragt. En als Maleggys reinout zag komen / zeide hy reynout Nede hier is Volk van montalbaen / en met dien reed hy van Reinout / en ontmoet den vyand die hy zo vreesselyk sloeg dat hy dood ter aerden viel. Als den grabe Calon zag dat reynout op beyaert zat / en zag maleggys mede / was hy zeer verbaert / en alle 't volk van montalbaen zag hy mede komen ryden na zyn volke toe; doe toog hy met zyn volk agterwaerts / zo zeer ontzag hy 't verlies van zyn volk / binnen dezen tyd hadde Reynout zo zeer gevogten dat hy alle zyn broeders te paerde geholpen had en reed in des Graben volk / en vogten zo zeer dattet onuitsprekelyk was. Reinout riep met luider stemmen: Slaet voort gy heeren op alle deze verraders / zo datter ons geene ontgaen: reynout

vogt

vagt als een vroom ridder / en versloeg 'er zo veel dat 't ongelooffelijk is: Adelaert dede menige ridder de Zadel ruimen. Malegys in 't gemoed van den grave Calon gekomen / die hy met nyd door zyn schild stak / en zo geraekte dat hy hem doorstak / en viel dood van den peerde / hier en binnen sloeg reynout eenen Francoys dat hooft van den lyve. Aldus bleef dos Graven volk by grote menigte dood / want de historie zeit dat op die tyd verslagen worde 100 Francoyze ofte borgonjonnen. Aldus moest Calons volk ruimen / en reynout met zyn volk behielden 't velt / en waren dus met Gods hulpe en haren Oom Malegys verlost. Als Ogier zag dat de Francoyzen verwonnen waren en uit den velde vloden / is hy gereden over een water genaemt Dordoen / met al zyn volk / en hebben hun ter vlugt gestelt / om zijn zelf te bergen van haren lijve / en zyn zo gereist na Parijs. En mits dat Ogier dus over 't water reed / riep Adelaert met luider stemme en zeide; God wil u geleiden Neve Ogier / en die moet u alle deugd lonen / ik bid u dat gij de Koning wilt groeten met zoete woorden / en zeg hem dat hij zijn goud kwalijk besteet heeft aen den genen die ons zoude doden ofte hangen / en zou ons leveren tot een prezent / laet hem zulke Saudeniers meer zenden / wij zullen haer zoldij wel betalen / met zware slagen / dat zij daer na geen zoldij meer eisschen en zullen. Ogier zeide Adelaert Neve u boodschap wert gedaen / des en zal ik niet laten / dus scheide Ogier van die broeders en reet na Parijs. En Reinout en zijn broeders en zijn volk reden na montalbaen. Als zij nu onderlinge reden / zwoer Reinout / mogt hij Aewijn zijn Zweert te montalbaen vinden / hij zoud hem doen hangen of 't hooft afslaen zonder genade / dat hij ons zo schandelijk heeft verraden: als malegijs dit hoorde / riep hij eenen ridder bij hem die zecreet was en zeide gij moet haestelijk varen te montalbaen / en benemen 't kwaet dat Reinout voor genomen heeft / als gij 'er komt zo gaet tot den Koning en zegt hem dat hij geringe vliet / want is 't dat hem Reinout vint / hij zal hem doen hangen om dat hij ze verraden heeft: den ridder was Malegijs gehoorzaem / en reed terstont met haeste te montalbaen. Als hij daer kwam gink hij tot den Koning / en zeide hem dat malegijs hem bevolen hadde / als de Koning de boodschap van den ridder verstaen hadde / was hij zeer droevig / en hem veranderde zijn verwe of vloed / en zwoer dat hij agter dien dag niet meer de krone dragen zoude / en begeven hem in een Klooster dat daer omtrent gelegen was en hiet Peurepaert / om zijn misdaet te beteren / en God te dienen met groter neerstigheid want hij Reinout niet en dorst verwagten / overmits dat hij hem zeer ontzag / dus wert Koning Aewijn een Monnik / en leesde in grote strengigheid. Reinout en zijn broeder reden zo lange datze kwamen te Montalbaen. Claris de schone vrouwe was met rouwe bevangen / en zij zag haren Heer komen / en gink hem te gemoet / en zeide met zoete woorden: Heer zijt wellekom; reinout zeide God loons u vrouwe / maer zegt mij dat ik vragen zal / waer is u Vader Aewijn die mij en mijn broeders verradelijk won laten verslaen? de Vrouwe zeide: Heer u peurepaert is hij gevaren / en heeft hem daer tot een Monnik begeven om te beteren zijn leven en zonden die hij misdaen heeft Reinout zeide: Vrouwe ik gelove u niet / wat had ik hem misdaen dat hij mij en mijn broeders zo jammerlijk verraden hadde om 20000 Kronen / dus vrou gaet mede uit mijn ogen dat ik u nimmer en zie. De vrou zeide / genade Heer / wat kan ik dat beteren: ridsaert zeide / voorwaer broeder wij waren verloren ten hadde gedaen u Edel vrouwe die mij die zweerden heimelijk mede voeren dede / daer wij ons mede weerden / want had ikse gelaten wij waren alle dood ik bid u broeder vergeeft hare edelen moed / waren wij verraden ten heeft ons niet geschaed. Broeder wilt mijn bede horen / vergeeft u vrouwe datse tegen u misdaen heeft / en wilt u dat niet doen / zo wil ik mede uit u ogen dat gij mij nimmer en ziet. reinout zeide / eer gij van mij gink / ik vergaf liever de verradenis die haer vader ons gedaen heeft. En als hij dit hoorde was hij blyde; en zeide / Heer: God loon u dat / en reinout nam de vrouwe in zijn armen / en waren vrolijk / en het wert vrouw Klarisse al vergeven / so dat Reinout agter dien tijd niet meer daer af en zeide.

Het XIX. Kapittel.

Hoe Ogier te Parys kwam, en vertelde Koning Carel hoe die Reyse vergaan was, en hoe hem Roeland verradenis op leide, en daarom eenen Kamp vocht tegen Goutier, dien hy in 't Perk verfloeg.

Doen Ogier van reynout en zyn broeders gescheiden was, reed hy met haeste te parys, als hy nu te Parys kwam ging hy by Koning Karel, die hy minlyk groete. De koning was blyde als hy Ogier zag en heete hem wellekom: als dat gedaen was, vraegde hy hoe de reize vergaen was te Vaucoloen, brengt gy my reinout gevangen? Doe zeide Ogier voorwaer heer koning neen wy, [illegible] u geld besteed dat gy Iewyn gaeft, om dat hy u reinout met zyn broeders gevangen leveren zoude: zo helpt my God ik zeg u reynout heeft verslagen den graef Ivalon, Fouke van Morlion, en Wezryn zyn zwager, en meest hun volk is gebleven, en ik myn lyf mede kwalyk ontdragen mogt, want ik ben zeer gewont, en myn geleide moest ik daer laten of 't my leet of lief was, dat dede Malegys de tovenaer, want hy bragt hem groot zecours uit Montalbaen, wel 3000 ridders: roelant zeide, dat geloof ik wel heer Ogier, want zo ik vernemen kan, zydy een verader, want gy onthood Malegys te Montalbaen by eenen zecreten bode. Ogier dit horende zeide hy: gy schalk gy liegt 'er om, en alzo moet my God helpen dat ik vermoede, want ik nooit verrader en was van alle myn leven. roelant zeide weder, heer Ogier gy zyt een verrader Ogier dit horende, zeide hy met grammen moede, gy liegt valsche bastaert en ik wil u lochenen in een kamp. Doe bood Ogier den handschoen, en roeland trok voor met harstige zinnen, en zoude de kamp aengenomen hebben, maer koning karel zeide: laet staen Neve roeland, ik zal mynen kampioen Goutier tegen Ogier doen vegten, gaet ontfangt de handschoen en doet Ogier belyden dat hy een verrader is: Goutier zeide: heer koning dat werd gedaen: Doe ontfink gontier de handschoen, dus gingen deze 2 heeren daer zy haren eed doen zouden: Doe zeide Dunal: komt hier gy heeren, gy moet ten heiligen zweren; Goutier [illegible] de dat hy 't geerne dede, ik moet voor zweren, want ik aenlegger ben [illegible] Goutier legt zyn regterhand op 't kruis en [illegible], zeggende: Gy heeren wilt verstaen wat ik zegge, ik zeg Ogier aen, dat hy verradenis gepleegt heeft te Vaucoloen, den eed die ik zweer dat weet ik wel waeragtig, want reinout is zyn mage, alzo wil my God eer geven, en dat heilige kruis daer ik op zweer: Doe zeide Dunaal staet op Goutier, u eed is wel gedaen: Met deze woorden stont hy op, en sloeg 't hooft neder en neeg den H: kruice niet toe, zo luttel ontzag hy Ogier, want hy en wonde niet op hem zien: Doe trad Ogier en zoude zyn eed doen, zeggende: Gy heeren wilt na my hooren, zo meugt gy verstaen wat ik zwere: Ik zwere by Jesum van Nazareth dat ik nooit verradenis en dede, maer 't zyn [illegible] Neven, dus en dorst ik hen helpen of [illegible], maer ik zegge Malegys dede hen groot zecours, hy bragt met hem 3000 man, die deden groot wonder. De grave Ivalon bleef 'er dood, Fouke van Morlioen en Wezryn, en meest al die geslagen die de Heeren met hen bragten, en als ik zag dat 'er al verslagen was moest ik vlien, door 't groot volk dat Malegys daer bragt, en myn geleide en mogt ik niet mede nemen van haest, en dat 't zo geschiet is dat zweer ik: Dunal zeide: heer Ogier staet op, uwen eed is welgedaen. Ogier opstaende kuste 't kruis; als 't gedaen was,

zeide men de Heeren ter perke. Doe zeide Goutier: welt gy belyden de verraedenisse die gy dedet buiten Vaucoloen / zo meugdy van my gaen onverslagen / en ik zal u versoenen met den koning; wildy 't niet belyde zo zal u eubel geschien. want ik zal u't leven nemen. Ogier zeide: ik en ontsie u dreigen niet / God schende u gy en doet dat gy schuldig zyt / en laet u roemen staen: met dese woorden reden zy in 't perk / als elk op zyn Peert was lieten zy haer rossen te gader lopen en Goutier sloeg grote slagen op Ogier / eer hy te weer konde komen: met dien verhief Ogier zyn zweert / en gaf Goutier zo groten slag dat hy hem ten eersten slage dood sloeg: ende als Ogier zag dat Goutier dood was verblyde hy hem / en trad van zyn peert en wierp hem uit 't perk / want hij seer sterk was. Dit gedaen wesende vraegde hy of hy voldaen had. doe zeide Sampson / zit op u peert dat u God ere de Heeren keerden tot den Koning / daer zijnde vraegde hij hoe den kamp gegaen was. de Grave van baviere zeide / Heer u kompioen is verslagen / Ogier geschiede grote eer / want hij hem ter eerste slage dood sloeg. Ogier seide tot de Koning: Heer hoe zoude hij mij Verrader maken / ik zeg u bij God Almagtig dat hem Malegijs zecours bragt uit montalbaen / dat zuldij waeragtig vinden anders niet. Als roelant hoorde Ogiers woorden / zwoer hij dat hij trekken zoude in Jewijns land / en halen hem aldaer te Peurepaert in 't Clooster / en als hij hem hadde zoude hij hem hangen. doe zwoeren alle de genoten dat zij mede varen zouden / en verderven Jewyns land / met zodanigen voornemen reden de genoten in Gascongien. als sij in Gascongien kwamen / vraegden zij waer koning Jewijn was. doe wert hen geseid dat Jewijn hem begeven had in een Clooster geheten Peurepaert / en woude nimmermeer de krone dragen. Als dit de genoten hoorden zwoeren zij alle dat zij trekken souden te peurepaert / en halen hem daer uit. Met dese woorden reden zij voort / ende beleiden peurepaert En als Jewijn dat zag dat de Genoten voor 't Clooster sagen was hij vervaert / ende sand een bode met een brief tot Reinout / inhoudende vriendelyk aen Reinout / dat hij komen woude hem te hulpe tegen Roelant / die hem in peurepaert belegen hadde met de 12 Genoten / en hadden gezworen dat sij hem vangen soude en aen een boom hangen / en waert dat hij hem geen hulp dede / so moeste hij gevangen werden. En voort seide hij mijn beminde Swager ik weet dat ik de dood aen u wel verdient heb / ik wil geerne in u handen gevangen gaen en lijden willig dat gij mij doet. de bode reed met haeste te montalbaen; als hij daer kwam gink hij daer hij reinout vant / dien hij de boodschap zeide en gaf hem den brief. Als reinout doe overlesen hadde en verstaen / zeide hij met haesten: laet den dief hangen hij heeft 't wel aen ons verdient. Als klaredes dit hoorde was zij droevig en haer veranderde zin en moed / haer jongeste kind nam zy by der hand en kwam voor Reinout. En als zy by hem stont kuste zy het kind vriendelyk / en zeide: Adelaert lieve kind dese schande daer wij in zyn mogen wij nimmermeer verwinnen nog vergeten / dat men toen zal zeggen in wat land dat gij komt / u oude vader is gehangen / die schande zal te zwaer syn te dragen / als gy zo verre komt dat gy ridders naem ontfaen zult hebben. Als die Vrouw dit sprak liepen haer te tranen uit de ogen. reinout dit ziende zeide: Vrou laet u schreyen ik zal daer varen / helpen den valschen man tegen de 12 Genoten / mag ik hem levende vangen ik breng hem herwaerts. Hier in verblyde haer de vrou / viel Reinout te voet ende dankte hem. Reinout scheide van haer / gebiedende dat hem elk wapende / ende so haest als hy met zyn volk gereed was sprong hy op Beiaert ende reed so na Peurepaert / maer de Historie zeid / eer reinout daer kwam had 't Roeland gewonnen en Jewyn genomen / doende hem de handen vast vinden / met een zeel om den hals en reed daer mede na een Bosch by Peurepaert / en Jewyn liet hy na lopen so gebonden om hem aen eenen boom te hangen. dus rydende zag Roelant Reinout komen ryden en riep / by Roeland komende: Ik bid u Neve roeland geeft my de verrader / ik zal hem met my voeren en leeren hem zulk spel / dat hy ons nimmermeer en verrade. Roeland dit horende zeide tot Reinout Gy bid al om niet / ik zeg u vlied uit myn ogen want ik mag u niet langer zien / want hij moet hangen: reinout zeide gy en zult niet / also helpt

 my

my God / ik zoude eer met Florenberge vegten tegen u / en myn zweer verlossen / want myn kinderen waer 't grote schande en verwyt als zy tot haer jaren kwamen / want men zoud haer verwyten dat haer oude vader gehangen ware / want is 't dat gy hem doden zult / ik zal hem u met kragt nemen. Doe zeide roelant: Gy verwaende gek zoud gy u tegen my zetten? doe hiet Roelant dat men die koord worpe over een tak van een boom die daer stont / ik zal hangen wie het lief of leet is. reinout zeide: voorwaer zeg ik u / ik en weet genen zo koenen man die myn zweer hangen zal hy en zal 't bekopen. Doe trad Roelant van zyn paert / en wierp zelf den reep over eenen tak en wilde Jewyn hangen. Doe reinout zag dat hy se niet verwinnen en konde / sloeg hy Beiaert met sporen en toog Florenberge / en sloeg de koorde in stukken. Doe nam hy zyn zweer en wierp hem op 't Peert / en sloeg 't met sporen / en vlood met Beyaert zo zeer als 't lopen mogt. Als dit roelant zag wert hy half verwoet / en spronk met haeste op zyn Peert / valentyn volgde Reinout wat zyn ros lopen mogt / en had zyn zweert getogen. En als hy zag dat hy Reinout niet ontrijden mogt / riep hy zeer luid: Reinout gy zyt een verrader; als Reinout dit hoorde zeide hy: roelant gy liegt 'er om dat ik een verrader ben / ik was nooit verrader nog en wilt nimmermeer worden. Gy zyt immer zeide roelant / ik doe 't u lyden met den zweerden ten zy dat gy met Beiaert ontvliet. Reinout zeide: ik zegge u roelant waren wy twee hier alleen de kamp zoude geveuren / maer gy zyt hier met ridderen wouden zy my alle heeren ik moest dood blyven of gevangen; maer wildy my hier alleen verwagten / ik belove u als een ridder goet in korte stont weder te keeren / indien gy dat volk doet trekken in vrankryk / wildy my daer sekerheit af geven zo zuldy my hier vinden. Doe zette Reinout zyn zwaert op der aerden en keerde tot roelant / en daer gaven zy malkanderen haer trouw / en reinout beloofde te komen om te vegten tegen roelant / dus scheyden zy van malkanderen.

Het XX. Kapittel.

Hoe Roelant de Genoten zeide dat hy tegen Reinout Kampen zoude. En hoe zy te velde kwamen om te kampen, maer de Genoten benamen 't.

Als Reinout van roelant gescheiden was / zo reed hy weer tot de Genoten en reinout reed te Montalbaen met zyn zweer. En als roelant by de Genoten kwam / zeide Ogier: roelant brengt gy Jewyn gevaen zo doedy Reinout schande / en dat gy Jewyn binnen zyn land hanget. Swygt zeide roelant dat u God schende / ik zegge u gy heeren gy moet ik vrankryk ryde / en ik moet zonder letten wederom te Peurepaert ryden. Doe zeide Ogier / ik hore wel dat roelant wil een monnik worden / want hy heeft berou van misdaet / en wil den Abt om vergiffenis bidden. Roelant zeide: Swygt gy verwaten Ogier. Doe zei Ogier het is tyt dat ik zwyge / want roelant is gram. Doe zeide Bisschop Tulpyn / nu zegt ons roelant waerom zoude wy heeren in vrankryk en gy zoud hier blyven? wat zoude koning karel zeggen waer gy waert / en waerom gy niet mede kwam? ik zal u de waerheit zeggen zeide roelant / ik heb tegen reinout een kamp aengenomen om dat hy my heden verradenis dede / en nam my Jewyn / doe was ik toornig / en heb reinout beleit met verradenis. Als Bisschop Tulpyn dit hoorde zeide hy: wat kamp hebdy gedaen? hebdy reinouts dood gesworen zo meugdy zelve niet ontgaen? gy hebt een gratie dat men u niet kwetse en mag als gy gewapent zyt / met sporen nog ook met zweerden / maer roelant ik belove u wert reinout van u verslagen / gy zult 'er geen drie dagen na leven / u en zal u mede begraven in de aerde. Ogier dit horende was 'er blyde om. Doe zeide Ogier: Ik bidde God dat hy u brenge in reinouts gemoet / dat gy proeven meugt zyn kragt / ik weet wel hy en geeft om u niet. Doe zeide ridsaert van Normandyen: Roelant hebdy reinouts dood gesworen? ik zweer by myn ridderschap wert hy van u verslagen / gy en keert niet weder in vrankryk wy zullen u hange / dit zworen die andere Genoten mede. Als roelant dese woorden hoorde zeide hy? Nu staet my te zorgen /

zorgen / want tegen alle en kan ik my niet verweeren. Ouany zeide / Roelant doet mynen raet: wat zoude ik doen zeide roelant / ik heb Reinout myn trouwe gegeven / dat ik tegen hem kampen zoude / ik zegge en liet 't niet om al Parys: doe zeide Ouany laet deze woorden blyven / ik zal u een raet geven u trouw te kwyten tegens hem in den stryt / want als gy in den stryd zyt met Reinout ende den kamp zult beginnen / zo zullen wy haestelyk komen ryden / en is 't dat hy dan blied uit de stryd / zo zydy vry van u beloften die gy hem belooft hebt / en is 't dat hy ons dan niet en wil wyken / zo zal hem kwaet geschieden / want wy zullen hem vangen en voeren tot Koning Carel. Doe zey Roelant / Heer Ouany / gy hebt valschen raet gegeven / alzo helpe my God ik en zal 't niet doen / ik zal alleen tegen hem vegten en bevegten my zelven. Alzo wy vinden beschreven / zo bleef dit tusschen de Genoten hier mee leggen / dat zy daer af niet meer en spraken. Reinout is met zyn zweert zo lange gereden dat zy kwamen te Montalbaen: en als zy daer waren kwamen hem te gemoet zyn broeders / die hem vriendelyk ontfingen: daer na kwam vrouw Clarisse en zeide tot Reinout / wellekom Edel Heere. Doe zeide Reinout / gy Heeren zisteert en verblyd u met Jewyn ende doet hem gemak / ik moet wederkeeren tot Peurepaert: doen zeide Adelaert / zegt my wat wildy dog daer doen? Reinout zeide / ik heb tegen roeland een kamp aengenomen / die ik volbrengen moet. Adelaert zeide: wat hebdy dan gedaen / hebdy gezworen Roelands dood? dat mag ons komen tot een schande / en weet gy niet dat hem niemant en mag kwetzen met den Zweerden of met Speer als hy gewapent is? reinout zeide / 't vare als 't mag ik en laet myn trouwe niet / als Clarisse dit hoorde / schreide ze zeer. Doen zeide Malegys / vrouwe laet staen u schryen / want zal Reinout eer krygen / hy moet stryden tegen Roelant / die hem verradenis heeft aengezegt / hy zal daer varen / en ik zal hem altyd by zyn. Doen zeide Adelaert / God en u beveel ik van mynen Broeder. Dus reed Reinout daer hy kampen zoude / en als hy zag dat hy kwam by Roeland / wrong hy zyn Glavie in de aerde en bont 'er Beiaert aen / en ontwapende hem al-

temael / ende leide zyn harnas in zyn Schilt. Dit gedaen zynde viel hy voor roelant op zyn knien en kuste zyn voeten / ende zeide met ootmoedige woorden: roelant gy zyt immer myn bloet / ik bid u vriendelyk woudet u gelieven dat gy my helpen woud in myn ere dat ik te zoene kwam tegen Koning Carel / ik woude u geerne geven myn ros Beiaert. Als roelant dit van hem hoorde zeide hy / staet op reinout en vlied uit myne ogen / dat ik u niet en zie nog hore / ik ben hier gekomen om tegen u te kampen / om dat gy my heden naemt u Zweer / daerom is den kamp aengenomen en nu wilt gy spreeken van zoen. Reinout zeide / en nu wilt niet Neve dat ik 't doe uit enige verradenis / ik zeg u in der waerheyt / ik en ontsage niet uwer vyven / want waer ik gewapent ik en zoude tegen u wel dorven kampen. roelant zeide / gaet en wapent u. Doe ging hem Reinout wapenen / ende als hy gewapent was / ging hy zitten op Beiaert / en hing zynen schilt aen den hals / en nam de Speere in de hand. Als nu roelant zag dat reinout gewapent was / zeide hy / ik bid God van hemelryk / dat hy bewere myn Neve / dat ik hem niet en doorsteke met mynder Speere. En als hy dit gezeit hadde / lieten zy haer Paerden te gader lopen / ende staken malkander met zulker kragt dat haer lieder Speren braken / en roelant viel met zyn peert neder. Als roelant gevallen was / schaemde hy hem en zeide tot reinout / gebenedyt zo moet gy zyn / zo helpe my God zo zwaren steek ont-

fing

fing ik niet van mynen leven. De Historie zeid dat roeland nooit en vogt met so sterken man die hem dede vallen. Doe nam roelant zyn zweert Duerendael in de hand / en gink na zyn ros en zeide / valsch ros gy zult bekopen den laster die gy my gedaen hebt / want gy niet en meugt verdragen eenen steeke van een kind. Met dien verhief roeland het zweert en woude Valentyn doden / maer Reinout zeide / wat wildy Valentyn wyten / het is een stom beest / sloegdy het dood so waert gy zot : de Francoyse hebben de maniere dat zy haer rossen luttel korens geven / dat komt hen dikwils tot groten toorn / ik zeg u in waerheid ik doe hem beiaert geen koorn meten / maer ik doe hem voorleggen so veel als hy mag. Doe zeide roeland zeker gy zegt waer : met dese woorden spronk roeland op Valentyn / en nam Duerendael in de hand / en reinoud toog Florenberge en reden te gader met kragt / dit zagen de Genoten en kwamen ryden na hem : reinout zag de Genoten komen na hen toe / doe zeide hy tot roeland / kwade bastaert gy hebt my verraden nu moet ik vlien / God gebe u laster. De voorste van de Genoden was Ogier / als hy by roeland kwam zeide in spot / roeland u hovaerdy heeft reinout grote schade gedaen / doen gy hem so stakt met u speere dat hy van beiaert vallen moest : roelant zeide met toornigheid / zwygt kwade schalk gy zoud wel so vele sprelien dat ik de schande op u zoude verhalen die my reinout in den kamp gedaen heeft. Nu wil ik zwygen zeide Ogier / maer my verwondert hoe reinout so stout was dat hy roeland genaken dorst / want hadde hy geweest in Vaucoloen / menig Francois hadde 't lyf behouden / dus bescheide Ogier roeland / als dit de Genoten hoorden / overdroegen zy dat zy ryden wouden na Parys / 't welk zy deden / en reinout reed na Montalbaen.

Het XXI. Kapittel.

Hoe Roelant Ridsaert ving, als hy van St. Jacob quam, en hoe hem den Koning woude doen hangen, en hoe hem Reinout met zyn Broeders en zyn Oom Malegys verloste.

HEt is geschied dat roeland tot St. Jacob geweest had / en weder na Parys keerde dat hy ridzaert gemoete / en vervolgde hem zeer strengelyk. Als hy by ridsaert kwam / nam roeland den toom van beiaert in de hand en zeide : houd stil gy zyt gevangen. Als Ridsaert dit hoorde was hy droevig / en toog haestelyk zyn zweert : roeland zeide vaert niet my Nebe / want gy en meugt u niet verweeren. ridsaert en wist niet wat doen / en zeide Nebe roeland ik wil my u geleide geerne opgeven / en mede varen waer gy wilt. Ende dese woorden heeft Malegys gehoort / daer hy by henlieden stont / ende reed haestelyk / so lange tot dat hy kwam te Montalbaen : daer wesende / zeide hy tot reinout spoed u geringe en wapent u / want roeland heeft Ridsaert gevangen in 't Wout te bordeele / en ryd met hem na Parys. Als reinout dit hoorde / wert hy toornig / en wapende hem met zyn broeders / en reden zo lange dat reinout roeland zag / met zyn broeder wel een walsche myle verre / en doe sloeg hy beiaert met sporen en agterhaelde roeland. Doe hy by roeland kwam riep hy : roeland Nebe gy moet hier uwen roof laten / roeland zeide ik en zal 't niet doen / ik zal hem gevangen leveren Koning Carel / maer ik en zal hem niet laten doden. ridsaert zeide broeder ik wil op zyn geleide varen / reinout zeide gy en zult doen by mynen raed ; roeland zeide : Hy zal 't is u lief of leet. Doe wert reinout toornig en toog zyn zweert ; Doe zeide Adelaert : Laet staen edel Grave / ik wilde wel dat Ridsaert met roeland in Vrankryk waren by zyn geleide. reinout weder zeide dat / zeggende laten wy hem gaen ik weet wel dat men hem hangen zal. Men zal niet antwoorde roeland dat en zal zeide Malegys / want ik zal voor roeland te Parys zyn. Op dusdanige conditie voerde roeland hem te Parys / en reinout keerde weder met zyn broeders na Montalbaen. En malegys was voor hem op wege / en toonde zyn konste / en plukte veel kruiden die hy te gader stiet met den appel van zyn zweert ; Als Malegys dat kruid gemengt hadde wert hy geluw en voort toonde hy zyn konst / so dat hy oud en krank scheen / zynen baert seer lang ende zyne wynbrouwen over zyn ogen / doe dede hy aen een groten rouw en mantel die lang was. Dus ging Malegys te Montalbaen voor Reinout / en als hy in de zale

zale dus voor Reynout stont / zeide hy: Ik bidde u gy Heeren doet my dog geven een maeltyd brood voor God / my hongert zeer / ik wensch dat gy deelagtig moet wesen alle myn goede werken / en al my Pelgrimagie dat ik gedaen heb of doen zal / gy ziet wel dat ik arm ben. Doe zeide Reinout gy zegt waer Pelgrim. Voort zeide hy tot Adelaert: broeder geeft den Pelgrim te eeten. Adelaert was gereet / en dede den Pelgrim een schoone Tafel dekken / daer hy hem aensette. Reinout stond aen de Tafel / en zeide tot Adelaert; broeder doet hem 20 Pond / op dat God bewaert myn broeder Ridsaert die nu tyd met roeland in Vrankryk. Amen zeide Malegys. Voort zeide hy ik zal hem doen myn Gebed / maer gy ziet wel dat ik niet lang kan leven / daerom zult gy dat goed geven eenen anderen daer het aen besteed is / want ik en mag niet dragen. Als reinout dit hoorde / jammerde hem dat hy dat goed weder-zeide. Doe zeide Malegys / kent gy my niet? Neen ik Pelgrim / zeide reinout / en weet gy niet dat ik u te Parys dede zetten op beiaerd? Doe zeide Adelaert / 't is onse man van der konsten van Negromantien. Reinout zeide / zydy dat Oom? ik waende dat gy op de vaerd waerd na Parys om myn broeder te helpen / ik zie wel ik moet 'er zelve heen; wapent u heeren / want gy moet mede: doe zeide Malegys / gy en u broeder moeten varen / neemt Beiaerd met u / en by montfaucon zult gy my verwagten / want ik zal nog tyds genoeg komen / en ik zal beschept zeggen hoe 't met u broeder staet. Aldus nam Malegys oorlof en reisde na Parys / als Malegys te Parys kwam gink hy ten Hove by den Koning en knielde voor hem en zeide: God die de Wereld maekte verleen u edel Koning goede victorie / en beware u voor verdriet. Als Koning Carel Malegys zag zeide hy: God beware u Pelgrim / en nam eenen stok en sloeg den Pelgrim / en zeide: Ik gelove geen Pelgrims die komen van Romen / of over zee. Als dit de Koning zeide / trad Malegys agter-waerd / en toonde zyn konst van Negromantien / en veranderde den Koning zyn gedagten / als dat hem de slag berouwde. Doe zeide Malegys; Heer Koning / het en is niet goed dat alle dieven gaen zoude als Pelgrims / want gy ziet wel aen myn verwe dat ik een arm Pelgrim ben / en in alle Landen heb ik u horen pryzen voor een goed man / maer ik en kan het aen 't u niet vinden. De Koning zeide: Pelgrim myn misdaed is my leed / maer ik en kan my niet wagten voor eenen Tovenaer geheten Malegys / God wil hem verdoemen. Malegys zeide / heer Koning ik kwam heden tot myn ongeluk in het woud van bordeele / daer ik ge moete vyf Heeren / ik hadde vergadert met bidden 20 Pond / die benamen zy my / ik hoorde Malegys noemen / d' andere Reinout en Adelaert / maer die alderselfste was my Malegys. De Koning zeide: weest te vrede Pelgrim / ik zal u geven dertig pond voor 't gene dat u myn Neeven genomen hebben. Heer Koning daer ik by den wege gegaen ben / heb ik veel deugden van u gehoort. Doe woude de Koning Malegys geven 30 pond / maer malegys en wonde 't niet en zeide: Edel Koning of ik dese penningen van u name / en ik den kwam in ander landen / my stont 'er af te halen zwaer verdriet / want vont men Geld by my / men zoude zeggen dat ik 't gestolen hadde / maer wildy my geven 10 pond die neme ik geerne / en benaidese in myn klederen / dat mense niet en vinde; en bidde u Heer Koning wilt my dog doen geven een maeltyd / want ik in lang niet gegeten heb. De Koning dede Malegys 12 pond geven / en t' eeten brengen. malegys dogte in hem zelven gy zult nog Bekopen den slag die gy my te voren gaeft. Koning Carel zeide tot Malegys: Komt hier zitten briend op dese bank / men zal u eten en drinken genoeg geven. Doe zeide Malegys / God zy u loon: dus gink Malegys zitten aen de Tafel / en men bragt hem genoeg van alles.

Malegys at/ en Koning Carel diende hem. De Koning nam een bout van eenen Pan/ en zeide: vrient gapet en neemt een mozzel/ ik zal het u geve om Gode: Malegys beet met haeste toe/ en vatte den Koning zyn duim mede/ en beet zyn tanden t' zamen. Met haesten toog de Koning zyn duim na hem/ en ging zitten op een bank en zeide: God schend u Pelgrim dat gy hier kwam/ gy hebt by na myn duim afgebeten. Doe zeide Malegys al slagende: Ay Heer! ik had zo groten honger/ ik en meende het niet tyde de krygen/ dus Heer Koning 't is buiten myn weten geschiet; Als Malegys dit zeide/ kwam roelant in de zale/ en bragt Ridzaert met hem. De Koning zeide/ nu verblyt u Pelgrim/ gy zult nu gewroken worden over die u berooft hebben. Doe ging Koning Carel Roeland tegen en hiet hem wellekom/ en zeide Nebe Roeland/ brengt gy my Ridzaert gevangen/ ofte op u geleide? roelant zeide/ ik brenge hem gevangen/ dus doet 'er uwen wil mede. Doe zey Koning Carel/ ik zal hem doen hangen aen Montfaucon nog van Avond. Ridzaert zeide: dat waer te vele/ gy en waert niet zo koen dat gy my uyten zoude te doden: Carel zeide/ zet gy u dan tegen my? met dien sloeg hy Ridzaert met een stok. Ridzaert was koene/ die greep den koning by de keele/ doe beschutte de Heeren den Koning/ en roeland zeide/ Gy misdoet dat gy mynen gevangen slaet: de koning zeide al zoude hy schande hebben hy zette hem tegen my/ en zeide voort tot roeland: Nebe wildy hem hangen? neen ik zeide roeland/ de Koning vraegde Olivier of hy 't doen wilde? die ook neen zeide/ doe riep hy Ridzaert van Normandien en vraegde hem of hy Ridzaert hangen woude? 't welk hy mede ontzeide: daer na vraegde hy 't den Hertoge Sampzon en zeide/ verkoren Hertoge wildy myn leet helpen wreken en hangen Ridzaert? Sampzon zeide tot den Koning dat hy deg niet doen en woude. Aldus vraegde de Koning elk byzonder alle de 12 Genoten/ die 't alle ontzeiden Ridzaert te hangen/ hoe vriendelyk dat 't hen de Koning bad de Historie zeit ons/ doe 't al de Genoten den Koning ontzeid hadden Ridzaert te hangen/ zo stont daer op eenen geheten rype/ Heer van rypelmont/ en zeide zeer stoutelyk; Edel koning wilsen my de Genoten zweeren en haer trouwe te pant zetten dat zy my niet en zullen misdoen ik zal Ridzaert hangen. Karel zeide/ rype gy zyt een stout man; Doe riep Koning Karel de Genoten dat zy by hem kwamen/ en als zy by hem stonden zeide hy tot roeland/ Olivier en dunay komt en geeft hier u trou dat gy rype nu of nimmermeer zult misdoen al hangt hy myn Nebe? doe zeiden de Heeren/ wy beloben hem daerom niet te misdoen/ al hinge hy Ridzaert: desgelyks deden de 12 Genoten? dit zweeren zy alle zonder alleen ogier. De Koning zeide/ rype genoegt u/ en heydy vorge dat gy te vreden zyt? Neen ik Heer my ontbreekt nog een man die ik meer ontsie dan alle de andere. Wie is 't zeide de koning? Heer Koning het is Ogier. Doe zeide Koning Carel tot Ogier/ geeft rype u trou. Ogier zeide/ Heer Koning ik en doe dat niet/ maer ik zegge u zo helpt my God/ hangt rype myn Nebe hy en zalder niet lange na leven. Als de Koning dit hoorde werd hy gram en zeide: Ogier en geeft gy u trouwe niet/ ik zal u mede doen hangen. Ogier zeide/ ik wil zien wie hangen zal/ de Koning zeide: Ogier gy doet my verdriet/ gy weet dat ik zo veel verlozen heb/ als mynen Zone Lodewyk/ dien ik voor al de wereit minde. Met dat de Koning dat zeide heeft Ridzaerd Malegys gezien/ ende trad Ogier op de voet en zeide: 's Konings toorne is te zwaer Nebe/ my en mag niet geschien ik heb Malegys gezien. Doe zeide Ogier waer is hy Nebe zegget my? Ridzaert zeide/ ziet waer hy daer agter zit. Doe zeide Ogier tot den Koning: Heer Koning u toorn is my lastig/ hier of geve ik rype myn trouwe dat ik hem niet misdoen zal/ al hangt hy myn Nebe Ridzaert/ en al had ik rype metten monde dat gezworen ik doe 't metter herten niet: dit dede Ogier tot troosie van Malegys; De Koning zeide tot rype haest u ik zal niet eeten tot gy zyt weder gekomen. Ridzaert zeide tot den Koning/ my dunkt gy zyt tot zware penitentie gekomen/ want gy niet lange aen en neemt te vasten/ maer zult gy niet eeten eer gy my hangt/ gy en at nimmermeer/ en met Ridzaert dit zeide ruimde Malegys de zale/ en liep met haest en zogt reinout/ die hy vant by Montfaucon met zyn broeder. Als

Reinout

Reinout Malegys zag / hiet hy hem wellekom / en zeide: lieve Oom zegt my heeft roeland ook waer genomen na myn broeder? zo ik zie zeer kwalyk / dies meugdy roeland wel danken zeide Malegys / men brengt u broeder om te hangen. Als reinout dit hoorde zo was hy bedroeft / en zeide: wie zal zo koen zyn die myn broeder hangen zal? malegys zeide / het is rype van rypelmond. Helpt zeide reinout / en was daer nimant van al myn hoge magen die daer tegen dorst zeggen? Malegys zeide hem / neen 't reinout / zonder alleen de sterke Ogier. Voorwaer zeide reinout / my waer leet dat ik hem verslagen had / wy bogten in Vaucoloen. Doe sprak malegys tot reinout / laet ons varen in 't woud / op dat ons rype niet verspiet. Geerne zeide Reinout. Aldus reden zy in een hage digt onder een boom / en namen scherpelyk waer na de galge: terwylen zy dus onder een boom zaten / zeide malegys tot reinout: ik ben al te wonderlyk metten Koning gevaren / als ik eerst in de zale kwam sloeg hy my / dat ik grotelyks verdroeg / en ik dede hem den slag berouwen / en ik klaegde zeer over u dat gy my berooft had van 20 Pond / en die dede hy my weder geven / doe bad ik hem dat hy my t'eeten woude geve / 't welke hy dede / en hy diende my zelve / en wilde my een morsel geven / en doe hyse my in den mond stak beet ik zyn duim / en doe ging hy zitten op een bank en zag my lelyk aen. Als Malegys dit reinout vertelde / kwam de heeren zulken vaek aen / dat zy slapen moesten. Terwylen dat zy sliepen / kwam rype met ridsaert by montfaucon / en rype zeide ridsaert klimt de leder op / nu zal ik zien wat hulpe u komen zal. Als ridsaerd zag dat hy die leder op gaen moest / en niet en vernam van Malegys of reinout / daer zyn hope op stont / zo begon hy droevig te worden / en meinde dat hy heel vergeten was / en zeide tot rype laet myn gebed doen / dat God myn ziele beware moet / als zy uit den lighaem scheit / doen zeiden rypens ridders die hy by hem had / laet ridzaert zyn gebed doen dat God zyner Ziele gedenken wil: Doe zeide rype: Ridsaert doet men gebed doen viel Ridsaert op zyn knien en zeide: ô Heer ik bidde u ootmoedelyk dat gy myn ziele ontfermen wilt / en brenge in u ryke / ô weerde Heer door u nederdallen in Maria uit den schoot uwes Vaders / en van maria werd geboren / zo wilt myn ziele verlenen ruste / en by u teregneren / en vergeeft my dat ik u van jongs af misdaen heb. O weerde Maget maria! bid uwen zone dat hy myn zonden vergeve / also hy se vergaf Maria magdalena in Simons huis / daer zy ons Heeren voeten nat maekt met haer tranen en droogde met haren haire: lieve Heere wilt my verlossen uit den noot daer ik in ben / dat ik niet en sterve desen schandelyken dood. Als nu Ridzaert zyn gebed ge eind hadde / stond hy op en gink tot rype / en zeide: rype doet met my dat u belieft. Doe zeide rype tot Ridzaert: klimt op nu zult gy zien wie u helpen zal / hier ik u van den lyve berooven / en gy zult straks aen de Galge hangen / en zo u dood ontfaen / ik zegge u had ik reinout ik zoud hem by uwer zyde hangen. Als Ridzaert dit hoorde zo zeide hy in hem zelven: god beware hem van zulken dood. Als Ridsaert nog niemant en vernam / begon hy weemoedig te worden en zeide in hem zelven / og nu heeft my Malegys kwalyk waer genomen. En met dese gedagten klam Ridzaert droeffelyk de leder op / en droeg den strop al aen den hals / niet wetende hy en zoude moete sterven. Als ridzaert op de leder gink en ten halve was / wert hem Beiaert ziende na by de galge / en kende ridsaert. Reinout en zyn broeders sliepen nog zeer vast. Beiaert sloeg Reinout daer hy lag dat hy opsprong uit zynen slaep / en wert op Beiaert daerom toornig / en zeide: beiaert dat u God verwate / waerom slaet gy my zo zeer? dit ben ik immer ongewoon; met dese woorden sprong reinout op / en sloeg zyne ogen na der galge / en zag zyn broeder staen by na in 't hoogste van de Galge. Reinout dit ziende sprong op Beiaert en zyn broeders op haer Peerden / en reden na de Galge. rype dit ziende wert vervaert / en zeide; Ridzaert u komt hulpe / want ik zie reinout komen op beiaert; ik en hinge u niet om al de Werelt / dat ik u hier bragt dede des konings gebod. Doe zeide ridzaert: rype ik ontbeerden wel dat gy met my spot / rype zeid / ik en doet zo doe my God goed ik zal u ogen ontbinden / en laten u zien. Als ridzaert den doek van d'ogen was zo zag hy reinout komen met zyn

broeders en malegys. Met dat ridſaert dit zag verblyde hem zeer / en zeide: Yppe gy waert beter ten hove gebleven / dan gy my vermetede hangen / nu zuldy dat waerlyk bekopen. Malegys was altyd voor beiaert / en als zy by der galge kwamen zo liet Malegys zyn Speere zinken / en woude yppe doorſteken. Reinout riep dat hy het niet doen en zoude. Doen liet Malegys yppe ſlaen / en gink houwen en ſteken onder zyn volk / en reinoud is onder de galge gereden en ſloeg yppe op den helm dat hy van de leder viel / en zeide: Gy valſche tyran God doet u ſterven een kwade dood / dat gy u pynet te verdoen ridſaert myn broeder: Yppe viel op zyn knien voor reinoud en bad om genade / zeggende; reinoud wildy my laten leven / ik zal u geven yppelmond. Reinout zeide neen: ik en liet u niet leven om al de wereld. Doen nam reinoud yppe by den helm en bragt hem ter galge. Ridſaert zeide ik bidde u broeder geeft my yppens Wapen / want den Koning heeft hem belooft grote ſchat die ik zal eiſchen. Doe dede reinout yppe zyn Wapen uit en gaf 't ridſaerd / doen hing reinoud yppe: Als dit gedaen was zeide reinoud / gy Heeren laet ons wederkeren na huis. Doe ſprak ridſaerd / eer ik t'huis keere zal ik de Koning eiſſchen 't geen hy yppe beloofde / zo doet zeide reinout / wy willen u hier verwagten tot dat gy weder keert: met dien ſprong ridſaerd op yppens ros / en ſloeg 't met ſporen en reed te Parys / als hy by Parys kwam zo zag hem de Koning en lag in een venſter / en by de Koning lag Ogier. Als de Koning ridſaerd zag meende hy dat 't yppe was / en zeide: nu zie ik wel dat yppe ſtout is / hy heeft ridſaert gehangen / ik zal zijn leen vermeerderen en geven hem ſteden en ſloten. Ogier dit horende zo wert hy droevig in hem zelven / en liep met haeſten ende zadelde vroſort / en ſprong 'er op en reed na Montfoueon. Als de Koning dit zag werd hy vervaert en zeide / ik dugte dat Ogier yppe verſlaen zal / en zeide tot zyn Baroenen dat zy hen alle wapenen zouden / en de Koning wapende hem mede / en ſprong op zyn peert en volgde Ogier die verre voren was. Ogier is by Ridſaert gekomen en meende dattet yppe was / en zeide: Yppe hebt gy mynen neve gehangen / ik zegge u gy meugt niet verdingen met alle die ooit lijf ontfingen / want ik zal u 't hooft af - ſlaen. Als Ridſaert zag dat Ogier verbolgen was / zo zeide hy Ogier neve ſteekt op u zweert / ik zal u de waerheid zeggen / yppe is zelver gehangen; Ogier dit horende / verblyde hem zeer / zeggende doe af uwen helm / ik zegge u en zydy niet ridſaert ik zal u 't lyf nemen. Met dien dede Ridſaert den helm af en liet zyn aenſigt zien. Doen zeide Ogier / Ridſaert neve ryd van hier / Karel volgt my neerſtelyk / en zoude my ſlaen waert dat ik Yppe iet misdede. Dus ſcheiden zy van malkanderen. Ogier reed terſtond wederom na den Koning / en Ridſaert hielt hem by den berg / en Ogier wagte den Koning. Als hy by den koning kwam / vraegde hem Koning Karel waerom dat Yppe niet en kwam / ende hoe het vergaen was? Doe zeide Ogier dat Ridſaert gehangen was / en had ik by hem geweeſt ik zoude Yppe gedood hebben. Koning Karel zeide: Heer Ogier gy en zult niet zo koen weſen / ik zal hem te regt houden tegen alle die hem deeren mogen. Ogier zeide: zo zydy aen de Galge: maer de Koning en hoorde die woorden niet / en reed den berg neder / en riep komt voort yppe van Yppelmont / ik zegge u der waerheid / ik zal u beſchermen / dat gy geen zo koenen man vinden zult die hem tegen u zal vermeten gaen. Ridſaert zeide / valſche koning zoud gy goed geven dat men my hangen zoude / dat zal u te lede vergaen. Ridſaert liet zyn Speere zinken / en reed op den Koning. Als dat de Koning aenſag ſloeg hy met zyn zweert de ſpere in ſtukken. En als ridſaert voor by hem gaen zoude / ſloeg hy hem dat hij van den Paerde viel / doe kwam reinout en reed met zyn zweerd op den Koning / en ſtak hem dat hy voor hem ter aerden viel. Als reinout zag dat de Koning van den Paerde was / zeide reinout met zoete woorden: Heer Koning zit weder op u ros en ryd te Parysweert. Doen ſprak de Koning: Reinout wat hebt gy vernomen / zydy gekomen om mij laſter te doen? ja ik zeide reinout / want te Montſaucon heb ik yppe gehangen. Doen zeide de Koning des ben ik te onvreden / met dien riep de koning zijn Baroenen / en zeide: neve roelant / reinout is gekomen binnen mijn land / en heeft mij ſchande gedaen / komt helpt mij

my vangen de Moordenaers. Als Reynout de Koning deze woorden hoorde zeggen, wert hy toornig en sprong van Beyaert / en nam de Koning en wierp hem op Beyaert / en zwoer hy zynder trouwe gy zoude gevangen blyven. Dit zag Roelant en Olivier / en menig Francoys / die groter begeerten hadden om haren Heere te helpen. Hier en tusschen was Ridzaert gekomen met zyn peert en sloeg met zyn zweert onder de Francoisen. Daer na kwam Ridzaert / en dede mede veel vromigheits / ende Adelaert viel insgelyks met zyn broeders in de Francoysen: Roelant Ogier / Olivier en Duinay volgden Reynout om den Koning te helpen / al wat zy mochten. Reynout dus rydende met den Koning / was bevreest om zyn broeders die achter waren datze in den stryd blyven zouden. En als hy zag dat hy zyn broeders anders niet helpen en mocht / hy en moeste den Koning kwyt wezen / zo wierp hy hem van zyn peert tegen de aerde / dat hem 't herte docht te breken / en Beyaert zet hem ter vlucht met Reynout. En als de Koning zag dat hy Reynout en zyn broeders niet volgen mocht / keerde hy met zyn volk weder na Parys. En Reynout met zyn broeders keerden vrolyk na Montalbaen.

Het XXII. Kapittel.

Hoe Malegys gevangen wert, en gebracht tot Koning Carel, en hoe hem Carel hangen woude, en Malegys bad dat hy wachte tot 's anderendaegs, en brak uyt, en nam de Genoten haer zweerden mede.

'T IS gebeurt een wyle na dat Reynout zyne broeders verlost had / en dat Olivier zoude jagen in eenen berg / daer hy beneden in 't dal een man zag / dat hy in hem zelve lange twyffelde oft Malegys was of niet. Ten lesten wert hy hem kennende; Olivier sprong op zyn peert / en reed na Malegys / en als hy by hem kwam greep hy hem onversiens by den mantel. Staet stil Tovenaer gy zyt gevangen / ik zal u tot Koning Carel voeren. Als hy dit hoorde was hy onverbaert en sprong achterwaerts / en toog zyn zweert / en Olivier 't zyne / en sloeg met nyt na Malegys. En Malegys die koen was ontsprong de slag / ende sloeg na Olivier die schutte op zyn zweert / zo dat Malegys zyn zweert uytter hand vloog. Als Malegys zyn zweert hadde verlooren was hy toornig in hem zelven / en Olivier heeft anderwerf na Malegys geslagen: Malegys ontsprong den slag / en zeide tot Olivier / ik wil my gevangen geven. Olivier zeide / ik zal u te Parys voeren / en leveren den Koning. Met dien reden zy 't zamen zoo lange dat zy binnen Parys kwamen voor den Koning Carel in de zale; als de Koning Olivier zag zeide hy met zoete woorden: Olivier hoe is 't / brengt gy my Malegys gevangen? Olivier zeide: Ja ik heer Koning doet 'er uwen wil mede. Koning Carel zeide tot Malegys: O gy valsche dief / nu lest leden doe Ridzaert hier gevangen was / en men hem hangen zoude / zoo zoude ik door Gode een lekker morzel in uwe mont steken / en gy beet hy na myn duym af. Doe Malegys dit hoorde van den Koning zeide hy: Heer Koning nu is 't den lesten dag dat ik u schenden mach. Koning Carel zeide: Valsche dief gy zegt waer nogtans zo hebdy klein zorge. Malegys dacht gy zegt waer. Koning Carel zeide / ik zal u noch 't avond doen hangen. Malegys zeide: Heer Koning laet my leven tot morgen. De Koning zeide / gy zoud my ontlopen voor den dage. Ik en zal zeide Malegys en ik zal u ook borge zetten / laet my leven. Koning Karel antwoorde: wie zoud u borge werden? Malegys zeide tot Olivier / wilt gy my verborge Olivier? Ja ik Malegys zeide: Olivier / ik doe het geerne. De Koning zeide: Olivier alleen en meugt gy niet verborgen. Malegys vraegde Roelant of hy hem verborgen woude / het welk hy dede / en zeyde: Heer Koning gy en dorst niet zorgen / ik en Olivier zullen borge zyn dat hy niet en ontga voor den dage. Doe zeyde de Koning en loeg daer is immers borge voor hem. Als dit gedaen was gebood de Koning dat men eten zoude. De Koning dede twee en twee te zamen zetten van de 12 Genoten en zelve at de Koning alleene. Malegys zeide: Edele Koning al u Genoten zyn gezeten, maer ik ben vergeten, ik wil by u komen en houden u gezelschap. Koning Karel hoorende de schimpige woorden wert gram / en zeide: kwade dief hoe durft gy spreken? want morgen zal ik u doen hangen. Malegys zeide: Ik heb noch 't avont

respijt: ja gij sest de Coning maer morgen sult gij hangen. Doe seide Roelant: Malegijs zwijgt stille / komt met mij eten: geerne seide Malegijs / ik moet nog t'avont vrolijk wesen / ende singen in de sale schoone Liedekens van minnen. Aldus gink Malegijs bij Roelant aen de Tafel. En als d'eerste Geregte op de tafel geset was / hief Malegijs op en song een lustig Liedeken met soete keelen: Doe seyde de Coning lust u nog te singen? Malegys seyde: gij en saegt noit blijder dan ik / om dat ik leven zal tot morgen: Ik hoore wel seide de Coning / gij meijnt met uwen sang de Galge te ontgaen: Als de maeltijd gedaen was nam de Coning Malegijs bij de kleederen / en bragt hem in de Gevangenis: Doe seijde Malegijs doet gij mij niet ontsluiten / en beter herberge hebben / ik sal u met bragt ontlopen: de Coning seide / meugdij mij nu ontlopen / ik geve u te baten alle die in der helle zijn: Doe seyde Malegijs / schelt mijn borgen alle kwijt: Doe seide de Coning / ik en begeer de borge niet: Roelant seide: Heer Coning ik begeer mijn borg-togt kwijt te zijn / en ik mede seide Olivier: Carel seide: gij Heeren ik wil u God bevelen: doe seide Malegijs / ik sal eer middernagt mij desen last kwijt maken: Carel seide: ô dief / hoe soudij dat doen / ik heb u immers Ysers genoeg aengedaen / en ik sal de Genoten den toren doen wagten: Als 't tijt was ging de Coning slapen: en de Genoten gingen leggen voor den toren daer Malegijs in was: Eer middernagt kwam toonde Malegijs zijn konst van Negromantie / so dat de boeijens die hij aen had van zijn lijf vielen / en de Genoten maekt hij al vast slapende / en de deur ging open / en hij ging tot de Genoten en heeftse op malkander geleijt / en nam al haer zweerden: Daer na ging hij in de Drossaten kamer / en nam mede van koppen / schalen en gout zo vele als hij dragen mogt / en gink na Montalbaen: Reijnout die te Montalbaen was / en wist hier niet af dat dit sijnen Oom gebeurde: Op eenen nagt als Reijnout lag en sliep dogt hij in zijn slaep / dat zijn oom aen eenen boom wert gehangen: Reijnout wert van vreese wakker stont op en kleede hem / daer na wapende hij hem / en seijde in hem selven; ô goede Heere ik bidde u dat gij mijn oom beschermt voor een schandelijke dood: Als hij dit geseijt hadde sadelde hij Beijaert en sprong 'er op / en reed tot Malegijs Casteel / en klopte aen de poorten: Den poortier kwam en vraegde wat hij begeerde? Reijnout seyde: segt mij waer is u Heere? de poortier seijde / certeijn ik en weets niet / als Reijnout die hoorde wert hij rouwig / en reed na Parijs tot dat hij kwam te Montfaucon aen de Galge / en sag dat'er niemant aen en hing / dies hij hem seer verblijde: doe sag hij komen een mensch steende of hij terstont gestorven sou hebben: Reinout wert vervaert / meenende of het de duijvel geweest hadde / en seide: Sijdij van Gods wegen / segt mij wie gij sijt? Malegijs seide: Ik ben u oom Malegijs / maer ik sie gij hebt mij heel vergeten. doe seide Reinout: Ik en doe oom; maer segt mij dat bid ik u / waer mede dat gij dus geladen komt? Ik sal 't u seggen seide malegijs: Olivier hadde mij gevangen / en leijde mij tot Coning Carel / en de Coning zwoer dat hij mij hangen soude / doe bad ik den Coning dat hij mij liet leven tot 's anderen daegs / dit beloofst hij mij: doe bedreef ik solaes / dit toorNde de Coning en leijde mij in de kerker / en liet mij so veel Ysers aen doen dat 2 Paerden 't niet gedragen souden hebben: en hij dede den kerker wagten van de Genoten / nog ben ik het ontkomen: Ik heb de Genoten haer zweerden genomen / en ging in den drossaten kamer en nam mede al dat ik dragen mogt / en heb mij selven geladen dat ik 't kwalijk zal mogen dragen: Reijnout seide: oom naemdij Ogier zijn zweert? malegijs seide: ik en liet niemant niet: Reijnout: seide: oom dat was kwaet / haddij Ogier zijn zwaert gelaten; Malegijs seide had ik Ogier zyn zweert gelaten / men zoude hem voor den Coning hebben gewroegt / dat ik bij hem ontgaen waer / en alsoo soude Ogier daer grooten last en verdriet af gehad hebben: doe dede Reijnout Malegijs op Beijaert sitten / en reden alzo te zamen na Montalbaen: En als 't dag begon te worden / ontspzong de Coning uijt zijnen slaep / en kleede hem: als hij gekleet was: gink hij na den kerker om Malegijs te doen hangen: En als hij daer kwam / sag hij zijn Baroenen leggen op eenen hoop / doen dagt den Coning wel dat Malegijs ontgaen was / en riep luijd; staet op Roelant Neve / wij hebben

hebben Malegys verlooren. Als de Coning dus riep/wierden al de Genoten wakker. Doe seide Roelant / help God / wie mach ons dus geleit hebben / met dien taste Roelant na Durendale syn zweert. En als hy dat niet konde vinden / wert hy toornig / en d' ander Genoten tasten mede na haer zweerden / die ook alle verloren waren. Carel dit hoorende wert toornig en seide: Had ik hem weder ik soude hem doen hangen. Ogier antwoorde den Coning / Heer waerom niet al haddy hem by de Galge / ende waende dat hij hing / hy soude u ontgaen en nemen van 't goet dat hem believde. Doe zwoer de Coning / dat hy hem te Montalbaen niet en soude laten onthouden noch in geen land / hy sou hem hangen / en de zweerden selver halen.

Het XXIII. Kapittel.

Hoe Koning Carel Montalbaen beleyde, en hoe Roelant in een andere Stad toog, Welk de Koning mede beleyde. En hoe Vrouw Aye Reynout en zyn Broeders soen verwerft aen Koning Carel haer Broeder.

De Coning dede alom in syn land vergaderen een groote heyr / en toog na Montalbaen / dat sy sterkelyk beleiden / en dede roben en branden al dat in Reinouts lant was. Roelant sond een Bode aen Reinout / die hy dede bidden / ofte hij hem Durendael weder geven woude. De bode gink soo lange dat hij voor Reinout kwam / dien hy de boodschap seide; Als Reinout de begeerte van Roelant verstaen hadde / seide hy: segt Roelant myn Nebe / dat ik hem geerne syn zweert weder geven wilde / en al de Genoten / willen sy myn soen verwerven aen Coning Carel. De bode sey Roelant wat hem Reynout geselt hadde / en Roelant seidet den Genoten voor / en de Genoten verdroegen dat sy 't doen wilden. Doe sey Ogier / mochten wy soen verwerven ik en gaever niet om / hoe veel goets datse gaven / doe sey Roelant: dese woorden sal spreken Bisschop Tulpyn / Heer Coning / gy siet wel Montalbaen staet hier voor ons daer wy voor leggen / ende 't is vast dat sy geen sorge hebben daer u Neven in syn / God laet hen te recht geschieden. Heer Coning / gy moet haer genadig wesen / wy bidden u dat gyse in gratie ontfangen wilt / want waer die peys gemaekt soo mochten wy op Heydens varen / en haer landen winnen. Doe seide de Coning dat hy des niet doen en woude / maer ik sal een bode senden en doen vragen ofte sy willen opgeven / komen in myn hand gebonden met een touw / en met hem te doen mynen wille. De Bisschop sprak / en seide hier is niemant so stout die dese boodschap soude durven bestaen. Coning Carel seide: Roelant Nebe gy sult de bode wesen / en seggen Reynout / wil hy 't niet doen dat ik hem ontbiede / ik sal in syn land niet laten den eenen steen op den anderen. Roelant seyde / ik sal 't doen en met dien reed hy na Montalbaen. En als Roelant daer voor kwam / liet hem de poortier in / en Roelant trad van syn Peert / gink na de sale daer Reynout was / en groete hem en al dat 'er was / Ridders en knechten / als hy dit gedaen hadde seyde hy tot Reynout / ik ben met een boodschap beladen; u ontbied de Coning en wil dat gy hem komt te voet vallen wolle en barvoets / ende bloot-hoofts / met al die van Montalbaen een tou om uwen halshebbende / en dan sal de Coning syn wil met u doen; en doedy des niet / soo sal hy verderven al dat in u land is / en is 't dat hy u en u broeders vangen kan / hy sal u doen hangen. Reynout seyde met hoogmoedige woorden / die man is de dood weerdig / die durft dreyge dat een Landsheere opgeven sal lyf en goed: maer Roelant Nebe / gij

gy zult den Koning zeggen dat ik geern geven wil myn Dorpen / en myn Slot Montalbaen wil ik van hem te leen ontfangen / en wil hem helpen met ziel en lyf / en hem niet begeven. En is 't dat hy ons hier in het land niet sien en mag wy zullen over zee trekken en 't kruys aennemen / en blyve daer zeven jaer. En is 't dat hem dit niet genoegt / zegt hem dan dat hy hem wagt / ik zal hem schaden met raed en daed. Doe zeyde Roelant: Reynout Neve het wert gedaen. En vertelde den Koning dat hem Reinout ontboden had. Als hy 't verstont wert hy toornig / en dede al zyn Engien kruyde en stellen by de poorte. Reinout dit siende dede wapenen alle die binnen den Kasteele waren / en zat op Beyaert / en zyn broeders zaten op andere Peerden: aldus reden sy in 't heyr / en Reinout reed voor met Beyaert en velde menigen man ter dood / en zyn volk vogt seer manneiyk. Reynout voerde den selve standaert / en reed op een Francoys die hy doorstak. De Koning siende dat Reinout in syn heyr was / riep hy strenglyk totten Genoten: Gy Heeren stelt u te weer. Als de Francoysen den Koning dus hoorde roepen / zoo reden wel tien duyzent op Reynouts volk / datse heerlyk wederstonden. Karel dit siende stak zyn ros met spooren / riep volgt my Roelant / Olivier en al myn Genoten wildy u Leen behouden: aldus reed de Koning na Reinout. Als Reinout den Koning zag vlood hy; doe riep den Koning komt steken tegens my. Reynout seyde Heer Koning die steek is u bereyt. Reynout stak Beyaert met sporen / en reed op den Koning dat hy van den rosse vallen moeste / en had daer gebleven ten hadde Roelant gedaen. Doe riep Reinout: gy Gascoensche slaet by / wy sullen de Francoyse overwinnen. Als de Koning dit hoorde riep hy met fellen moede gy zult liegen. Reynout versloeg menigen man / en Ridsaert dede ook wonder metter zweerden. Carel zag Malegys en reed met haesten op hem / en Malegys weder op den Koning. De Koning dede Malegys groote schade / en stak zyn ros onder hem dood / en Malegys viel ter aerden. Terstont rees hy weder op / en ging vegte metten sweerde / daer hy menig Francoys versloeg / des Reynout zeer blyde was / en reden weder na Montalbaen. Als dit Karel zag wert hy seer droevig / om dat hem Reinout ontreden was. Den Koning wert gezeyt hoe Reynout veel volks verslagen en hem eerlyk geweert hadde; doen sprak de Koning: Gy Heeren laet staen dese woorden. Reynout heeft my zo veel schaden gedaen / dat hy 't my nimmer kan beteren. De Historie segt dat die Oorloge duerde wel 7 Jaren. De Heeren hebben den Koning gebeden / dat hy een Parlement houden soude / om den oorlog te verzoenen. Als Reynout deze maere hoorde / toog hy te Parlement totten Koning / als hy voor hem kwam groete hy hem / seggende; o Edel Koning! Hy die voor ons den dood storf die moet u bewaren. Carel dit horende / zeide / wat groet gy myn / daer gy my so veel schande gedaen hebt: Reynout seyde tot den Koning / ik wil boeten / wy willen u op-geven lyf en goed. Carel hiet Reynout met zyn Broeders agter staen / want hy woude hem met zyn magen beraden / en hadde tot zynen raed Grifson en Allorept en Fortsier / dat waren zyn naeste raedslieden. Die waren 't die belette dat de Genoten te Roncebal bleven. Fortsier seyde totte Koning: Reynout is hier te Parlemente gekomen / u gedenkt de dag dat hy versloeg u Sone Lodewyk onze jonge Koning / zedert heeft hy menig ridder verslagen. Dit hoorde Ogier / en kwam haestelyk totten Koning / zeggende: zwygt gy Fortsier en laet myn spreken / gy en zoud niet komen te Parlement by eenig goet man. Doe seyde bisschop Tulpyn: Ogier het is waer dat gy segt / want zy riepen u Heer Koning dat gy moest oorlogen / het welke bose en snoode raed was / en nu willen sy met valsheit u raden tegen Reynout te oorlogen / maer Heer Koning doet myne raed en 't sal niet kwaet wesen / laet Reinout met zyn broeders ter soene komen / so mogen wy met u vare op de Heidene / en winnen haer land / daer en soude dan geen Heyden wesen of zoude zyn land van u moeten te leen houden / want men soude op geenen tyd tegen Reynout ofte zyn Broeders stryden mogen. Koning Karel antwoorde; ik hebber niet mede te doen / ik en wil na u raed niet hooren. Met deze woorden scheide dat Parlement / en de Koning zwoer dat hy Reynout en zyn Broeders hangen zoude. Doen zeyde Reynout

komt: Heer Koning zo vragt u dan / want is 't dat ik u in eenige maniere vangen mag / zoo meug gy wete dat ik u 't hooft afslaen zal. Als Koning Carel dit hoorde was hy toornig / en seyde: gij bedrieger zet gy u nog tegen my? reijnout antwoorde: ja Heer Koning / om dat gy niet begeert te soenen. Dus scheyde Reinout met onminne van den Koning / en reed na Montalbaen. Koning Karel deed het kasteel bestormen aen allen zyden. Reijnout kwam uit met syn volk / daer begon den stryd bitter te worden. De Heeren reden tegen malkanderen dat de Peerden op haer knien zaten. Malegijs had den Koning by na verslagen / en hadde hem niet te baet gekomen Roelant / Olivier / en Ogier / deze scheyden de Heeren / en hielpen de Koning te peerde. Doe sloeg Roelant op Malegys zulken slag / dat Malegijs in onmagt viel / als hy dit zag vand hij hem zyn hande en voeten / en voerde hem in 's Koningstente. Aldus wert Malegijs gevangen gebragt tot ten Koning. Moriante van de Rievier reed op Ridsaert / en Ridsaert weder op hem / met zulker kragt zo dat haer speeren braken / en viele van den peerden / maer ridsaert was eerst op / en sloeg zoo vreesselyk dat hij weer ter peerde kwam. Doe reed Salomon van Bretangien tegen Adelaert / en die weder op hem / en onderstaken malkander zo zeer mette speere dat Salomon in onmagt van den peerde viel. Dit zag Fortsier / en had angst dat hy daer blijven zoud / en stak op Ridsaert / en hy weder op hem / zo dat hy Fortsier doorstak / des hadde Koning Karel groote toorn / en riep Monnoije. Dit hoorde Reynout / en dagt wat zal 'er geschiede? de Genoten reden agter hare Heere / maer Karel reed op Rridsaert / dat zag Reynout en nam een sterke speere ende reed op Karel met kragt / dat de Koning van de peerde viel / Reinout reed in den meesten stryd / en riep / slaet gy Heeren van Montalbaen / zo helpe my God / ik zal den Koning verslaen. Karel hoorde dit en zeyde / God geve u schande / bedrieger komt gy en verslaet my. De koning sprong op zyn ros / en verhief zyn zweert / en meende Reynout geslagen te hebben / maer Beyaert ontdroeg hem hy waer anders in zorge geweest. Doe sloegen de 12 Genoten haer peerden met sporen / en reden op Reynouts volk en sloegen hem wel 300. mannen af. Als Reynout zag dat zyn volk t' onder ging / riep hy met haesten / gy Heeren van Montalbaen laet ons vlien / want des Konings volk is te veel. Doe vlood alle Reynouts volk / en Reynout hield agter een arriergaerde / en beschutte zyn volk / aldus wert reynout met zyn volk weder in 't kasteel gedreeven / en Malegys bleef gevangen. Als reynout in de Sale kwam vraegde hy waer zyn oom was / doen zeyde daer een ridder ik zag hem begten tegen den Koning / en streeden lange te zamen van haer peerden te voet. Doen kwamen de Genoten en hulpe den Koning weeder te peerde / maer roelant sloeg op hem dat hy ter aerden viel en bleef hem alzoo gevangen. Als reinout dit hoorde was hy toornig / en bedreef grooten rou / zeggende: o maria: Gods moeder ik zal mynen oom dus verliezen? o felle Fortune! hoe draeyd gy dus. Adelaert seyde / ik bid u broeder laet varen de rouwe / want gy siet dat ons alle hier spyze gebreekt / door last van den honger zullen wy ons op moeten geven. Met dien scheyden de Heeren van malkanderen. Koning karel is met zyn Hertogen in zyn tenten / en bedreef zeer groot misbaer / want daer waren klagten gekomen dat reynout veel van zyn vrienden verslagen hadde. Doen zeyde koning karel: God geve dat ik mag wrake daer af hebben. Malegys zeyde: Edel Heer koning wilt gy nog de soene ontfangen die u reynout doet / dat zag ik geerne / zoo zou hy u ter hulpe staen met al zyn kragt. Doe zwoer koning karel / hadde ik de koenen ridder / ik zouden hem terstont by uwer zyden doen hangen. Doe riep koning karel Griffon / Allorent / en zeide: doet een Galge regten aen de rotze / want ik zal doen hangen Malegys eer ik eeten zal. malegys antwoorde. Edel Heer koning geest my heden respyt / ik zal u goede borge zette dat ik zal gebangen blyven / zo deed gy ook sprak de koning tot Parys daer de Genoten haer zweerden verlooren. Malegys zeyde laet my leven Heer koning / ik en zal u rooben nog steelen / en zegge: zo moet God myn siele doen / is 't dat ik u ontliege / gy en gaet zelf mede. koning karel zeide: gy trawant / sonde ik dan met u gaen? Malegys zeyde / ja gij Heer koning

ik sal u leyden te Montalbaen / daer gy van Reynout wel sult ontfange worden ; maer Edel Koning laet versoenen den Edelen Ridder ende komen tot uwer genaden wilt beraden deugdelijk / want alle die leven op der aerde souden dan van u wyken. Doen seyde de Koning / wildy nu om soenen spreeke / want gy sult hangen / anders soudy my ontlope. Malegys antwoorde: Heer Koning des en hebt geen angst ik sal goede borge setten. Doe seide Koning Carel wie soude u borge zyn ? Malegys seyde Grave Roelant komt my wat nader / zijt myn borge dat ik niet ontlope sonder oorlof / Roelant seide dat hy 't geerne dede. Aldus is Roelant Malegys borge gebleven. Ontrent ter middernagt toonde Malegys sijn konst / en terstont brake alle de banden daer Malegys mede gebonden was. Malegys ging voor des Konings bedde staen / en seyde : Heer Koning ons heeft ontboden Reynout dat wy te Montalbaen komen souden. De Koning sprong uyt synen slaep en zag Malegys voor hem staen. Carel wist niet wat hy antwoorde soude / want Malegys hadde hem betovert / dat hy seide : ik woude dat wy op de vaert waren. Malegys seyde / gaen wy dan / de Koning antwoorde / ik mag niet gaen. Doe nam Malegys den Koning op syn hals / en droeg hem te Montalbaen / sonder raet van syne magen / en leyde den Koning in een schoon bedde. Ende doen gink Malegys daer Reinout lag / seggende: staet op Reinout Neve / ik geve u Koning Carel gevangen / en heb hem in u kasteel gebragt: Als Reynout dit hoorde verwonderde hy hem seer / seggende : Lieve Oom hoe is dat mogelyk dat gy den Koning gevangen hebt / ik meende dat hy u gevangen hadde. Malegys seyde : neen hy God sy gelooft ik hebbe den Koning gebragt / Reynout stont op en vond het waer te syn : Malegys gink en wekte d'andere broeders / seggende hen lieden 't gene hy Reynout geseyt hadde / des zy blyde waren / en ginge in de kamer. De Koning ontwakende sag Reynout met zyn broeders voor zyn bedde staen. Doe wiert de Koning droevig en t'onvrede / seggende / dit heeft gedaen den boeve Malegys dat hem schande geschiede / ik sie hem hier niet / nochtans weet ik wel dat hy hier is. Reinout viel op syn knien / en bad genade / 't welk de Koning hem weygerde. Ridsaert dit hoorende wert toornig / en seyde: Heer Koning gy moet sterven. Carel dit hoorende wert toornig / en seyde : wilt gy u tege my setten kwade schalk. Doe sloeg Ridsaert na den Koning en verhief zyn zweert / maer Reinout beschutte de Koning en seyde tot Ridsaert / wat wildy malle wilt gy den Koning dode ? hy is onse Heer en sal 't syn leven blyven. Koning Carel vraegde Reynout of hy hem woude laten varen ; ja ik seyde Reynout / wildy my uwen toornigen moed vergeven. Carel seyde : neen ik. Reynout seyde zo moet gy sterve. Malegys seyde : Heer Koning neemt soen van u Neve zoo doedy wel. God schende u seide de Koning / ik en sals niet doen / ik sal hier moeten sterven kwade dief / des moet gy vermaledyt syn / want met u schande hebdy my gevaen. Malegys seyde: Heer Koning beraet u dat gy u Neve genade doet. Ik sie 't is al om niet / ik wil u Gode bevelen. Dus sat Malegys vier jaren Heremyt. De Koning seide: Reynout laet myn gaen / ik sal my beraden met Roelant / Ogier / Olivier en met al myn Genoten. Doe seyde Reynout: Heer Koning zo doet / gaet als u belieft / want wy en houde u niet gevangen. Met dusdanige woorde scheyde de Koning van Montalbaen / en nam oorlof aen de broeders ; aldus gink de Koning tot dat hy in zyn tente kwam. Als de baroenen haren Koning sagen ware zy blyde en ontfingen hem minnelyk want zy meenden dat hem Malegys gedood had. De Koning seyde: Malegys had my gevange gelevert aen Reynout / en Ridsaert wilde my verslaen ; maer Reynout beschutte my en wierp syn broeder tegen de vloer / liet my gaen / en seyde my uyt. Koning Carel riep den Hertoge van Bavier / dat hy komen soude ryden tot Reynout / en seggen hem dat hy kome hem gevange geve. De Hertoge dede des Konings gebod / en reed na Montalbaen. Reinout lag doe ter tyd in een venster / en sag Bavier komen ryden / ging hem tegen en seyde: Edel Hertoge syt wellekom. Bavier seide: God loont u ; de Koning van Vrankryk ontbied u dat gy tot hem komt gevangen. Reynout seyde : ik en doe des niet / maer wil de Koning ons lyf geven / zo willen wy minnelyk komen / betere dat wy misdaen hebben. Dunay seyde: ik sal

u seggen dat gy doen sult / wil u de Koning op myn gelepde laten komen so suldy daer buyten komen en beteren dat gy misdaen hebt. Reynout seide: ik soude u een boodschap bevelen woud gyse doen. Ja ik geerne antwoorde Dunap. Segt de Koning wil hy ons lyf geben wy willen geerne gevangen af komen / en brengen de sleutel van 't kasteel. Hier mede nam Dunap oorlof en reed tot den Koning. De Coning hem siende hiete hem willekom / seggende: wat tydinge brengt gy van Reynout? Dunap antwoorde: Edel Coning ik sal u seggen: Reynout ontbied u wildy hem en syn broeders haer lyf geben sy komen geerne in genade. Carel seide met grammen moede / gy Heeren ik salse met kragt winnen en doen hen opgeven / want sy en hebben geen victualie. Carel dede aen alle syden gereedschap om 't kasteel te bestormen. En als dit die van binnen sagen warense seer droevig. Doe gink Reynout in den stal tot Beyaert / en trok een mes / en woude beyaert dooden / seggende tot Clarisse / Beyaert moet nu sterven door den noot van den honger. Adlaert antwoorde / ik bidde u broeders en dood Beyaert niet. Doe seide Reynout / myn jammert seer dat hy alle door noot des hongers sult dood blyven. Adelaert seide; broeders ik heb eene beteren raed gevonden / na dattet ons aenstaet / wy sullen Beyaert niet dooden maer sullen doen komen eenen meester / en doen Beyaert laten 4 koppen bloets alle dage / als verdragen mag / en leben van den bloede. Dunap vernemende dat de Heeren niet t'eten en hadden seide tot de Genoten: Reynout moet van honger vergaen / want sy hebben al haer Peerden gegeten sonder Beyaert. Dit jammerde Roelant en Bisschop Tulpyn seer. Doe seide bisschop Tulpyn: Edele Grave Roelant / dit is groot jammer dat wy onse magen laten vergaen van honger. Dunap seide: ik sal ons raed geven / wy sullen tot de Koning gaen en bidden hem dat hy Roelant te nagt 't voor-vegten geeft en sullen dan met werpen 't kasteel spysen. Met dese raet gingen de Heeren totten Coning ende baden hem dat hy Roelant 't voor-vegten gabe. De Coning seide dat hy 't geerne dede; doe namen de Heeren aen de Coning oorlog / en stelde haer reedschap voor Montalbaen. En dat sag die op de muren stont / dat de Genoten haer Engien sterkelyk stelden en seide dat Reynout / en Reynout wasser rouwig om / en seide: het staet ons tot grooten sorge / want ons versoekt de Grave Roelant / Dunap / Ogier / Tulpyn en Olivier / die lange stil gelegen hebben / willen sy ons deeren soo en mogen wy ons niet langer verweren. Onder des begon de bisschop te werpen Spek en menigerhande victualie so dat de Ridders een geheel jaer victualie genoeg hadden / als sy genoeg hadden geworpen / vertoge sy tot den Coning / en seide hem dat sy niet bedreven en hadden: Reynout met syn volk waren blyde van de Genoten datse geworpen hadden / en hy gaf beyaert so veel etens dat hy binnen veertien dagen so sterk was als te voren; doe sonde Reynout beyaert om geen goet gegeven hebben. Reynout riep syn broeders tot hem seggende: Wy en mogen ons hier niet langer onthouden van honger / laet ons ryden tot Ardanen daer souden wy ons wel onthouden so verre als wy spyse genoeg hadden. Als Clarisse dit hoorde was sy droevig om dat Reinout weg ryden woude. Reynout dede beyaert sadelen en nam oorlof aen syn vrouw Clarisse die seer schreyde. De Heeren saten op Beyaert / en reden heymelyk tot eener Water-poort uyt / op dat sy haer vlugt sonder sorge doen mogten. Met dat de broeders haer vlugt namen sagse Coning Carel en seide: Gy Heeren siet ginder de vier Aymyns kinderen / sy meenen myn t'ontryden. De Coning riep dat hem elk wapenen soude / 't welk de Heeren terstont deden / springende op haer rossen en reden Aymyns kinderen te gemoet. Heer Alorept was de voorste / en reed op Reynout met sulken kragt / dat hy Reynout door den schilt stak datter een stuk van de speer in bleef steken / en Reynout stak hem weder door den schilt dat de speere door syn lyf ging / en viel dood. Als de Coning sag dat Alorept doorsteken was / sloeg hy syn peert met sporen en reed na Reynout / roepende / monnoye. Als Reynout den Koning sag komen so stak hy Beyaert met sporen / en reed met Beyaert vooruit. Als die de Coning sag / dede hy syn Heyr opbreken / en vervolgde Reynout met eenen seer grammen moet. Reynout met syn broeders reden so lange / tot dat sy totten

ten kasteele van Ardanen kwamen / die op den kasteele waren zagen uyt / overmits 't draven datze hoorden van 't loopen dat Beyaert liep. En liepen ter Poorten uyt om te sien wat daer was. En doen zy zagen dat het Reynout was / dedenze de Poorten op en lieten hem in. Als Reynout met zyn broeders binnen het kasteel waren ginge zy besien wat'er t'eten was. Hier en binnen is Koning Karel Reynout met zyn volk zeer dapper gevolgt / zo datze by de kasteele kwamen / en hebben 't strengelyk belegert. De Koning zeide / my dunkt dat myn Reynout en zyn broeders alle dagen menigen toorn doen en meenen myn met Beyaert t'onkomen / die hem zo dikwils uyter noot geholpen heeft / maer ik belove kan ik nu dit ros krygen / ik zal het doen dooden. De Koning is zelfs gerede voor het kasteel / zo dat hy spraek houden mogt / en vraegde Reynout of hy 't kasteel nog tegen houden wilde? Reynout antwoorde / neen ik / en wil 't niet tegen u houden / maer peynst hoe dat ik u gevangen had ende weder minlyk liet gaen. Terwyl dat de Koning en Reynout te zamen spraken is vrouwe Aye gekomen in des Konings heyr en de Koning scheyde van Reynout zonder meer woorden daer mede te hebben / en reed weder na het heyr. So haest als vrouw Aye den Koning gewaer geworden is / ging zy hem te gemoet / en viel op haer kniën en bad den Koning zeer minnelyk / of 't zynder Hoogheit gelieven woude dat hy Aymyns kinderen tegen hem liet verzoenen. Ook baden mede den Koning alle de Genote / en de Edelste Heeren dat hyze liet verzoenen. Als Koning Karel zag dezen ootmoedigen voet val van zyn zuster / is hy verootmoedigt / zeggende: wil my Reynout Beyaert leveren om mynen wil daer mede te doen / die hem dikwils uyt groot perykel verlost heeft / zo mag hy tegen myn verzoenen en anders niet. Doe zeide vrouw Aye Heer Koning gelievet u / zo laet my varen in 't kasteel / en ik zal Reynout gaen vragen oft hy hem op geven wil in uwer genaden. De Koning dit hoorende / zeide vaert henen zonder angst / en zegt hen lieden dat zy anders niet verzoenen mogen. Doe voer vrou Aye ten kasteele waert daer zy Reynout in van / die doen met zeer groote blydschap ontfangen wiert / en vrou Aye vertelde Reynout des Konings meeninge. Als Reynout deze woorden van zyn moeder verstaen had zeide hy 't zyn broeder / alzo hem zyn moeder verteilt hadde. De broeders dit hoorende / zeide Adelaert tot Reynout / broeder hoe durft gy dusdanige dinge ons te voren leggen / my dunkt gy buyten u sinnen zyt eer ik dat dede droeg ik liever ondreez tegen den Koning al myn leven / en de ander broeders zeyden haer goet dunken mede. Als Reynout zyn broeders verstaen hadde zeide hy: Ik zeg u broeders ter goeder tyt en ter zaliger ure is 't geweest doen ik Beyaert wan / wy zullen ons met Beyaert dat goede ros nu wel verzoenen in al 't gene dat wy tegen Koning Karel misdaen hebben / om ons zelfs te bryen van het zwaer perykel daer wy nu in zyn / dus zal ik 't den Koning geven. Doe gink Reynout tot zyn moeder / en zeide haer dat hy den Koning Beyaert geern gabe. Met deze antwoorde is vrouw Aye weder gereyst tot den Koning / die zy 't zeiden dat reynout en zyn broeders Beyaert geere gaven voor zyn eere / en toe lieten zyn wille daer mede te doen / op conditie dat hy hen vergeven woude dat zy tegen hem misdaen hadde / en in genade ontfangen. Als de Koning dit hoorde / zeide hy: myn dunkt dat zy 't doen tegen hun dank / want zy wagten zeer lange.

Het XXIV. Kapittel.

Hoe dat Aymyns Kinderen Koning Carel Beyaert presenteerde en hem geven, en hoe de Koning dat liet verdrinken, en hoe Reynout een Heremyt wierd.

ALs 't tractaet van der zoene gesloten was / tusschen karel en reynout met zyn broeders / kwamenze van 't kasteel hant aen hant en Beyaert van hen geleyt tot den Koning ende deden eenen zeer ootmoedigen voet-val voor den Koning doe dedeze de Koning opstaen en ontfingze in gratie / daer menig Edelman blyde om was / en zonderlinge vrouw Aye haer moeder. Dit gedaen wezende / heeft reynout beyaert genomen en hem den Koning gegeven / zeggende: Heer Koning doet 'er uwen wille mede. En als de Koning Beyaert had / volbragt hy zyn belofte / want hy dede hem 2 molensteenen binden aen den hals / en leyden op den brug van

der Ossen / en wierpen hem in de Riviere: Beyaert sonk met de molen-steenen als 't eerst ingeworpen was / maer terstont quam 't bove en begon te zwemmen / Beyaert zag Reynout doen verhief hy zyn voeten / sloeg tegen de stenen dat beide braken / en zwam te lande: zo haest als te lande kwam liep na Reynout. Als Carel dit zag seide hy Reynout geeft my Beyaert wederom / of ik zal u doen vangen. Reynout dit hoorende van den Koning / gaf hy Beyaert weder. De Koning dede / aen elken voet van Beyaert een Molen-steen binden / en aen de hals 2. en liet hem zo werpen in de riviere / noch kwam Beyaert boven / en liep na Reynout en briesde seer: Adelaert kuste Beyaert voor zyn Muyl. De bystanders verwonderden hen van de kragt van 't Peerd / Carel seide tegen Reynout / 't en zy gy my Beyaert weder geeft / ik sal u doen vangen en hangen. Adelaert seide: vermaledyd moet gy zyn Reynout geeft gy den Koning Beyaert weder. Reynout seide: zwygt broeder zal ik om een ros 's Konings toorn hebben / neen ik waerlyk broeder / alzo helpe my God. Doe seide Adelaert: beyaert wat valschen Heere hebby gekent / met valschen loon word gy geloont. Reynout heeft Beyaert weder gevangen/ en de Koning gegeven seggende: Heer Koning dit is de derde reyse dat ik 't u gelevert hebbe / is 't dat u dit ros nu ontgaet ik en vange het niet weder / want het gaet myn der herten veel te na. De Koning ontfing 't ros / en seyde / Reynout gy en meugt niet om sien / want zo lang als 't ros u siet / zoo en soudet niet mogen verdrinken. Doen moest Reynout voor de Heeren zweeren dat hy niet om sien en zoude na Beyaert. Doen dede de Koning Beyaert aen elken voet binden twee groote molen-steenen / en aen de hals ook twee / en also werpen in de riviere doen moest het ros te gronde gaen / een wyle daer na kwam het weder boven / en stak 't hooft om hoge / neygende na zynen Heere als of 't een mensch geweest hadde / die na zyn lieve Vriend bitterlyk geschreyt hadde. Ten lesten sonk 't ros en verdronk. De Vrouw seyde: Reynout waer is Beyaert en u broeders? Reynout seyde myn broeders zyn by den Koning gebleven en den Koning heeft Beyaert gedoot: als de Vrou dit hoorde / soo veranderde haer verwe / en viel

in onmagt. Reynout hief se van der aerden en droeg se in een kamer / de vrouw kwam tot haer selven / en was so droevig dat haer de tranen uit de oogen liepen. Reinout seide: vrouwe zyt te vreden / want doen wy van hier reden zag ons den Koning ende volgden ons sterkelyk / en brak zyn heyr op / beleyden ons in Ardanen / en vraegde my of ik 't Kasteel hem tegen houden woude of stryden / doen seide ik neen / onder des zo kwam myn Moeder die dat tractaet van den feene zo maekte of conditien dat ik den Koning Beyaert geven zoude / 't welk ik dede / aldus kregen wy gratie van den Koning: doen zo dede den Koning Beyaert verdrinken: De vrouwe seyde: Heer 't is my leet dat wy Beyaert so kwyt zyn / maer des Konings toorn was ons te zwaer / wy en mogten hem en syn magten niet wederstaen. Reynout seyde / 't is waer / en riep zyn kinderen voor hem en versag elk van dattet hem goet dogt. Als hy dit gedaen hadde ontbood hy heymelyk een Snyder / en dede een kappe maken tot te boeten. En als de kappe gemaekt was / ging hy heymelyk op eener nagt uyt Montalbaen / door dorpen en steden / zoo lange dat hy in vreemde landen kwam daer hem niemant en kende. Als Reynout dus gegaen was / zo ontmoeten hem een Heremyt die in 15 jaer nooit mensche gesien hadde / zo verwonderde het hem / en seyde: Helpe God van waer komt gy mensche / dat gy hier geraekt / en

wie syt gy / of wat is u begeere ? Reynout antwoorde : Heer ik ben de droevigste man die van een Moeder geboren is Magt ik en heb my in 22 jaer niet mogen verblyden / sint dat ik des Konings Sone van Vrankeryk dood sloeg / geheten Lodewyk hier sould ik my geerne biegten / en penitentie ontfangen van myn sonden / want se myn seer berouwen. De Heerempt seide / lieve vrient ik hoore wel dat gy God dikwyls gebelgt hebt / en veel sonden binnen uwen leven gedaen hebt. Maer wilt gy de sonden laten en niet meer doen / soo valt op u knien en bid God ootmoedelyk dat hy u gratie verleene dat gy u leven tot een salig eynde meugt brengen. Aldus bleef Reynout in de woestyne 3. jaren lang / en leerde van den Heerempt menig schoon gebed / en dede swate penitentie / en kastyde syn lichaem / dat hy zeer krank wert van lichaem. Dus gink Reynout met synen totte Heerempt / en klaegde hem syn verdriet / seggende: Heere ik blyve dood van koude en van honger want myn kleeren syn aen stukken / en ik kan myn lichaem daer mede niet langer bedecken. Als de Heerempt dit hoorde / so had hy medelyden met hem seggende : lieve vrient troost u / en hoopt op God, hy sal u wel versien. Als Reynout anders geenen troost van den Heerempt en hoorde / schreyde hy en seide : O God moet ik nu sterven van koude en honger. De Heerempt medelyden hebbende met Reynout / dede zyn gebede tot den Almogende God. Doe hoorde de Heerempt een stemme gezonden van Gode / die hem zeide dat hy zynen gezelle bevelen zoude dat hy zonder vertoeven zoude trecken na den Heyligen Lande / en vechte tege de Heydenen. Als de Heerempt dit hoorde zo was hy zeer blyde / en riep / zyn gezelle tot hem zeggende : Lieve vriend my is bevolen van Gode dat gy zonder toeven trecken zoud over Zee / ten Heyligen Lande / en helpen de Kerstenen dat zy 't Land weder winnen / want het lang geleden is dat 't de Kerstenen verloren hebben. Doe zeide Reinout / in Gods name moet 't zyn / want wat God believt wil ik geern doen / en ik bidde u Heere dat gy Gode voor my bidden wilt / de Heerempt zeide dat hy 't geerne dede. En alzoo nam Reinout oorlof aen de Heerempt en scheyde van hem met weenende oogen. Als Reinout van den Heerempt gescheyden was / gink hy tot dat hy kwam op den derden dag op eenen Pynboom die groot en schoon was / en hem dagt dat hy daer op wel rusten zou / want hem de nagt beliep / en als 't begost te dagen klom Reynout weder van den boom / en ging zo lange dat hy kwam te braes daer St. Jores leyt / daer vont hy Schepen en voer in dat lant van Stamme. Dus voer Reynout met grooter begeerte tot dat hy kwam in de Haven van Tripoly.

Het XXV. Kapittel.

Hoe Reynout met der hulpe Gods op de Turcken vocht, en hoe Malegys by hem kwam, en hoe Malegys den Soudaan versloeg.

DOe Reinout te Tripoly gekomen was / daer sat hy agt dagen in groote elende / so kwam daer een nieu mare dat Tabaria belegen en Akers in groote zorge was / en dat 'er vele Kerstenen verslagen ware en gedoot. Doe vergaderden de Heeren 2500 man / om die Steden te secondeeren / men nam al de vroomste ende kloekste die hen docht te wezen om die vaert te bestaen. En Als Reynout dit hoorde dat de Kerstenen wyttogen op de Sarazynen / liep Reynout te voet by dat heyr oft een arm pelgrim had geweest / so dat 'er niemant op hem en agte. Terstond was de Turken geboodschapt dat de Heyr van Tripoly onderwegen was / om 't Stede te secondeeren daer reden de Turken de Kerstenen te gemoet / om dat te benemen. En doe de Kerstenen vernomen 't heyr van de Turken op hen komen / zo warenze vervaert : want zy luttel volks hadden / en vielen op haer knien en aenriepen onze Heer dat hy hen bystant doen woude / wantse anders al doot blyven moesten : met dien zagen zy de Turken komen. En als zyze zagen warenze zo vervaert datse wederom keeren wouden. Als Reynout dit zag riep hy : Gy Heeren zet u lieden alle vromelyk te weer / en twyffelt niet of God zal ons hulpe zenden. met dien zag Reynout eenen pyn-boom / groot / schoon en lang / Reynout liep 'er na toe en hy wrong hem uyter aerden. Als dit de Kerstenen zagen / riepen zy alle : Helpt Jezus van Nazareen wat wil dezen pelgrim doen ! Onder des zo zyn de Sarazynen den kerstenen zeer genaekt met een zeer groot Heyr / daer de Kerstenen

stenen zeer af verbaerd waren. Reinout de vrome ridder liep met groote neerstigheyt de Turken te gemoet / en sloeg 'er wel 20 dood eer dat de Kerstenen konde aen - komen. De Kerstenen dit siende verblyden haer / en grepen door Reynous vromigheyt een moed / en baden God dat hy den Pelgrim behouden woude / en doe traden zy met eene moed aen / en sloegen op de Sarazynen dat zy den rugge keerden, en elk zette hem ter vlugt. Doe dede de Soudaen brieven schryven / en ontbood al zyn Baroenen datze by hem kwame / en bragten met hen alle die wel te weer waren. En voort zo ontbood de Soudaen zyn Paus Castiliaen / dat hy varen zoude in 't land van 't Zuiden / en winnen alle de Steden en Sloten daer hy by kome mogte / en verdervenze tot in den gront. Maer God die alle ding voorsiet en de zynen in den noot niet en begeeft / of verloren laet / die zond de Kerstenen hulp daer zy by verlost worden/en de Turk verwonnen. De Historie seyt ons dat dit was Reinout Malegys / Malegys had Heerempt gezeten 4 jaer / nu hoorde hy dat de Sarazynen de Kerstenen groote perzecutie deden / en wonden overvaren om Kerstenryk te winnen. Mallegys dede zyn gebed tot God, en bad voor de Kerstene: en als hy bad hoorde hy een stemme die hem beval van Gods wegen, dat hy zonder toeven trekken zoude/en helpen de Kerstenen haer ongeval wreken / en zoude daer vinden zyn Neve Reinout die God getrouwelyk diende.

Als Malegys dit hoorde wert hy verblyt, en zonder lang te toeven bereiden hy hem om te gaen na Abers / want hy Reinout begeerde te sien/ dus heeft hem Malegys gehaest dat hy des anderen daegs binnen Abers kwam. Hier en binnen is dat Sarazynsche heyr over gekomen/ en zetten haer lieden Tenten in de Kerstenen landen. Als Malegys binnen Abbers gekomen was / zogt hy Reinout zoo lange dat hy hem vont als Malegys Reinout zag kende hy hem en sprak Reinout toe / ende zeide hem wie hy was. Reinout dit horende wert zo blyde / dat hy hem van blyschap niet onthouden en mogt / en nam zyn Oom in de arm en kuste hem daer deden zy malkanderen groote vrintschap Doe vraegden reinouts gezellen wat man datter was? Reinout zeide/ ik zegge voorwaer/ en had God en deze man gedaen ik had lange dood geweest/dies heeft hy my en myn broeders verlost uyt menig zware peryhel met zyn konsten, het is myn Oom Malegys: Hier en binnen begonnen hen de Sarazynen te bereyden om te stryden / en dit wert binnen de Stad vernomen, en wapenden hen en deylden haer volk: malegys met Reynout zoude zyn metter eersten Schare. Aldus reden de Kerstenen uyt der Stad in schoonder ordinantien / dede Sarazynen zetten haer volk in orden / sloegen alzo malkanderen met groter nyt / zo datter menig mensch geveit wert / daer zag men malegys menigen Turk van den Peerde slaen. Als dit Reinout zag zoo sloeg hy / en sloeg met zynen Staf zo breesselyk dat 't menigen Turk met 't lyf bekopen moest. Ende de Sarazynen meynden de Kerstenen zonder geweer te overwinnen / vermits haer groote menigte van volk: maer God en wou het niet gehengen / want Malegys en Reynout dooden zoo veel Turken met de hulpe van God / datze der Turken scharen door braken. Den Kerstenen siende deze vromigheit van malegys / en Reinout / sloegen mede in der Turken heyr / datter zeer veel dood bleven. Met dien zag malegys den Soudaen van Perzen / en reed op hem / maer en deerden hem niet overmits de sterke Wapenen die hy aen hadde / en den Soudaen stak op malegys met zulken kragt dat hy met zyn peert vallen moeste. Reynout dit altyd by hem was dit zag, en was verbaert / en sloeg weder op Soudaen dat hy dood ter aerden viel. Reynout nam des Soudaens peert by den toom, en gaf 't synen Oom Malegys / daer hy met haesten opsprong en dankte Reinout zynen Neve/ en toog zyn zweert met grooter nyt, en sloeg weder, Reynout volgde hem altoos na / en zy doorbraken der Heydenen Scharen en schoffierden 't Heyr / aldus vogten dees twee Heeren van 's morgens totten middage / Reinout sloeg met zynen staf drie Soudaenen dood. Als dit de Turken zagen zetten zy hen ter vlugt, en al haer Engienen lieten zy agter: De Kerstenen siende dat de Turken voortvlugtig waren / volgde zyze na niet al haer magt. Malegys die altyd de voorste was / veldende zeer veel van den rosse: dus werden de Turken al vliedende verslagen / want wat

Reinout

Reinout met zynen Staf beliep sloeg hy dood. Dus verbolgden zy de Turken tot Nazareth toe / daer zy in weken. De Sarazynen droevig zynde van het verlies / gingen te rade wat zy best doen zouden / of zy de steden tegen de Kerstenen houden wouden of niet. Doe zeyde de Coning die de Stede toe behoort: Gy Heeren wy en mogen de Steden tegens de Kerstenen niet houden / laet ons te nagt alle vlieden in een ander Stad. Deze raet genoegden hen alle wel / en togen des nagts uytter Stad / als dat de Kerstenen vernamen keerden zy weder na Abers / en deelden 't goed dat de Turken daer gelaten hadden.

Het XXVI. Kapittel.

Hoe Malegys en Reynout met de Kerstenen Jeruzalem geleyde, en hoe Malegys dood bleef.

Hier en binnen kwam hen nieu - mare dat de Turken Jeruzalem gewonnen hadden / dies waren de Kerstenen zeer droevig. Doen namen de Kerstenen raed aen Malegys en Reynout wat zy best deden. Doen zwoer Malegys dat hy daer trekken sou en niet daer van scheyden of daer dood blyven / hy en hadde eerst gewonnen Jeruzalem / en ons Heeren graf. Doe voer de vrome Ridders Malegys en Reinout / met 't volk dat zy vergaderen mochten voor Jeruzalem / en belepden rondtom en wagte die passagie. De Sarazynen siende dat zy aldus sterkelyk belegen waren / reden uyt met al haer magt. En als de Kerstenen de Turken uytter stad zagen komen stelden zy haer volk in ordonnantien. En Malegys en Reynout reden voor in het Turkze Heyr en doorbraken haer heyr / en doodender zo veel / dat het scheen onmogelyk dat twee lieden zo veel volks verslaen mochten. En als sy dat Turkze Heyr geschoffiert hadde bleven zy by de stad om te besien en te wagten so 'er meer volk uytter Stede kwame / en als sy niemant en vernamen jaegden zy de Turken met kragt binnen de Stad. En dus lagen zy voor de Stad een half Jaer / en schoten met groote uyt binnen de Stad / zo dat sy veel volks ter aerden wierpen. Die van de Stad schoten wederom zo neerstelyk dat zy Malegys geraekten / en viel dood ter aerde / daer de Kerstenen grooter rouwe om hadden. Hier en binnen is de Kerstenen hulpe gekomen / van Armenien / Hongarien en Antiogien / zo dat 'er wel dertig duizend mannen waren. Als dit de Sarazynen vernamen die binnen lagen / reden zy uit tegen de Kerstenen. Als de Kerstenen dit vernamen stelden haer in ordinantie en deylde haer volk / en Reinout met zynen Staf stelde hem selven aldaer voorst om te wreken de dood van zyn Oom Malegys / en sloeg so vreesselyk op de Turken dat zy weder binnen de Stad liepen. Reinout dit siende / seide hy: gy Heeren ik heb dikwils in perykel myns Lyfs geweest / en menig reyze belegen / zo weet ik sullen wy winnen deze Stad / wy moesten het anders aenleggen / want al die wegen en Poorten moesten wy nauwe wagten / zo wel 's nagts als daegs / zoo dat hen geen zecours van spyze komen en mogte / en aldus zullen wy winnen de Stad en anders niet. Dezen raed dagt de Kerstenen goet / en deylden haer Heyr en leyden voor elke poort zes duyzend mannen wel versien van harnas. En als de Turken zagen dat zy aldus sterkelyk weder belegt waren / vervaerden zy haer en riepen haren God Mahomet dat hyze helpen woude uyt den noot daer in zy waren / want / zy weinig victualie hadden. Dus zyn de Capiteinen en gemeynen voor den Soudaen gekomen en hebben gezeyt dat zy liever hadden sterven in den stryt / dan van honger / daerom laet ons uyt ryden op de Kerstenen voor die van Mahomet en Apolyn. Doe den Soudaen die begeerte hoorde van zyn Volk concenteerde hy het en dede hen wapenen / 't welk terstont gedaen was en de Turken reden uyt met al haer magt / maer zy en dorsten niet ryden daer Reynout lag / maer reden een andere poorte uyt daer een ander Bataillie lag daer zy met kragt op vielen. En de Kerstenen zetten haer vromelyk ter weere / en sloegen in 't Heydensche Heyr met stouten moede / en versloegender veele en veele gavender hen gevangen. Als Reinout vernam dat de Heydenen uytter Stad waren met al haer vermoge en magt / zende hy haer zes duizend man ter hulpe en Reinout bleef alleen voor de Poorte / ende en wilde daer niet afscheyden. De Soudaen die binnen der Stede was / zag dat Reinout alleen

leen voor de Poorte lag / wapende hem en sprong op een sterk Ros / en hy reed also te Poorte uyt daer Reynout voor lag / ende als Reynout den Soudaen sag komen so hiet hem Reynout stil staen / en nam 't Peert by de toom en vraegde hem of hy een Kersten of Heyden waer? De Soudaen en antwoorde Reynout niet / maer hy stak syn Ros met spoore en hadde geerne ontreden / als Reynout dit sag sloeg hy met syn Staf den Rosse op 't hooft dat het dood viel. Doe de Sarasynen dit sagen riepen sy uyt: onse Soudaen is dood. Als Reynout dat van de Turken hoorde dat 't den Soudaen was / sprong hy met haesten toe en sloeg de hand aen hem / seggende: Heer Soudaen geeft u gevangen of ik sla u met myn Staf dood. De Soudaen seyde: genadige Jonkheer ik en wil tegen u niet vegten / ik wil 't geern opgeven in uwe handen; en 't Volk dat hy by hem had geven in handen van Reynout / 't welk sy geern deden / en Reynout ging met de Soudaen daer de Kerstenen vogten / en als sy daer by kwamen riep de Soudaen tot syn Volk dat sy souden afstaen en hun vegte laten / 't welk sy terstond deden / en Reynout hiet de Kerstenen dat sy mede achter staen souden / 't welk terstont gedaen wierd. Doe riep Reynout der Edelsten van der Kerstenen / en leverde hen den Soudaen / dien sy in de Stad brachten / en de andere gevangenen ook / en leydense in sekerheid. Also wonnen de Kerstenen Jerusalem. En als de Soudaen dus gevangen was / bad hy den Heeren dat sy synen Lieden wilden laten te huys vaeren sonder misdoen / hy wilde voor hen alle gevangen blyven / en beteren al de schade die hy Kerstenryk gedaen hadde. Als het de Soudaen beloofde riep men Reynout en seyde hem des Soudaens meyninge / ende vraegden wat hem hier af docht? Als Reynout dit hoorden / seyde hy: Gy Heeren doet 'er mede dat u believe. De Heeren hoorende de jonste van Reynout / lieten sy alle de Sarasynen op die conditie gaen en hielden de Soudaen gevangen. Doe dit gedaen was dagt Reynout sulks te volbrenge als hem de Heremyt bevolen had / als dat hy wederom komen sou als de oorloge gedaen was tusschen de Kerstenen en Heydenen / met dit voornemen is Reynout gegaen tot den Patri-

arch van Jerusalem / en viel voor hem op syn knien / en bad hem dat hy hem zyn sonden vergeven woude / 't welk hy geerne dede / en gaf hem oorlof. Als Reynout dit hoorde / was hy blyde / en seyde / lieve Heere ik moet weder keeren tot mynen lande over zee / om te houden myn belofte. Met deze woorden nam Reynout oorlof / en in 't scheyden zo schreyde al dat binne den hove was. Dit gedaen zynde ging Reynout te Schepe / en hem gelyde de Patriach met alle de Edelste van den lande. Ende als zy in de haven waren / bad reynout den Schipper dat hy hem te lande setten woude / 't welk den Schipper dede / reynout nam oorlof aen alle die in den schepe waren en bevalse God. Doe wert een boot bereyt / en voerden reynout aen land / en reynout nam oorlof aen alle de knegten en danktese / en ging in de Stad / en de knechten roeyden metten boode weder aen 't Schip. Reynout in de Stede wesende / hoorde dat 'er eenen Camp aengenomen was door den Coning Karel in de Steden tot Parys. Als reynout dit hoorde / vraegde hy neerstelyk wie de kampioen wesen soude / die de kamp beroepe hadde? Doe wert hem geseyt / dat 't wesen soude Guwelloen en reynout Soone Aymeryn want Guwelloen hem opgetogen had verradenis voor den Coning / dat hy betuygen woude met Marchoras / Galeram / Hendrik van den Lieve / en Pineappel Reynout dit hoorende /

wiert zeer droevig in hem zelven / want hy wist wel dat die alle verraders waren / en nogtans hadze den Koning lief / want zy bedekten haer kwaetheyt met subtylheyt / en zy gaven de Koning nooyt goeden raed. Reinout dit overdenkende in zyn herte / nam voor dat hy te Parys gaen soude en zeyde in hem zelven : Ik bid u genadige God / dat gy mynen Soone beraden wilt / en met die gedagten zoo gink Reynout zo lange dat hy te Parys kwam / dat hem niemant en kende / maer hy had een goede vriend daer hy ging / dien hy vraegde of hy niet vernomen en had / hoe alle ding te werk gegaen waer / en deze was veeltyds by de Heeren / en zeyde ja ik : het opzet van de verradenis heb ik gehoort. 't Is gebeurt / zeyde hy / als dat den Koning uwen Soone ontboden heeft / geheten Aymeryn / en gaf hem al 't leen dat hy had / en is voorts by den Koning gebleven. Dit benyden deze verraders / en vergaderden by een / en zy sloten eenen valschen raed. Guwelloen zeide : Gy Heeren gy weet wel dat wy dikwils groote schade gehad hebben/en onze magen verloren by Reynout zyn Vader / en daerom willen wy zyn Sone 't leven nemen. Ik weet ons raet/ik zal voor de Koning gaen en zeggen hem hoe ik gehoort heb dat Ameryn hem vermeten heeft dat hy zyn Vader wreken zal / ende goede Ros Beyaert die hy van zyn Vader zou gehad hebben te leen en daerom willen wy de Koning zeggen dat hy hem wage en wel toesiet. Als ik dit gezeit hebbe / zult gy myn woorde styven / en zegge zo mede. Dit dogte hen allen goet / en Guwelloen is van den verraders gescheyde / en ging voor de Koning / en zeide : Edel Heere Koning / een nieuw mare heb ik gehoort / die myner herten te na gaet en u mede / edel Heer Koning ik moet u zeggen : Aymeryn heeft hem vermeten dat hy zynen Vader wreken zal dien hy verloren heeft / want hy haer toorne geensins vergeten en kan / alzo lange als hy zynen Vader niet gewroken en heeft. Doe zeide de Koning / heeft dat niemant meer gehoort? Ja 't Heer Koning by myner trouwe / het hoorden nog vyf lieden / d'eene is Macharas van Losane / en Galeram van Bretanien / mids Pineappel en Herelyn. Doen Koning Carel dit hoorde / was hy zeer toornig / ende zwoer dat hy Ameryn daerom zou doen vangen. Dus dede de Koning Ameryn ontbieden te Parys om hem te spreken. Doe Aymeryn deze nieuw mare wist dat hem de Koning spreken woude / ging hy na Parys, en kwam by de Koning en groete hem vriendelyk. Als hy de Koning gegroet had / vraegde hy hem of hy yet beliefde van hem gedaen te hebben. De Koning zeide hem verradenis aen : Als de jongeling dit hoorde / verwonderde hy hem uytermaten zeggende : Heer Koning my verdoeme God zo ik dat myn leven ooyt gedagte. Doe Aymeryn zyn onschult aldus tegen de Koning gedaen had/zo stond daer de verrader/ Guwelloen by / en zeide : Gy slegt verrader/ ik hoorde u spreken / niet alleen ik / maer ook alle deez Heeren die hier in deze Zale staen / en zo gy 't eer tegen zeggen wilt / zoo zal ik 't doen kennen en lyden een kampen: en met dien bood hy Aymeryn de handschoen / die hy gewilliglyk ontfing. Doen zeide Pyneappel / dezer kamp zal vegten Galoram. Ik conzenteer 't zeide Guwelloen. Doen Reinout verstaen hadde wie tegens zyn Soone de kamp zouden vegten / was hy te vreden / en scheide heimelyk van hem.

Het XXVII. Kapittel.

Hoe Reynout wrogt aan St. Pieters Kerk te Keulen en diende de Metselaars om steen en kalk te brengen, en hoe hy vermoord, en in de Rhyn geworpen en gevonde werdt; en hoe zyn lichaem te Dortmonde kwam op een Karre daar geen paarden aan waren.

Als Reynout deze zwaren arbeyd een jaer lang gedaen had / hoorde hy hoe dat men te Keulen Timmeren zoude een Kerk ter eeren van St Pieter / en men ontbood groote menigte van Werk - lieden als Metzelaers / Timmer- lieden of die arbeiden wilden / datze te Keulen kwamen. Reinout liet zyner arbeit / en ging te Keulen / als hy daer kwam vraegde hy na de Werk - meester die de Kerk maken dede. De arbeiders die daer werkte leiden hem daer by. Als de Werk - meester Reinout zag / vraegde hy wat hy daer hebben wilde van de twee dagen ? Reinout zeide : elken dag twee penningen. De Meester zeide : Lieve vrient ik meyde gyze ver-

Reynout zulk / wilt gy wel doen / en trouwelyk werken / ik zal u zeven penningen geven. Reynout antwoorde ik en wil zoo veel niet hebben. Des meester dit hoorende / waende of Reynout zot geweest had / en zeyde: vrient ik geeft u geerne. Met deze woorden zo ging Reynout neerstelyk staen werken / en hy droeg sommige steenen alleen / daer ander zeven lieden genoeg aen te heffen hadden. Dus arbeide Reynout en hy wan alle dagen twee penningen / en zo wanneer dat anders arbeyders sliepen zo ging Reinout mortel maken. Als hem den vaek aen kwam / lag hy met zyn Hooft op een steen daer sliep hy tot dattet begon dag te worden. Soo gauw als Reynout dag vernam / eer zyn gezellen op stonden / zo had hy meer werks alleen gedaen dan yemant van hen lieden dede binnen dien dage. Dit was den Arbeyders zeer verdrietelyk / en benyden dat hy zo vele dede. En zy lieden sloten eenen raet / hoe zy hen dooden mogten en zeyden: Wy moeten hier vyf mannen uyt kiezen / die hem te nagt waernemen zullen als hy slapen zal gaen / zo zullen wy hem met de mortel versmooren / en dan zullen wy hem in eenen zak steeken / en werpen hem in den Rhyn / zoo zal hy schielyk te gronde gaen; dezen raed volgden zy alle / want ze hen goet dogt. En alzo dode zy Reynout van dien nagt / en staken hem in eenen zak / en droegen hem op den Rhyn / en worpen hem daer in / en was de stroom sterk van 't Water / nochtans en mogt de zak niet te gronde gaen / overmids de gratie Gods / want wy vinden waerachtig dat Reynout zonder zonden sterf. In Keulen was een geestelyk vrouwken / en was van goede leve / en had't gezigt en gehoor verlooren. Op eenen tyd als de vrou te bedde lag en sliep / dogt haer in een visioen als datze op den Rhyn gedaen was / en daer vont zy eenen Zak / daer in was een man die heimelyk vermoort was / en als zy den Zak aen 't lant haelde en zoude optrecken / was zy genezen: de vrou ontsprong met dien visioen en dede haer kleden / en op den Rhyn dragen. Als zy op den Rhyn was viel zy op haer knien / en zy bad God door zyn bitter lyden / dat het visioen dat haer te vooren gekomen was / waerachtig mogt wesen. Als de vrouw haer gebed tot den Heer aldus gedaen hadde / ontloken haer oogen / die te vooren geslote waren en zag in de stroom na de Zak / en zy zag gints en weder / ten laesten wert zy de Zak gewaer / en gevoelde haer zelve gezont en zy greep den Zak met haer hand / en zoudze te lande trecken / doe begonnen alle de klocken van haer zelven te luiden die in de Stad van Keulen waren / 't welk het volk zeer verwonderde / en deden de Stad doorzoeken om de waerheit te vernemen / zoo wert de Bisschop geboodschap hoe dat op den Rhyn gevonden was een mensche vermoort en was in een zak gesteken / en een devoot vrouken die groote gebreken hadde / heeft hem gevonden / en is genesen. Als de bisschop dit hoorde is hy met zyn Clergie / met kruycen en vaenen daer gegaen / en daer na 't wereltlyke geregte de Heeren. Als zy daer nu kwamen vonden zy den zak zoo hen gezeit was met 't vrouken daerby. De Bisschop en wereltlyke Heeren daer zynde / deden den Zak ontbinden / ende als den zak ontbonden was / zo wert Reynout daer uytgehaelt. Daer waren eenige die hem kenden / ende zeyde: dit is S. Pieters werkman. Men ging het lighaem ontkleeden daer vonden zy naest zyn lichaem eenen ryckelyken gordel / en daer aen hing een gulde Signet / 't welk de Bisschop / gegeven wert / en hy las 't / daer in stont geschreven: ik ben Reynout van Montalbaen. Als de Bisschop dat verstond / en de andere Heeren die daer by stonde die hem gekent hadde / bedreven zy groote rouwe / en de Bisschop zeyde: ô vroome Reynout gy waer een spiegel der mannen van vroomigheyt in u leven / nu hebt gy voor Godt u leven verloren / wist ik wie u verslagen hadde / ik zoude hem den Koning senden. Als die van Dortmunde dit hoorde kwamen zy met haesten te Keulen / en vielen op haer knien voor den bisschop / en baden hem dat hy hen wou geven 't lichaem van Reynout den vriend Gods / zy zouden 't zyner eeren een schone Kerke maken. De Bisschop antwoorde soetelyk: Gy Heeren 't is om niet dat gy bid / ik en doe niet. En de Bisschop ontbood dat men een Karre brengen zoude. Als het lichaem op de Karre gelegt was en men daer Peerden zoude aenslaen om eerweerdelyk in een Tombe te leggen en in de Kerke te brengen / zoo is de Karre van haer zelven

gekeert

gekeert metten lichaem na de weg te Dortmunde/enging zo styf voort dat mense niet wederhouden en mogt / en hielt niet op voor zy kwam te Dortmunde / 't welk menig mensch zeer verwonderde. De Bisschop dit siende was zeer droevig / en hy keerde met zyn volk wederom. En die van Dortmunde waren verblydt van den Lichame des vriend Godes Reynout / en deden ter eeren Gods en Reynouts een kerke maken.

Het XXVIII. Kapittel.

Hoe den Bisschop van Keulen Koning Carel ontboot dat Reynouts lichaem gevonden was in den Ryn; en hoe Koning Carel te Keulen kwam met grammen moede met volk, om zyns Neven dood te wreken.

DE Bisschop van Keulen zond haestelyk eenen bode / en ontbood Koning Carel dat Reynout zyn Neve verslagen / en in den Ryn geworpen was. Als Koning Carel deze nieuwe mare van den Bisschop hoorde was hy uyttermaten droevig en zwoer by zyne kroone dat hy de dood van zynen Neve wreken zoude / en hebben den zelven man die 't gedaen hadden, of zy zouden het bekopen al die in Keulen waren. Koning Carel vergaderde een groot Heyr / en reed met koelen moede na Keulen / en beleyde de Stad / en dede Tenten op het velt slaen als dit de lieden van Keulen vernamen / slooten zy met haesten haer Poorten. Het wert de Bisschop geboodschapt en hy liet den Koning in / en zeyde: Heer Koning wy doen maken een kerk uwen Neve Reynout kwam diene de metsselaers / alzo dat hem niemant en kende / en doe wy zyn lichaem vonden en ontdede / vonden wy aen hem eenen kostelyken Gordel en daer was aen een Signet. daer ik in las zynen naem en tytel. Als de Koning hoorde dat Reynout zoo jammerlyk en verradelyk vermoort was / zoo gebood hy de bisschoppen dat zy zouden vangen alle de metsselaers en Werkers die daer waren 't welk terstont gedaen wert / en den Koning gebragt. Doe dedese Koning Carel pynigen zoo lange dat hy vond alle die gene die schuldig waren aen Reynouts dood / en hy lietze terstont nemen en verzinken met zakken in den Ryn. Als Koning Carel gedood hadde alle die aen Reynouts dood schuldig waren / doe vertelde de bisschop Koning Carel / hoe Reynouts lighaem te Dortmund voer met een karre zonder Peert of andere beesten / als de Koning dit hoorde zo was hy verwondert en voer te Dortmunde / om het lichaem van zynen Neve Reynout te zien. Als de Koning te Dortmund kwam / was het volk zeer droevig / want zy meenen dat de Koning Reynouts Lichaem weg neemen zoude / en dat hy daerom gekomen was. Koning Carel zeyde tot de Heeren / ik bid u myn Heeren / laet my zien 't lichaem van myn Neve Reynout. Doe zeyden de Heeren van den Stad / Edel Heer Koning zydy hier gekomen om ons te benemen 't lichaem van den vriend Gods Reynout / die hier alleen kwam by miraculen zonder menschen hulpe / dat zoude God op u wreken. Doen zeyde Koning Carel: Neen ik / en heb des geen sorgen / als de Heere en Borgers dit hoorden waren zy blyde / en dede de Tombe op om Koning Carel 't lichaem te laten zien / met dien trad Koning Carel tot de Tombe / en zag daer in / doen was Reynouts lichaem weg / en was gevaren tot zyn broeders / en zoo wy beschreven vinden / zoo leggenze te Napels: en als de Koning dat lichaem van zynen Neve daer niet en zag / verwonderde hy hem. Als dit de Heeren en Gemeynte van de Stad vernamen dat zy het lichaem van Reynout den vriend Gods kwyt waren / bedreven zy groote rouwe en misleiden hen zeer. Als de Koning dit zag reysden hy met zyn volk na Parys. Dus nam Reynout zyn eynde en sterft Zaliglyk / en regeert met God in 't eeuwige leven / daer ons wil brengen den Vader / Soon / en Heyligen Geest / Amen.

Hier eyndigt de Historie van de vier Aymyns Kinderen, ende van Reynout, Heer van Montalbaan, en Koning Carel van Vrankryk.

T

Cyf C.W.
m. 16 grav. - en titelgrav.
88

